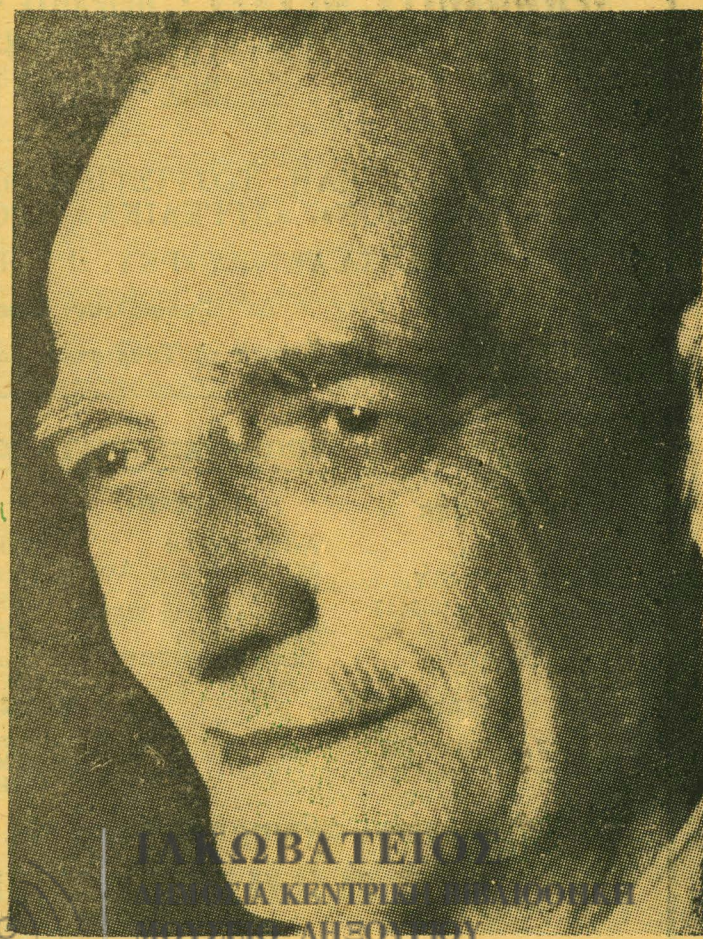

ΚΟΙΝΟΣ ΗΧΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 234 - 235 • ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1966 • ΤΙΜΗ ΔΡΧ. 10

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΟΡΓΑΝΟΝ ΜΕΛΕΤΗΣ & ΠΡΟΒΟΛΗΣ
ΤΩΝ ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ

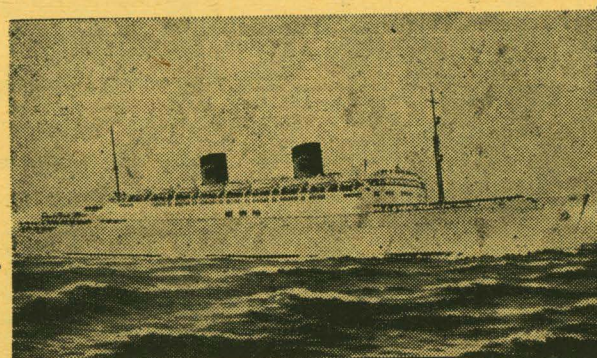

ΓΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΑΝΘΡΩΠΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΡΕΥΡΑ
ΜΟΤΕΡΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΑΤΜΟΠΛΟΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ, ΑΦΩΝ Σ. ΤΥΠΑΛΛΟΥ Α.Ε.

ΕΔΡΑ: ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ

ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ: ΜΕΓΑΡΟΝ ΤΥΠΑΛΛΟΥ, ΑΚΤΗ ΤΖΕΛΕΠΗ 4
ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ: 473.001 ΤΗΛ. ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΥ 473.009

Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ ΜΕΤΑΞΥ: ΠΕΙΡΑΙΩΣ - ΒΕΝΕΤΙΑΣ - ΒΡΙΝΔΗΣΙΟΥ - ΚΕΡΚΥΡΑΣ -
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ - ΠΑΤΡΩΝ - ΚΡΗΤΗΣ - ΡΟΔΟΥ - ΛΕΜΕΣΟΥ - ΧΑΪΦΑΣ - ΧΙΟΥ - ΜΥΤΙΛΗ-
ΝΗΣ - ΔΙΚΕΛΙ - ΙΣΤΑΜΠΟΥΛ

ΜΕ ΤΑ ΠΟΛΥΤΕΛΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ: «ΑΘΗΝΑΙ», «ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ», «ΕΛ-
ΛΑΣ», «ΑΙΓΑΙΟΝ», «ΑΓΓΕΛΙΚΑ», «ΡΟΔΟΣ», «ΑΔΡΙΑΤΙΚΗ», «ΚΡΗΤΗ»

ΚΑΙ ΤΑ ΑΚΤΟΠΛΟΪΚΑ: «ΕΛΛΗ», «ΔΗΜΝΟΣ», καὶ «ΥΔΡΑ»

Δι' ἐξασφάλισιν θέσεων ἀπευθύνεσθε
εἰς ἅπαντα τὰ Τουριστικά καὶ ταξιδιωτικά Γραφεῖα

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΜΑΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

NEW YORK	LONDON	VENICE	VIENNA
500 Fifth Ave. New York 36 N.Y. Phone: Bryant 9-2533 Telex: 1-4129 Cables: ATMEGE	Astoria Houser 52 Shaftesbury Avenue London W. Phone: Gerrd 3554-8 Telex: 1 25714 Cables: ATMEGE	Via XXII Marzo Calle Pedrocchi 2279 Phone: 24371 Telex: TS 077 Cables: ATMEGE	Opernringhof Stiege E (227) Phone: 57-85-71 Telex: 01-4678 Cables: ATMEGE
FRANKFURT	ROME	BRINDISI	
3, Kaiserstrasse Phone: 04-13449	Via Barberini 29 Cables: ATMEGE Phone: 478405-464542	9-11 Corso Garibaldi Phone: 22852 Cables: ATMEGE	

Γενικαὶ ἀντιπροσωπεῖαι εἰς τὰς κυριώτερας πόλεις
ΕΥΡΩΠΗΣ, ΚΥΠΡΟΥ, ΙΣΡΑΗΛ.

ΙΟΝΙΟΣ ΗΧΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ' - ΕΤΟΣ 21 (35) ΤΕΥΧΟΣ 234 - 235 - ΙΑΝ. - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1966

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΟΡΓΑΝΟΝ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ
ΤΩΝ ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ
ΦΩΤΙΟΣ ΚΟΝΙΔΑΡΗΣ
Τηλ. 536.649

ΣΥΝΤΑΞΙΣ - ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΙΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΝΑΔΗΣ
Βερανζέρου 26α - Τηλ. 531.035
ΑΘΗΝΑΙ - Τ. 102

Τυπογραφείον Τ. Νικολαΐδη
Αραχώβης 56 - Τηλ. 627.121

IONIAN ECHO

A MONTHLY REVIEW
PUBLISHED - ATHENS - GREECE

Head office 26a Veranzeros 26a
Athens - Greece - T. 102

Annual subscription
U. S. \$ 5

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ἰδιωτῶν: Ἐτησίᾳ .. .	δρχ. 100
Ἑξάμηνος .. .	» 60
Φοιτητῶν .. .	» 50
Δήμων καὶ Κοινοτήτων,	60
Τραπεζῶν, Κρατικῶν ὑπηρεσιῶν, Ὀργανώσεων, Ν.Π.Δ.Δ., Πρεσβει- ῶν, ἑτησίᾳ .. .	» 200
Ἀνωνύμων Ἐταιρειῶν, Ἐταιρει- ῶν Περιωρισμένης Εὐθύνης	
Ἐτησίᾳ .. .	δρχ. 150
Ἐξωτερικοῦ μετὰ τελῶν ἀπο- στολῆς .. .	Δολ. 5

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΝΕΤΟ ΔΕΛΟΥΡΙΟΥ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΣΕ ΟΛΟΝ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΝΕΤΟ ΔΕΛΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
AL 55.Φ4.0012

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Φ. ΚΟΝΙΔΑΡΗ: Ἡ ἀναθεώρηση τοῦ Συντάγματος τῆς Πο- λωνίας, ἔγινε αἰτία, τὸ 1793, τοῦ διαμελισμοῦ τῆς ..	4
ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΚΑΒΒΑΔΙΑ: Μαρῖνος Ἀντύπας .. .	5
Γ. ΛΙΒΑΘΥΝΟΠΟΥΛΟΥ: Γρηγόριος Ξενόπουλος, ὁ Ἀκα- δημαϊκός .. .	8
ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΜΙΛΤ. ΠΑΝΑ: Ἡ συμβολὴ τῶν Κεφαλλή- νων εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος ἱερὸν ἀγῶνα .. .	9
ΜΑΡΙΑΣ Ι. ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ: Ἐπαμεινώνδας Λιῶνης	11
ΠΑΝΤΑΖΗ ΚΟΝΤΟΜΙΧΗ: Ἡ φουρνάρισσα .. .	13
ΤΑΣΟΥ ΣΙΔΕΡΗ: Μάνα γῆ, Λευκάδα .. .	14
ΦΑΓΥΝΟΥ, ΓΕΩΡΓ. ΜΟΛΦΕΤΑ, ΒΑΣ. ΚΑΝΕΛΛΟΥ: Ποι- ήματα .. .	15
ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ: Ὁ «Ἐπτανησιακὸς Ριζο- σπαστισμός» .. .	16
ΜΙΧ. ΠΕΤΡΟΧΕΙΟΥ: Γ. Βαλέτα: Κονεμένος .. .	17
ΜΙΧ. ΠΕΤΡΟΧΕΙΟΥ: Κυθηραϊκὴ Βιβλιογραφία .. .	18
ΘΑΝΑΣΗ ΜΕΛΑ: Ἀφανεῖς Ἑργάτες στὴ Ν. Λευκάδα ..	20

ΣΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟΝ:

ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ: Βλέπε σχετικὰ καὶ στὴ σελίδα 8

Η ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΩΝΙΑΣ ΕΓΙΝΕ ΑΙΤΙΑ, ΤΟ 1793, ΤΟΥ ΔΙΑΜΕΛΙΣΜΟΥ ΤΗΣ

Τί κάνει η διάσταση και ο διχασμός στα έθνη

Η εκ μέρους του κ. Καραμανλή μελετηθείσα αναθεώρηση των μη βασικών άρθρων του συντάγματος, μάς φέρει με την μετέπειτα άμεση παρόρασή του, στη μνήμη των εμφύλιων σπαραγμών, καθώς και των μετέπειτα διαμελισμών της ήρωικής Πολωνίας που επηκολούθησε στην προσπάθεια που κατέβαλλαν οι Πολωνοί πατριώτες χωρίς να δμονώσουν, προκειμένου να τροποποιήσουν το σύνταγμα τους επί το φιλελευθερώτερον. (Melen: Pologue σελ. 17).

Η Γαλλική επανάσταση έστειλε παντού τα φεγγαρόλουπα δημοκρατικά συνθήματά της διαρκώς που έπάραιταν την ματαιοφροσύνη των δυνατών και την μακαριότητα και τις αυταπάτες των ναρκωμένων λαών από ψευδή μεγαλεια, παραστάσεις, και επιδείξεις. Μεταξύ των οποίων ήτο και ο Πολωνικός τότε, ο οποίος διετίθετο υπό Ρωσικήν κηδευσιάν.

Στην Πολωνία το 1789 βασιλεύει ήτο ο Στανίσλαος Ποντοπόφσκυ προστατευόμενος της Ρωσίας. Με την επιδιωκόμενη προποσίωση του Συντάγματος, θα παρήχεται ήτοι ή πο- θυμένη μεγαλυτέρα έλευθερία στο λαό, ο βασιλεύς θα έπαινε να ήτο εκλέξιμος εκ μέρους των προσηλατών όπως συνέβη το 1863 με την Ελλάδα, θα καθίστατο κληρονομικός, θα άσκούσε την εκτελεστική εξουσία Συνταγματικώς ενό ή νομοθετική θα άσκήτο από την Δίαιτα διά των αντιπροσώπων του λαού, ως ήριζε ή Πολ. Συνέλευσις του 1791. Άλλες αποφάσεις και προτάσεις όμως είχαν οι Δυνάστες της Εύρώπης.

Η τροποποίηση αυτή δεν άρεσε στους συντηρητικούς ρωσόφιλους, τρεις δε έπικρανείς εκ αυτών οι AXESKI, POTOCKI και BRANICKI άντέδρασαν στην λήψη των φιλελευθέρων μέτρων, συνέπληξαν μία Σύσκεψη του Τάργκοβιτς και άρχισαν εμφύλιο πόλεμο, με κίνημα, προκαλέσαντες την Ρωσικήν επέμβαση κατά των φιλελευθέρων και προοδευτικών τάσεων.

Πράγματι ή Μεγάλη Αίκατερίνη, που ποθούσε ή προκα- λεσε το έπεισθόν αυτό, άνήσχη για κάθε προοδευτική εκδήλωση που προφανώς θα έπεκτείνετο στο Κράτος της, έστειλε στην Πολωνία στρατεύματα διά να βοηθήσουν τους Ρωσοφίλους και επαναφέρουν το πρώην καθεστώς.

Αυτό όμως εξώργισε τους πατριώτες, που άκριβώς ή- θελαν να άποθήσουν κάθε ξενική έπικροή και επέμβαση. Πρώ του δεδομένου τούτου, έστράφησαν προς την αντίπαλον Πρωσίαν και εξήγησαν βοήθειαν, την όποιαν δολίως τους ύπέσχε- το, και σκοπίμως ο βασιλεύς της Πρωσίας Φρειδερίκος Γουλιέλμος, ο όποιος έσφωβαλμύωσε επίσης πολωνικά έδάφη και παραδοκώς παρόμοια κρίσιμη στιγμή, διά να κατωθή τα έδάφη αυτά ύπερ του Κράτους του και να πνίξη κάθε φιλελεύθερη εκδήλωση συγχρόνως. Πρώς τούτο άπέστειλε έ- πίσης στρατεύματα και κατέλαβε το Παλατινάτο της Μοζαβίας. Οι πατριώτες μόνοι και νικημένοι από έσωτερικούς και έξωτερικούς έχθρους, άντέταξαν πεισματώδη άμυναν, ενίκησαν στο ZIELENOE και DUBIANEA τους έπιδρομείς. Άργότερον όμως ή άριθμητική ύπεροχή των Ρώσων τους συνέτριψε άφ' ενός ενώ οι Πρώσοι κατέλαβον την Μεγάλη Πολωνία, άφ' έτέρου. Οι δύο έχθροι συμφωνούσαν στην λεία. Στη κρίσιμη αυτή ίστωρική στιγμή, ο πατριώτης βασιλιάς Στανίσλαος προκειμένου να σώσει την χώρα του, έπροθυμο- ποιήθη να ικανοποιήση πλήρως τους έπιδρομείς, να μη άπο- δεχθή (όπως τον συνέφερε) την τροποποίηση του Πολωνι- κού Συντάγματος και να επαναφέρει το πρώην καθεστώς, όπως έπεζητήσαν οι ρωσόφιλοι. Άλλά ο σκοπός των έπιδρο- μέων δεν ικανοποιείτο με αυτό και ζητούσαν άνικανοποίητη άποζημίωση, όχι μόνον οι Ρώσοι που κάπως θα έδικαιολο- γούντο, αλλά οι αντίπαλοι Πρώσοι, που ένεθάρρυνον την πρόσκλησή τους, προς εξουδετέρωσιν ήδηθεν, των Ρώσων έ- νω άντι τούτου, κατέλαβον δολίως έδάφη και έπρόβαλον ά- πατήσεις Κατοχής από συμφώνον. Μετά τις έχθροπραξίες

την ήττα και την καταστολή των πατριωτών, ή Κατοχή της Πολωνίας μετεβλήθη σε διαμελισμό, έλλείπει δυνατότητας διά την άποζημίωση των νικητών. Οι Ρώσοι έλαβον το ύπό- λοιπον των Παλατινάτων του MINSK και POLODK καθώς και την μισή Λιθουανία, οι Πρώσοι πήραν το ΔΑΝΖΙΓΚ και την πλούσια περιφέρεια του ΤΧΟΡΝ. Η φιλελεύθερη λοι- πόν αυτή έσωτερική εξέγερση, που σκοπόν είχε να παύση ή έπικροή και κηδευσιάν της Ρωσίας, είχε ως άποτέλεσμα το διαμελισμό, έφ' όσον δεν άποζημιούντο οι νικητές, οι όποιοι όμως διά να νομιμοποιήσουν διεθνώς την παράνομη βία, έκά- λυσαν τους Πολωνούς εκπροσώπους στο ΓΚΡΟΝΤΟ όπως συγκαλέσουν Δίαιτά και επικυρώσουν τον δεύτερο αυτό Πο- λωνικό διαμελισμό.

Η ΣΙΩΠΗΡΗ ΣΤΓΚΑΤΑΘΕΣΗ

Έπί τρεις ήμέρας οι εκπρόσωποι έμειναν άφωνοι και άνυ- πολόγητοι στις θέσεις τους. Με αυτό εξέφραζον την άνηση. Άλλά οι νικητές έπιδρομείς έλυσαν την σιωπή και έδωσαν την έρμηνείαν, ότι αυτό εξηγείται όχι σαν προφορική αλλά σαν σιωπηρή συγκατάθεση. Άπό τότε δε άναφέρεται στην διπλωματική όρολογία ή σιωπηρή συγκατάθεση (CONSEN- TEMENT TACITE) όταν δεν άπάσχει διαμαρτυρία φραστι- κή ή εκδηλη. Οι ξένοι στρατοί παρέμειναν διά των άποσπλι- σμών των πατριωτών, οι όποιοι έσφοφαντούντο σαν πρόξενοι συμφοράς και οι όποιοι όμως φρίσσοντες από έκδίκηση έπα- ναστάτησαν πάλιν στην Κρακοβία, από τον ήρωα KOSKO- USKO. Κατ' άρχάς ενίκησαν τους Ρώσους στο BALAS- WISS και εκάθιδρυσαν στην Πολωνία μία προσωρινή Κυ- βέρνηση. Οι Πρώσοι όμως έστειλαν στρατεύματα, από άλληλεγγή τώρα και έπολιόρχησαν επί δύο μήνες την Βαρ- σοβία χωρίς άποτέλεσμα άναγκάσθηκαν δε να λύσουν την πολιορκία, όποτε έπενέβη κατά των Πολωνών ή Αύστρια, που πήρε την Κρακοβία ενώ ταυτοχρόνως δύο νέοι Ρωσισ- κοί στρατοί υπό τον Σουβάροφ και τον Φέρσεν έβάδισαν κατά της δυστυχούς χώρας, που συνέτριψαν στο MASSIE- ZOWITEH τον ήρωα KOSKUSKO το 1795 ο όποιος πεθαί- νοντας άνεφώνησε το περίφημο FINIS POLONIA. Η Πο- λωνία άπληθευρώθη το 1918 και έμαρτύρησε από τους Γερ- μανούς εκ νέου το 1939. Και το μοιραϊόν αυτό μήνυμα FINIS GRECIA, έγραφε σε τόνο προειδοποιητικό με σχε- τική έπιστολή του το 1922 ο Ε. Βενιζέλος προς τον τέως Άρ- χιστράτηγρον Α. Παρασκευόπουλον πριν της κατατροφής, από την έξορία του, από το Παρίσι με την προσδοκία πως θα άφύπνιζε τους ναρκωσενόμενους τότε Κωνσταντινικούς πο- λιτικούς που μάς ώδήγησαν από τον θρίαμβον στον θάνατον, με άκριβειαν προύπολογισμένην, αλλά και διαφορετικές προ- ποθέσεις της ήρωικής Πολωνίας.

Άφεώρα δε την πρόθεσιν της βίαιας άνατροπής του μοι- ραίου Κωνσταντινισμού εκ μέρους των Άξιοματικών της Άμόνης που κατέφυγαν στην Πόλη μετά τις εκλογές του 1920, διά να συνεχίσουν εκεί με την βοήθειαν των Συμμά- χων τον άπελευθερωτικόν έθνικόν άγώνα εάν εγκαταλείπειτο ή Μικρασία, με νέον Καθεστώς όπως ή Συρία, ή Παλαιστίνη, το Ιράκ. Ο φόβος όμως της εγκαταστάσεως εκεί του μιση- του Βενιζελισμού και της προβολής ενός νέου σφριγηλού προο- δευτικού Κράτους, έκριναν τους Κωνσταντινικούς να συνεχι- σουν με άπόγνωση και άπομόνωση, χωρίς μέσα, τον πόλεμο, τον όποιον οι ίδιοι κατέπολεμήσαν, και μετά την συντριβήν να καταλογίσουν σ' άλλους το δυσκατόρθωτον, το όποιον με έγκληματικήν πλάνωδιαν και άσυνέπειαν άνέλαβον και έσυνέ- χισαν. Και ή πρόθεσις δυστυχώς επαλήθευσε.

Ο διαμελισμός όμως της Πολωνίας άνέβαλεν τότε τον μελετούμενον διαμελισμόν της Ταρξίας εκ μέρους της Με- γάλης Αίκατερίνης της Ρωσίας την άνασούταση του Βυζαν- τινού Κράτους.

ΜΟΡΦΕΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΛΗΣΜΟΝΗΘΟΥΝ

ΜΑΡΙΝΟΣ ΑΝΤΥΠΑΣ

Η εποχή που έζησε.— Η έφημερίδα του «Ανάστασις».— Ο σύλλογος «Λαϊκό Αναγνωστήριο» και ή άγάπη των όπαδών του.— Ο Μολφέτας για τον Αντύπα — Οί σοσιαλιστικές του ιδέες — Η σύγκρουσή του με το Σλήμαν — Η δολοφονία του.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΟΥ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΚΑΒΒΑΔΙΑ

Την κακοδαιμονία που έπικρατούσε στην Ελλάδα, ιδίως στις λαϊκές τάξεις, κατά τα τέλη του περα- σμένου αιώνας, επηύρηνεν ή ήττα του 1897. Και άφό- ρητη έγγιζουσα τα όρια της σκληδιάς, ήτο ή ζωή των εργατών του Θεσσαλικού κάμπου, που περιελάμβανε τα τσιφλίκια των μεγάλων γαιοκτημόνων. Όλα τα φι- λελεύθερα πνεύματα έδοκίμαζαν πόνο από την γενι- κήν αυτήν δυστυχίαν και δεν έπαυαν να άγωνίζονται διά την δικαίαν άμοιβήν του μόχθου των εργατών και γενικά διά την βελτίωσιν της παναθλίας θέσεως των. Με την πέννα των και με την φωνή των. Τό- σον όμως ή σύνθεσις της τότε κοινωνίας, όσον και αι άντιλήψεις της κρατούσης τάξεως, είχαν καταληφθή από ένα είδος άδιαφορίας, αν όχι και άναλγησίας και εις ούδέν ύπελόγιζαν τας συνεπείας της τοιαύτης άδια- φορίας των.

Την κατάστασιν αυτήν έσωσαν δύο μεγάλα γεγο- νότα. Η άθρόα μετανάστευσις, ιδίως στην Άμερική, και ο νικηφόρος πόλεμος του 1912. Πριν από τα γε- γονότα αυτά, κατά την πρώτην δεκαετίαν του παρόν-τος αιώνας, ένα ήφαιστειον άγανακτήσεως ύπέδωκε με- ταξύ του λαού. Ένας εκ των πρώτων, των κυριωτέ- ρων και δυναμικωτέρων έρμηνευτών της λαϊκής εκεί- νης άγανακτήσεως, ήτο ο Κεφαλλην ΜΑΡΙΝΟΣ ΑΝ- ΤΥΠΑΣ. Ο Μαρίνος Αντύπας, ήτο ένας νέος νευρώ- δης, ζωντανός, ώραιος άντρας, με πλούσια κατσαρά μαλλιά, άέτειον βλέμμα, άφάνταστα τολμηρός, άληθινό παλληκάρι, που άντιμετώπιζε με άλόγιστο θάρρος οίον- δήποτε έχθρόν, πρωτοπόρος σοσιαλιστής, αλλά και έν- θερμος πατριώτης. Είχε τελειώσει το Πανεπιστήμιον και έλαβε πτυχίον Νομικής, είχε όμως και γενικωτέ- ραν φιλολογικήν και έγκυκλοπαιδικήν μόρφωσιν. Η άκόμη ρήτωρ γοητευτικός, με εύφράδειαν καταπληθ- σουσιν χρησιμολογών έντυπωσιακές λέξεις, φράσεις και χαρακτηρισμούς, που ενώ άλλοτε έσχηματίζον ποι- ητικές εικόνες, ήμπορούσαν εξ άλλου, ως άλλο φραγ- γέλιον, να συντρίβουν και να εξουθενώσουν. Έλαβε μέ- ρος νεαρώτατος στον πόλεμον του 97 όπου και έτραυ- ματίσθη σοβαρώς. Και μαζί με τον Έλευθέριον Βενι- ζέλον και τον Σπύρον Ματσούκαν έλαβε μέρος και αυ- τός στην επανάστασιν του Θερίσου στην Κρήτη.

Κατά το πρώτον έρώτημα του αιώνα εξέδωσε στο Αναγνωστήριο την περίφημη έφημερίδα του «Η Αναστάσις» της οποίας το πρώτον φύλλον, λόγω της δριμείας

κριτικής της κατά της κρατούσης καταστάσεως και των τολμηρών φιλελευθέρων ιδεών του, κατεσχέθη υπό της άστυνομίας και ο Αντύπας κατεδιώχθη. Τότε κα- τέφυγε στην Ρουμανίαν, πλησίον του θείου του Σκια- δαρέση, ιδιοκτήτου μεγάλου τσιφλικίου στη Θεσσαλία. Τούτον ο Αντύπας, με την εύγλωτίαν και την πειθώ που τον διέκριναν, τον προσηλύτισεν στις νέες ιδέες. Έπανελθών στην Κεφαλλονία, ένεφανίσθη ένώπιον του Δικαστηρίου των ένόρκων, διά να δικασθή διά την άρθρογραφίαν της κατασχεθείσης έφημερίδος του. Ό- λο το Άργοςτόλιον και πολλοί από τους όπαδούς του από την άλλη Κεφαλλονία παρηκολούθησαν την δίκην εκείνην, κατά την όποιαν και ήθωώθη πανηγυρικώς. Έκτοτε τακτικά εκδίδει στο Άργοςτόλι την «Ανά- στασιν» ή άρθρογραφία της οποίας καταπληκτικά τολ- μηρή προσελκύει το ένδιαφέρον του κοινού διότι εις αυτήν ο Αντύπας παρουσιάζεται στηλιτευτής των κα- κώς κειμένων, κατήγορος των έκμεταλλευτών της δυ- στυχίας του λαού και άφοβος άγωνιστής διά την φυχι- κήν τόνωσιν του λαού προς εξασφάλισιν των παραδια- ζομένων δικαιωμάτων του. Τα κείμενα των άρθρων της «Αναστάσεως» συνθέτουν την ψυχολογίαν του Αντί- πα και παρουσιάζουν την μορφήν των ιδεών του. Ο Αντύπας θαυμάζει την διδασκαλίαν του Θεανθρώπου, ή όποια έθεμελίωσε την βάση του σοσιαλισμού διά την κατάργησιν των φυλετικών και έθνικων διαφορών και διεκήρυξε την ισότητα των ανθρώπων, την άγάπην του προς τους δυστυχείς και την άποστροφήν του προς τους ύπακριτικούς εκμεταλλευτάς του ιδρώτος του λα- ού. Ο Αντύπας είναι κατά των πολέμων και κατά της άλληλοσφαγής των λαών, άλλ' όχι και έναντίον των πολέμων εκείνων που πρέπει να γίνωνται διά την άπε- λευθέρωσιν των ύποδούλων. Τα στήθη του Αντύπα φλογίζει το ιδεώδες της Δημοκρατίας, αλλά δημοκρα- τίας άγνης, καθαρής, ιδάφανης, της χωρίς προσωπεϊον, Δημοκρατίας.

ΤΟ ΛΑΪΚΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΡΙΟΝ Η «ΙΣΟΤΗΣ» ΚΑΙ Η ΑΓΑΠΗ ΤΩΝ ΟΠΑΔΩΝ ΤΟΥ

Μαζί με την συνέχειαν της εκδόσεως της «Ανα- στάσεως» ο Αντύπας ίδρύει στο Άργοςτόλι το «Λαϊ- κόν Αναγνωστήριον» ή «Ισότης» κέντρον μορφωτικόν διά τον λαόν, όπου διδόνται τακτικά διαλέξεις από δια- φόρους λογίους και από τον ίδιον τον Αντύπαν. Ήτο τότε ή επίδρασις της άγωνιστικής δράσεως του Αντύ-

πα, ώστε οι οπαδοί του δεν ανήκον μόνον εις την μεσαιάν και την εργατικήν τάξιν, αλλά υπήρχαν και πολλοί διανοούμενοι ανήκοντες εις την τάξιν των πλουσίων, την τάξιν δηλαδή εκείνην την οποίαν κατηγορεί συχνά ο 'Αντύπας δι' ἐγωιστικήν υπεροφίαν και κοινωνικήν αναλγησίαν. 'Ακόμη βλέπετε τότε τὰ δρόσημα μεταξύ των τάξεων δεν είχαν ισοπεδωθεί. 'Ο λαός γενικά ἀγαπᾷ τὸν 'Αντύπαν και τὸν ἀκολουθεῖ με πίστιν γοητευμένος ἀπὸ τὰς ἰδέας του και ἀπὸ τὴν ρητορικήν του. Τὸν Μάρτιον τοῦ 1906 προεκκηρύχθησαν βουλευτικές ἐκλογές, με τὸ τότε ἐφαρμοζόμενον ἀπλοῦν πλειοψηφικὸν σύστημα και με εὐρείαν ἐκλογικὴν περιφέρειαν. Κάθε ὑποψήφιος, εἶχε ἰδίαν κάλπην, ἐψηφίζετο χωριστὰ με σφαιρίδιον ἀσκέτως συνδυασμοῦ. 'Ο 'Αντύπας ἔλαβε μέρος ὡς ὑποψήφιος ἀνεξάρτητος. Τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ 'Αντύπα ὑπεστήριξαν με φανατισμὸν ὁ λαός και πολλοὶ διανοούμενοι.

Ο ΜΟΛΦΕΤΑΣ ΔΙΑ ΤΟΝ ΑΝΤΥΠΑ

Μεταξὺ αὐτῶν ἦτο και ὁ ἀξέχαστος ποιητὴς Γεώργιος Μολφέτας. Πνεῦμα Φιλελεύθερον ὁ Μολφέτας ἔχει θαυμασμὸν διὰ τὸν 'Αντύπαν και ὁ στίχος του στὸ περίφημον «Ζιζάνιον» του δονεῖται ἀπὸ ἐνθουσιασμόν. Γράφει (Διάλογος) 4 Μαρτίου 1906:—Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόψι τοῦ σπαθιοῦ τὴν τρομερὴν ἔρεϊς ποτὶνε θὰ ψηφίσω; Τὸν 'Αντύπα τὸ Μαρῆ.

Νέο σύστημα και κόμμα
πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῇ
κι' εἴμαστε ψυχὴ και σῶμα
με τὸ Σοσιαλιστῆ!

'Ηλθ' ἡ ὥρα ν' ἀναλάβῃ ὁ ἐργάτης ὁ φτωχὸς
ἀργε νᾶλθῃ ἐκεῖν' ἡ ὥρα, ἀλλὰ ἤλθεν εὐτυχῶς.

Νέο κόμμα και ιδέα
ἡ καρδιά μου ποθεῖ
και θὰ ζήσουμε σπουδαία
ἀν αὐτὸ κατορθωθῇ.

'Αδελφότης και 'Ισότης. Κάτω κἀνθαροὶ χρυσοί.
'Ο Θεὸς τὸν ἔξαποστέλλει τὸν 'Αντύπα στὸ νησί.

Και στὸ «Ζιζάνιον» τῆς 25 Μαρτίου 1906 πάλιν ὁ Μολφέτας προπαγανδίζει ὑπὲρ τοῦ 'Αντύπα. Καὶ γράφει:

Πενναιόφυγε 'Αντύπα
χύσου στὸν 'Αναδρασμὸ
και ρητόρευε και κτύπα
γιὰ τὸν Σοσιαλισμὸ.

Στὶς ἐκλογές ἐκεῖνες ὁ 'Αντύπας ἀπέτυχε. 'Ηλθε δεύτερος ἐπιλαχών. 'Η ἐκλογὴ ὅμως ἐκείνη ὑπῆρξε μὴ νίκη διὰ τὸν 'Αντύπαν διότι οἱ 4.000 περίπου ψηφοὶ ποὺ ἔλαβεν, ἦσαν ψηφοὶ προσωπικοί, διότι ὁ 'Αντύπας ἐπάλαισε μόνος του μέσω δύο κομμάτων, τὸ μεγαλύτερο τῶν ὁποίων ἔλαβε περίπου τότε 6 ἕως 7 χιλ. ψήφους. Παρ' ὅλον τοῦτο ἡ ἀποτυχία ἐκείνη διὰ τὸν 'Αντύπαν ὁ ὁποῖος δὲν ἦτο ἄνθρωπος τῆς ὑπομονῆς, ἤλλαξε τὸ ἀγωνιστικὸν του πρόγραμμα. 'Ο 'Αντύπας εἶχε σκοπὸν, ὡς βουλευτὴς, νὰ μεταφέρῃ τοὺς πολιτικούς ὑπὲρ τῶν ἰδεῶν του ἀγῶνας εἰς τὸ Κοινοβούλιον. Θὰ τὸ μεταχειρίζετο ὡς Πανελλήνιον Βῆμα διὰ νὰ γνωρισθῇ με τὸν λαὸν ὅλης τῆς Ἑλλάδος και διὰ νὰ τὸν προσεταιρισθῇ διὰ τὴν ἐπικράτησιν τῶν ἰδεῶν του. Καὶ ἐφ' ὅσον τοῦτο δὲν κατορθώθη, ἐδιέλαξε ἄλλον δρόμον.

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΙΔΕΩΝ ΤΟΥ

Τότε ἐξήγησε ἀπὸ τὸν θεῖον του Σκιαδαρέσην και ἐκεῖνος τοῦ ἐνεπιστεύθη τὸ εἰς Θεσσαλίαν τσιφλικί του, διὰ νὰ τὸ διαχειρισθῇ κατὰ τὴν ἀπόλυτον κρίσιν του. Καὶ ἐκεῖ ὁ 'Αντύπας, ἐρρίφθη σ' ἕνα τεράστιον ἀγῶνα, διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν σοσιαλιστικῶν ἰδεῶν του. 'Ιδρυσε σχολεῖα διὰ τὴν μόρφωσιν τῶν παιδιῶν τῶν ἐργατῶν τοῦ κτήματος, συστάει διὰ τὴν τροφήν των, ἐβελτίωσε τὴν διαβίωσιν τῶν κολλήγων, τοὺς ἔκαμνε συχνὰ ὁμιλίας περὶ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων και τελικὰ τοὺς ἐμοίραζε τὰ εἰσοδήματα τοῦ κτήματος. Τοῦτο ἦτο φυσικὸν νὰ ἀναστατώσῃ τοὺς ἐργάτας τῶν ἄλλων τσιφλικίων, τῶν ὁποίων οἱ ἰδιοκτῆτες, εἶχαν καταληφθῇ ἀπὸ ταραχὴν διὰ τὴν τύχην ποὺ ἀνέμενε τὰ δικά τους τσιφλίκια, ἀπὸ τὴν ἐπικίνδυνον δρᾶσιν τοῦ 'Αντύπα, τὸν ὁποῖον φανερὰ κατηγοροῦν ὡς ἐπικίνδυνον κακοῦργον, δημαγωγὸν και λαοπλάνον.

Ο ΑΝΤΥΠΑΣ ΡΑΠΙΖΕΙ ΤΟΝ ΣΛΗΜΑΝ

'Ενας ἐξ αὐτῶν ἦτο και ὁ βουλευτὴς 'Αγυῖας, 'Αγαμέμνων Σλήμαν. Τοῦτον συναντήσας ὁ 'Αντύπας ἐδῶ στὰς 'Αθήνας, στὴν πλατεῖαν Συντάγματος, τοῦ ἐξήγησε τὸν λόγον διὰ τὰς κατ' αὐτοῦ ὕδρεις του και ὅταν ὁ Σλήμαν τὰς ἐπεβεβαίωσε, ὁ 'Αντύπας τὸν ἐρράπισε παρουσία πολλῶν. 'Επηκολούθησε δίκη τοῦ 'Αντύπα εἰς τὸ Πλημμελειοδικεῖον 'Αθηνῶν. Τόσον τὸ ἐπεισόδιον τοῦ ραπίσματος τοῦ πλουτοῦ γαιοκτημόνος και βουλευτοῦ Σλήμαν, ὅσον και ἡ σχετικὴ δίκη τοῦ 'Αντύπα, ὅπου ἐθαυμάσθη ἡ ρητορικὴ ἱκανότης τοῦ ἀνδρὸς και τὸ θάρρος κατὰ τὴν ὑποστήριξιν τῶν ἀνθρωπιστικῶν του ἰδεῶν, ἀπησχόλησαν τὸν τύπον τῶν 'Αθηνῶν, τὸν Θεσσαλικὸν και ἄλλων πόλεων τῆς χώρας. Κατὰ τὴν δίκην ὁ 'Αντύπας ὁμολογῆσας εὐθαρσῶς τὴν πράξιν του ἐτόνισεν ὅτι αὕτη ἦτο συνέπεια τῶν ὕδρεων τοῦ Σλήμαν οἱ ὁποῖες τὸν ἔκαμαν νὰ ἀγανακτήσῃ και προσέθεσεν «... τότε ἡγανάκτησα και ἡ ἐν τῇ ψυχῇ μου λαίλαψ ἐκσπάσασα προσέκρουσε ἐπὶ τῶν παρειῶν τοῦ ὕδριστοῦ μου ἐν εἶδει ραπίσματος...». Καὶ ἀφοῦ περιέγραψε με ἔντονα χρώματα τὴν ἀθλίαν κατάστασιν τῶν ἐργατῶν τῶν τσιφλικίων «οἷτινες εἶναι γυμνοὶ και κάτισχνοὶ και ἐφ' ὧν τὰ ὀστὰ μόνον και ἡ ἐπιθερμὶς προσκολλῶνται και χρησιμεύουν ὡς τὰ φορητὰ ζῶα τῶν ἡμεδαπῶν τυρράνων», με μίαν ὥραιαν ἀποστορφήν ἐτόνισεν ὅτι οἱ δικασταὶ ὡς λειτουργοὶ τοῦ Νόμου, τὸν ὁποῖον παρέδω ὀφείλουν νὰ τὸν καταδικάσουν, ἀλλὰ σὰν ἐλεύθεροὶ 'Ελληνες πρέπει νὰ τὸν ἀθωώσουν διότι ἡ πράξις του ἐκείνη ἦτο συνέπεια τῶν ἀγῶνων του διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ἐργατῶν ἀπὸ τὴν δουλείαν τῶν γαιοκτημόνων. Συνήγοροι τοῦ 'Αντύπα κατὰ τὴν δίκην προσήλθον αὐτόκλητοι οἱ πολιτικοὶ Δημ. Ράλλης και Ν. Μπουφίδης και οἱ Νομομαθεῖς 'Αντώνιος Μομφεράτος καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου και 'Ηλίας Ποταμιάνος. Μάρτυρες πολιτευταὶ δημοσιογράφοι, και ὁ ποιητὴς Σπύρος Ματσούκας θαυμαστής τοῦ 'Αντύπα. Τότε ὁ 'Αντύπας κατεδικάσθη σὲ εἰκοσαήμερον φυλάκισιν, τὴν ὁποίαν και ἐξέτισε, διότι τότε οὔτε ἀναστολὴ τῆς ποινῆς ἐπετρέπετο, οὔτε και ἐξαγορὰ αὐτῆς.

Η ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΤΟΥ

Τὸ ράπισμα ὅμως ἐκεῖνο φαίνεται ὅτι ἦτο μοι-

ραῖον. 'Όταν ἐπέστρεψε ὁ 'Αντύπας στὴν Θεσσαλίαν, ἐδολοφονήθη κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1907 σὲ ἡλικίαν 35 χρόνων, βληθεὶς ἐκ τῶν νύτων, ἀπὸ κάποιον ὀνόματι 'Ιωάννην Κυριάκου ἐπιστάτην ἄλλου τσιφλικίου, ὁ ὁποῖος δικασθεὶς κατεδικάσθη μόνον σὲ... διετὴ φυλάκισιν.

'Η δολοφονία τοῦ 'Αντύπα ἐτάραξε τὸ Πανελλήνιον, ὁ λαὸς τὸν ἔκλαυσε σὰν ἕνα κεραυνωθέντα ἥρωά του. 'Η Κεφαλλονιά ἐπένησε τὸ ἐκλεκτὸν τέκνον τῆς και ὁ λαὸς τῆς ἐτέλεσε πάνδημον μνημόσυον δι' αὐ-

★
«'Ο Μαρῖνος 'Αντύπας, ἦτο ἕνας νέος νευρώδης, ζωντανὸς ὠραίος ἀνδρας, με πλούσια κατσαρὰ μαλλιά, ἀέτειον βλέμμα, ἀφάνταστα τολμηρός, ἀληθινὸ παλληκάρι, ποὺ ἀντιμετώπιζε με ἀλόγιστο θάρρος οἰονδήποτε ἐχθρὸν...» γράφει ὁ κ. Γ. Καβαδίας, ὁ Βενιαμὶν τῶν μαθητῶν του.

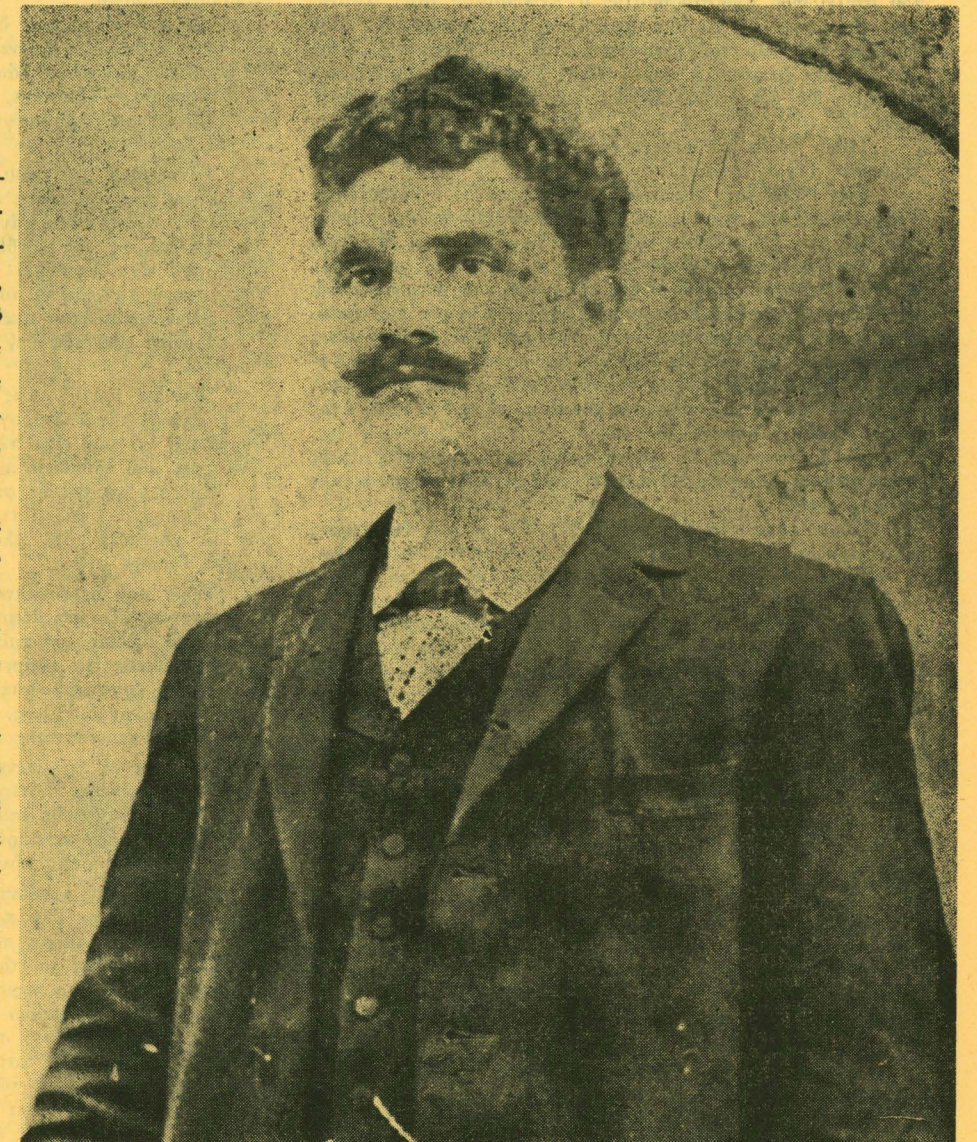
'Η ἀνέκδοτη φωτογραφία τοῦ Μαρῖνου 'Αντύπα, ἀπὸ τὸ ἀρχεῖο τοῦ κ. Γεωργίου Καβαδία, ἡ ὁποία δημοσιεύεται διὰ πρώτη φορὰν, ἐπιβεβαιώνει τὴν νευρώδη περιγραφήν του.

Καθῆκον ὅλων τῶν Κεφαλονιτῶν εἶναι τοῦ χρόνου τὸ Μάρτη, ποὺ κλείνουν ἐξήντα χρόνια ἀπὸ τὸ θάνατό του, νὰ κάνουν τὰ ἀποκαλυπτήρια ἐνὸς ἀνδριάντα του, ποὺ θὰ ἀπαθανατίζει τὸν ἄξιον ἄνθρωπο και ἀσυμβίβαστο ἀγωνιστῆ...
★

τόν. Τὴν προσωπικότητα τοῦ ἀνδρὸς ἐξήρην ὁ Θεσσαλικὸς τύπος, ὁ τύπος τῶν 'Αθηνῶν και ἄλλων πόλεων. Πλήθος συλλυπητηρίων τηλεγραφημάτων, ἀπεστάλησαν στὴν ἐφημερίδα του τὴν «'Ανάστασιν» στὸ 'Αργοστόλι, μεταξύ τῶν ὁποίων ἐκ τῶν πρώτων ἦσαν, τοῦ 'Ελευθερίου Βενιζέλου και τοῦ Σπύρου Ματσούκα, και ὁ ἐνθους ποιητὴς Φωκίων Πανάς με ἕνα μακροσκελὲς ἐλεγίον τοῦ ἐπλεξε τὸ ἐγκώμιόν του.

'Η θυσία τοῦ μεγάλου ἐκεῖνου ἰδεολόγου, τοῦ μάρ-

τυρος τῆς ἀγροτικῆς ἰδέας, δὲν ὑπῆρξε ματαιία. Τὸ αἷμα του, ποὺ ἐπότισε τὴν Θεσσαλικὴν γῆν, ἐγigάντωσε τὴν ἀγροτικὴν ψυχὴ τῶν ἡμιδουλοπαροίκων τοῦ Θεσσαλικοῦ κάμπου, και ἐπειτα ἀπὸ τρία χρόνια ἀκριβῶς, συνεκλόνησε τὸ Πανελλήνιον ἡ αἱματηρὴ ἐξέγερσις τοῦ Κιλελέρ χάρις στὴν ὁποίαν συνετελέσθη ἡ γεωργικὴ μεταρρύθμισις με τὴν ὁποίαν οἱ ἀκτήμονες ἀγρότες ἠλευθερώθησαν ἀπὸ τὴν δουλείαν τῶν γαιοκτημόνων, και ἀπέκτησαν ὀλίγην γῆν, και ἡ Ἑλλάς ἀπηλλάγη ἀπὸ τὸ στίγμα ἐνὸς βαρβαρικοῦ μεσαιωνικοῦ καθεστώτος.

Διὰ τὸν γίγαντα αὐτὸν μαχητὴν τῶν λαϊκῶν ἀγῶνων και πρωτοπόρον τῶν νέων Φιλελευθέρων 'Ιδεῶν, Κεφαλλονίτην Μαρῖνον 'Αντύπαν, τώρα τελευταίως προβλήθη ταινία κινηματογραφικὴ, ποὺ μειώνει τὴν μνήμην του κατὰ τρόπον ἐξοργιστικόν.

Τὰ λίγα αὐτὰ λόγια, γραμμένα ἀπὸ τὸν μικρότερον, τὸν Βενιαμὶν τῶν πρώτων μαθητῶν του στὸ 'Αργοστόλι, μαθητὴν τότε τοῦ Γυμνασίου, ἀποτελοῦν ὥχρην προσπάθειαν ἀποκαταστάσεως τῆς μνήμης του.

Πόσο γέλασα με τη σατυρική επιγραφή που είχε ένα φύλλο, πάνε τώρα πολλά χρόνια του «Φανού των Συντακτών».

Στη δεύτερη σελίδα κει που είχε το καθημερινό τμήμα του ατελείωτου μυθιστορήματος ο Ξενοπούλος στα «Αθηναϊκά Νέα», ήταν με τα ίδια γράμματα μια επικεφαλίδα. Δεν θυμάμαι το τίτλο του μυθιστορήματος που είχε στα «Νέα» μα κει που ξυπναινε ο τίτλος έλεγε ονομάζομαι Γρηγόριος, πιδ κάτω με μικρότερα «Ξενοπούλος της 'Ακαδημίας 'Αθηνών».

Πόσο ήθελε να μπαίνει δόλοκληρο το όνομά του δίχως περικοπές δίχως τελείες.

Τόν τίτλο της 'Ακαδημίας τόν θεωρούσε απαραίτητο. Τόσο τόν είχαν πειράξει οι διάφορες πολεμικές τόν κάνουν έναντιόν του. Τόσο ήθελε να διακηρύξει εις πάντας ότι τώρα είναι αναγκασμένοι οι διάφοροι που τόν κάνουν τόν μεγάλο τόν βαθύ, να τόν παραδέχονται. Σάν υπόμνηση θεωρούσε αυτά τα δυό λόγια. Σου έλεγε συχνά για μια ιστορία που κατάφερε στους αντιπάλους του τούς κριτικούς. Τόν έλεγαν μεταφραστική μόνο αντιγραφέα. 'Ακόμη ότι παράγει με το τ σ ο υ β ά λ ι έργα ρηγά. 'Ετσι έκανε κι' αυτός μια μετάφραση πιστή ενός έργου που είχε πιδ παλιά μεγάλη επιτυχία, ενός έργου σχεδόν λαοσυνοικού.

Τό έκαναν γελοίο, κουτό αφού πετύχαινε στις άπλες μεταφράσεις μεταφορές στα καθ' ημάς γιατί καταπίστανε με τέτοια είσαν.

'Αποκάλυψε την αλήθεια κι' αρνήθηκε για ένα χρόνο να ξαναδώσει κείμενα σε κανένα και σ' αυτή τη «Διάπλαση».

Που' άλλωστε τὰ είχε πει με τὸ νῆ και με τὸ σῆγμα όλα αυτά.

Τόν Ξενοπούλο λίγο τόν γνώρισα. Δυό, τρεῖς φορές τόν είδα. 'Ελαβα ένα γράμμα του που μου έξηγοῦσε μια ενέργειά του, μια προσπάθεια προβολής μου και την αντίδραση που συνάντησε.

Πήγα να τόν εὐχαριστήσω. Ζήτησα περισσότερες εξηγήσεις. 'Απέφυγε να μου δώσει. Μου είπε: μ' αυτά δεν βγαίνει τίποτα. — Κοιτάξε να γράφεις. Χρειάζεται πιδ πολύ δουλειά. «Γράφοντας κανέναν γράφεις». — Να τὰ στέλνω σε σάς;

— "Οχι παιδί μου σε κάποιον που να τὰ δημοσιεύει, που να τὰ προσαρμόζει πρὸς τις απαιτήσεις της πιάτσας. "Αν θέλεις κάποιον να σου συστήσω. Σου δίνω τη διεύθυνση έκενου που στέλνω εγώ, τὰ δικά μου. Νομίζω πὸς μου έδωσε τη διεύθυνση του Φ τ ε ρ η στα Γραφεία του Βήματος, του «Ελευθέρου Βήματος» τότε.

— 'Αλλά πρόσεξε να μὴν παρεμβληθῇ κανένας οὔτε δικός σου. Πρόσεξε να μὴν παρεμβληθῇ κανένας που δὲν θὰ μπορέσω οὔτε εγὼ να τόν σταματήσω.

— Να βάξω ψευδώνυμο; γιὰ να μὴν έχουν αντιρρήσεις επειδὴ εἶμαι γιατρός;

— Για τ' όνομα του Θεοῦ θὰ κάνεις Διάπλαση τῶν Παίδων. Δὲν κατακτάει τὸ κοινὸ κανένας με τὰ κρυφτούλια. Φαριὰ - πλατεῖα τὸ όνομα τὸ τί εἶσαι.

— Ν' ασχοληθῇς με τ' ἀρχαῖα, αφού πέτυχες σ' ένα πράμα που πέτυχες πρέπει να τ' ἀκολουθήσης πρέπει σὸς STTLE τὸ δικό σου να σταθῇς ὄχι με δεκαπέντε.

Δυστυχῶς παρεμβλήθη κάποιος, δυστυχῶς τὰ κείμενά μου ξέφυγαν ἀπὸ τὰ «Αθηναϊκά Νέα», τὸ «Ελευθερο Βήμα», ἀπὸ εκείνον που μου εἶχε συστήσει ὁ Ξενοπούλος.

Πήγαν στὰ Παρασκήνια τοῦ Συνοδικοῦ μεριὰ. Πὸς δὲν ξέρω.

Δυστυχῶς δὲν τὸν ἔκρινε καὶ σὸς ψευδώνυμο.

Καὶ πῆρα καὶ κάποιον Διαπλαστικό.

Τὸν ντροπέμουννα.

Μὰ ἤθελα νὰ ἀγωνισθῶ πάλι σὸς στίβο αὐτό, ἤθελα ξαναπαρουσιασθῶ.

'Εδῶσα σὲ κάποιον διαγωνισμό...

Ὁ Ξενοπούλος ἦταν σὴν κριτικὴ επιτροπὴ, σκέφθηκαν ἂν θὰ ἦταν σωστὸ νὰ πάω νὰ τὸν βρῶ, νὰ τοῦ μιλήσω.

Στὴν ἀρχὴ εἶπα ὄχι.

Μὰ ἔπειτα ἄλλαξα γνώμη.

Πήγα.

Τὸν βρήκα μιὰ μέρα μετὰ πολλὰ χρόνια, ἔξω ἀπὸ τὸ παλιὸ του γραφεῖο κοντὰ σὴν ἀγορὰ πάνω ἀπὸ τὴ Διάπλασι. Ἦσαν σ' ένα σπίτι πάνω ἀπὸ τὴ στάσι τότε, Λεβίδη. Ἦταν ξαπλωμένος σὸς κρεβάτι. Τοῦ μιλήσα γιὰ ένα διαγωνισμό που εἶχα υποβάλλει με ψευδώνυμο, ἀναγκαστικὸ ἐκεῖ τοῦ γύρεφα τὴν παλιά του ὑποστήριξι ἀλλὰ δὲν μου ἀπήντησε τώρα κατὰφρασα ἀμέσως.

Πρῶτα εἶπε πὸς δὲν ξέρει γιατί εἶναι σφραγισμένοι οἱ φάκελλοι.

'Επειτα κοιτάζοντας μακριὰ σὸς τοῖχο. (Μετὰ τὴν πρώτη πρῶξι εἶναι διάλογος μόνο διάλογος δὲν τ' εἶπαμε. Θυμήθηκα ὅτι μου εἶχε πῇ πρὸ ἑπτὰ ἐτῶν σὴν πρώτη μας συνάντησι μου ἐσύστησε πρὶν φύγω.

Κοίταξε νὰ μείνης σὸς στῖλ που ἔχεις πετύχει μὴ κἀνεις λοξοδρομίες. Εἶχα στείλει τότε κάτι ἡρωικὸ νὰ ποῦμε κάτι με χλαμίδες κάτι τελείως καὶ τίποτα ἀντίθετο με ἐκεῖνα που ἔγραφε αὐτός.

Τώρα μου ἐπισυνάπτει τὴν μομφὴν ὅτι δὲν ἐξηκολούθησα νὰ κοιτάξω τὸ θέατρο ἰδοὺ ὅτι παρασύρθηκα ἀπὸ τὸ διάλογο τὸ ἄσκοπο λογοπαίγνιο τὸ παιχνιδιάρικο του λόγου.

Θυμήθηκα τίς φράσεις ἐνὸς ἐκδότη που μου εἶχε πει γιὰ τὸ ἴδιο ἔργο που ἔστειλα τώρα. Διάλογος καλὸς διάλογος ἀλλὰ μόνο διάλογος. 'Εφυγα λιγάκι στεναχωρημένος. Δὲν γύρεφα περισσότερες εξηγήσεις.

Κοίταξα νὰ προσθέσω κάτι ἀπ' τὴ σειρά δὲν μου ἦταν δυνατὸ καὶ κοιτάξα πότερο τὴ δουλειά μου. Γιατί δὲν εἶπα στείνα ὅτι θὰ πρόκοβα ἀπασχολούμενος πιδ πολύ με τὴν λογοτεχνία. Μὰ σάν ἀντικρῶς ἀρετὲς προχειράτητες σὲ θέατρο σὸς μυθιστόρημα τὸν θυμάμαι.

Θυμάμαι τὴν κουβέντα του γιὰ τὸ ψευδώνυμο. Γιὰ τὸ STTLE, τὸ θρος. Τὴν προσπάθειά του νὰ μὴν πιάσῃ ἄλλους σὸς προσωπικούς του καυγάδες. Μπορεῖ μιὰ στιγμή νὰ τοῦ ξέφυγε κάτι καὶ ἰτὸ ἔγραψε. Μὰ τοῦ ξέφυγε καὶ δὲν θέλησε ποτὲ νὰ δώσει περισσότερες εξηγήσεις. Νὰ σὲ βοηθήσω ναί. Μὰ νὰ σὲ μπάσω σὸς καυγὰ γιατί;

Τῆς κουβέντες ἐνὸς σωστοῦ ἀνθρώπου που θὰ ἔθελε καὶ ἄλλους ἀλλὰ πρὸς τὴν κατεῦθυνση τὴ δική του. Τῆς καθαρῆς προσωπικῆς μορφῆς τῶν γραφομένων, χωρὶς δανεισμάτα χωρὶς πετάγματα σὲ ξένα οἰκόπεδα, δίχως ἀκαίριες περιμολές γιὰ τίς, ἀνάγκες τῆς στιγμῆς.

Τὸν ἀπόστολο τοῦ «Ακαδημαϊκοῦ» νὰ ποῦμε «γραφεῖο».

'Αλλὰ θυμάμαι καὶ τίς ἀπαντήσεις τῶν ἀντιπάλων που γι' αὐτὸ, ὅτι ἦταν ὁ Γρηγόριος καὶ ὄχι ὁ Γρηγόρης, ὅτι παρὰ τὴν ἀποκατάστασι καὶ τὸ «Ακαδημαϊκὸ», καὶ ὅτι ἡ ζωὴ εἶναι μιὰ κίνησις ὅτι αἰὼνιο ἀνέβασμα.

Κι' ὄχι ἐναποκατάστασι σὲ κατεῦθυνση τῆς Ζακύνθου. 'Ενα γύρισμα σὲ πτωχότατα καὶ σὲ ἀστικά πένια τῆς 'Αθήνας.

Δὲν ξέρω ποιοὶ ἔχουν δικὸν ρά-κρατὰ μ' εὐλάβια τὴ θύμισή του.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΩΝ

ΕΙΣ ΤΟ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΙΕΡΟΝ ΑΓΩΝΑ

● 'Ιστορική μελέτη τοῦ Μενελάου Μιλτ. Πανᾶ ●

'Ικανὸν χρόνον πρὸ τῆς ἐκρήξεως τῆς ἐν Μολδαυίᾳ 'Ελλην. 'Επαναστάσεως ἐδρίσκοντο συνηθισμένοι εἰς τὸ Κερατίον κόλπον περὶ τοὺς χιλιούς πλοιάρχους διαφόρων χριστιανικῶν φυλῶν, ἐν οἷς πλείστοι Κεφαλλῆνες, ἐν οἷς καὶ οἱ ἀδελφοὶ πλοῖαρχοι Πέτρος, Παῦλος καὶ Μαρίνος Πανᾶς (Καπιτῆς) μετὰ τὸ πλοῖον τῶν «Κεφαλληνία» μετὰ 18 τμημάτων καὶ 65 καύτας Κεφαλλῆνας, χωρητικότητος 18 χιλ. κιλῶν, ὁ 'Ονούφριος Πανᾶς μετὰ τὸ πλοῖον του «'Ιθάκη», ὁ Παναγῆς Μάρκου Πανᾶς (Τσιμπούκης) μετὰ τὸ πλοῖόν του «Τηλέμαχος», ὁ Νικόλδς Γερασίμου Πανᾶς (Λουζῆτος) μετὰ τὸ πλοῖον του «Πλατὼν» καὶ ἄλλοι πολλοί.

Ὅτε ἀπεκεφαλίσθησαν, διαταγῇ τοῦ Σουλτάνου Μαχμούτ, οἱ ἀδελφοὶ Παναγιώτης καὶ Δημήτριος Μουρούζης ἐν Κωνσταντινί, ἀπεστάλη πρὸς τοὺς ἀνωτέρω τρεῖς ἀδελφούς Πανᾶ (οἵτινες ἦσαν ἡγυροβολημένοι ἐν θέσει 'Αρναούτκιοι παραπλευρῶς οἰκίας Σκαναβῆ) παρὰ τῶν προκρίτων ὁμογενῶν ὁ μέγας τότε Μεσίτης Σπυρίδων Χατζῆ - Χρήστου Παπαπάνου ἵνα τοῖς ἀνακοινώσῃ τὸν φόνον τῶν δύο ἀδελφῶν Μουρούζης καὶ ζητήσῃ τὴν συνδρομὴν τῶν πρὸς φροντιστῶν τῆς ἐπιλοπῆς οἰκογενεῖας Μουρούζης, ἦτας ἐπρόκειτο νὰ ἐξορισθῇ εἰς τὰ βάθη τῆς Μ. 'Ασίας. 'Αμέσως διέταξαν οἱ ἀδελφοὶ Πανᾶ νὰ ἀπλοσθῶσιν 24 καύται τῶν καὶ ἐπὶ κεφαλῆς τοὺς Πέτρον καὶ Μαρίνον Πανᾶν διευπειρώθησαν διὰ τῆς λήμψου τοῦ πλοίου τῶν νύκτωρ εἰς Φανάριον ἔνθα διέμενε ἡ οἰκογένεια Μουρούζης, ἣν παρέλαβον μετὰ τὰ ἀμύθητα πλοῖα τῆς καὶ ἀφ' οὗ διεφύλαξαν ἐπὶ 24 ὥρας ἐντὸς τῆς λήμψου τῶν, μετέφερον εἰς τὸ πλοῖόν τῶν δι' οὗ ἀπεβίβασαν τὴν ἐπομένην κρυφίως εἰς τὴν ἐν Βουγιούκ - δερὲ Ρωσικὴν Πρεσβεῖαν, ὁποῦθεν τὴν παρέλαβεν ἕτερον ἔτοιμον ἐκεῖ ρωσικὸν πλοῖον καὶ τὴν μετέφερον εἰς 'Οδησσόν.

Δι' ὅλας ταύτας τὰς θυσίας καὶ τοὺς κινδύνους, δὲν ἐδέχθησαν οἱ ἀδελφοὶ Πανᾶ οὐδὲ τὴν παραμικρὰν ἀμοιβήν, οὔτε παρὰ τῆς οἰκογενεῖας Μουρούζης, οὔτε παρὰ τῶν ὁμογενῶν τῆς Πόλεως, καίτοι ἐπιμόνος προσφεροῦσαν αὐτοῖς.

Οἱ πλοῖαρχοι ἐπρόκειτο εἶτα νὰ πυρπολήσωσι τὸν 'Οθωμανικὸν στόλον ἐντὸς τοῦ Κερατίου κόλπου, ἀλλὰ προδοθέντες ὑπὸ τριῶν ἀργυρωνήτων προδοτῶν ὀνόματι: 'Ασημακοπούλου, Διακόνου καὶ Κουμουντοράκη, ἀπῆλθον ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τῶν Κεφαλλῆνων ἐπιστρεφάντων εἰς Κεφαλληνίαν ἵνα ἐκεῖθεν δράμωσιν εἰς Πελοπόννησον, ἔνθα εἶχεν ἐν τῷ μεταξὺ κρυφθῇ ἡ 'Ελληνικὴ 'Επαναστάσις.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἔξωσαν οἱ 'Επτανήσιοι ἐλευθεροὶ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς 'Αγγλίας, ἦτις μάλιστα, καθ' ὅσον καὶ τότε σφίμαχος τῆς Τουρκίας, διέταξε τὸν ἐν Κερκύρᾳ ἐδρεύοντα 'Αρμοστήν της καὶ ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 186 φύλλον τοῦ 'Ιουλίου 1821 τῆς ἐπισήμου 'Ιονίου ἐφημερίδος ὅτι πᾶς 'Επτανήσιος ὅστις θὰ ἐλάμβανεν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως μέρος εἰς τὸν κατὰ τῆς Τουρκίας 'Αγῶνα, θὰ ἐξωρίζετο καὶ ἐφυλακίζετο, ὀθνηνομένης τῆς περιουσίας του. Παρ' ὅλας ὅμως τὰς ἀπειλὰς ταύτας οἱ 'Επτανήσιοι οὐδὲν ἐπτόθησαν, ὥς ἀναφέρει καὶ ὁ Σπυρίδων Τρικοῦπης ἐν τῇ 'Ιστορίᾳ τῆς 'Ελληνικῆς 'Επαναστάσεως (ἔκδοσις Γ' 1888, τόμος Α' σελ. 234 στίχ. 20 - 24): «... καὶ ὅμως οὐδ' αὐτὴ ἡ πρῶξι, οὐδὲ ἄλλαι μεταγενέστεραι τῆς αὐτῆς ἐννοίας ἰσχυραὶ νὰ μεταβάλλωσι τὸ ὑπὲρ τῶν 'Ελλήνων φρόνημα τῶν 'Ιωνῶν ('Επτανησίων), ὧν ὁ φιλογενὴς ζήλος ἔμεινε δια-

καὶς μέχρι τέλους τοῦ 'Αγῶνος ἐν μέσῳ ἀπειλῶν, δημεύσεων, καταδιώξεων καὶ τιμωριῶν».

Τῇ 16 'Απριλίου 1821 συνέταξεν ἡ ἐν Κατεζαῖς Γερουσία τὴν πρὸς τοὺς 'Επτανήσιους ἐκκλησίαν της, καὶ οἱ πρὸ καιροῦ ἦδη προετοιμαζόμενοι Κεφαλλῆνες, ἀπεβιβάσαντο τῇ 18 'Απριλίου 1821 ἐν Κυλλήνῃ στρατιωτικῶς συντεταγμένοι, γενόμενοι ἐνθουσιωδῶς δεκτοὶ παρὰ τῶν κατοίκων.

Μεταξὺ τῶν πρώτων εἰς τὴν φωνὴν τῆς ἀγωνιζομένης πατρίδος προστρεφάντων, συγκατελέγοντο καὶ οἱ 'Ανδρέας Μεταξᾶς, οἱ ἐξάδελφοι τούτου ἀδελφοὶ Κωνσταντίνος καὶ Μαρίνος Μεταξᾶς, ὁ Βαγγέλης Λιβαδάς, Γεράσιμος Φωκάς Βιτόρου, 'Αναστάσιος καὶ Παναγῆς Φωκάς Θεοδωράτοι, Γεράσιμος καὶ 'Ιωάννης Φωκάς Γεωργακίαν, ἄλλοι μετὰ ἰσχυρὰ σώματα ἐθελοντῶν καὶ ἄλλοι μετὰ τὰ ἐξωπλισμένα πλοῖά τῶν.

Ὁσαύτως οἱ ἀδελφοὶ Γεράσιμος καὶ 'Ηλίας Πέτρου Πανᾶ (Καπιτῆς) μετὰ σώμα ἐκ 290 ἐθελοντῶν Κεφαλλῆνων καὶ Ζακυνθίων μετὰ τεσσάρων τηλεβόλων ὧν δύο ὁρειχάλικα καὶ δύο σιδηρᾶ, ὁ Εὐαγγέλης (ἢ Εὐαγγελινὸς) Μάρκου Πανᾶς (Τσιμπούκης) μετὰ ἐκ 300 ἀνδρῶν σώμα του, ὁ Χαράλαμπος Μαρίνου Πανᾶς (Καπιτῆς), ὁ Σπυρίδων Κωνσταντίνου Πανᾶς ('Αλεξανδράτος) μετὰ σώμα 170 Κεφαλλῆνων, ὁ 'Ιωάννης Πανᾶς, ὁ 'Ανδρέας Πανᾶς, ὁ Δανιὴλ Μαρίνου Πανᾶς (Καπιτῆς) μετὰ σώμα ἐκ 100 Κεφαλλῆνων, ὁ Γεώργιος Μαρίνου Πανᾶς (Καπιτῆς), ὁ ἐπικληθεὶς «Καπετάν Γεώργης» ὁ σὺν τὴν ἀνυχίαν νὰ φρονεθῇ ἀμέσως ἐν 'Αγίῳ Σώστῃ 'Ηλείᾳ ἐν ἡλικίᾳ 19 ἐτῶν (1821), ὁ 'Αθανάσιος Πανᾶς (Σκοβοῦλης), οἱ Νικόλαος καὶ Δ. Κοκόλης, ὁ Παναγῆς 'Ορφανός, ὁ Διονύσιος 'Ορφανός, ὁ Δημήτριος Γουζέλης ὁ 'Αθανάσιος Χέλμης ὁ Διονύσιος Κώπας, ὁ Σπυρίδων 'Αμπατιέλος, ὁ Χ. Τσαγκαριόλας, ὁ Θεόδωρος Βαλιάνος, ἅπαντες θυσιάσαντες τὰς κολασσιὰς περιουσίας τῶν ὑπὲρ τοῦ 'Ιεροῦ 'Αγῶνος ἐκτὸς τῆς προσωπικῆς τῶν συμβολῆς εἰς αὐτόν. Οἱ Κεφαλλῆνες κτλ. μετέσχον εἰς τὰς κατὰ πρὸς Λάλα ('Ολυμπίας) ἐπιχειρήσεις τῆς 29,30 Μαΐου καὶ 9,10 'Ιουνίου 1821, κυριεύσαντες τὸ Λάλα τὴν 22 'Ιουνίου 1821. 'Επίσης εἰς τὰς μάχας κτλ. Τριπόλεως, Πύλου, Ναυπλίου (1821 - 22), Κορίνθου, Μεσολογγίου (1822), Πέτα (4 'Ιουλίου 1822), Κομποτίου, Πλάκας, 'Αετοῦ ('Αχαρν.) (3 Αὐγ. 1822), Λουτρακίου (Βονίτης), Κεφαλοβόρου, Τριπόλεως αἰθῆς (1823), Παλ. Πατρῶν, Κερνηοβητικῶν, Καλυβίων, Λάπσης (1823), 'Αμπλιανῆς (13 'Ιουλίου 1824), Νεοκαστροῦ (1825), Σπετσῶν (1820), Πατρῶν (1825), Κρεμμυδίου (7 'Απριλίου 1825), εἰσόδον Μεσολογγίου (1 'Ιαν. 1826) καὶ πῆν ἐνδοξον ἐξ αὐτοῦ ἔξωδον (12 'Απριλ. 1826 μεσονυκτικῆς ὥρας), 'Ακροπόλεως 'Αθηνῶν (11 'Οκτ. 1826 Μαΐου 1827) ἔνθα καὶ τὰ ἐπικληθέντα «Τσιμπούρια Πανᾶ», ὡς καὶ πλείστον μαχῶν κατὰ τῶν Αἰγυπτίων ἐν Πελοποννήσῳ (1827 - 1828). 'Εν τῇ μάχῃ τοῦ Λάλα ἐπληρώθη εἰς τὰς δύο χεῖρας ἐν ᾧ ἐσκόπευε καθ' ἐνὸς Τοῦρκου, ὁ κόμης 'Ανδρέας Μεταξᾶς, ὃν μετέφερον εἰς ἀσφαλὲς μέρος καὶ μετὰ τὸ πέρας τῆς μάχης μετεκόμισαν εἰς Δίβρην πρὸς τὸν χειροῦρον Παπακαϊαλοκοῦσιν. 'Εν τῇ μάχῃ ταύτῃ ἐπληρώθη σοβαρῶς ὁ καπετάν 'Αθανάσιος Χέλμης ἐν ᾧ χρόνῳ ἐκურύευσεν τὴν ἀνεκτίμητον σημαίαν τοῦ 'Ισοῦφ (ἢ Γιουσούφ) πασᾶ, ἣν ἐδώρησεν εἰς τὸν Γεώργιον Σισίνη ἀρχηγὸν τοῦ τόπου. Ὁ δὲ Εὐαγγέλης Πανᾶς ἐπληρώθη εἰς τὴν κεφαλὴν ἐλαφρῶς καὶ διηύθυνε τὰς τῆς μάχης ἄχρι τέλους οὕτως ὁ ἐκεῖ πα-

ρευρεθείς με τὸ ὕψος αὐτὸν σῶμα Φωτῆλας ἔγραψε πρὸς τὴν Γερουσίαν ὅτι : «... ὁ νικητὴς καὶ σωτὴρας τῆς μάχης ταύτης εἶναι ὁ Εὐάγγελος Πανᾶς καὶ εἰς αὐτὸν καὶ μόνον ἀνήκει ἡ πρωτοβουλία τῆς καλῆς καὶ ἐνδόξου ἐκδόσεώς της. «Ὁ Εὐάγγελος Πανᾶς ἐφρονεῖται ἐν Ναυπλίῳ τῷ 1825, ὅτε δὲ βραδύτερον ἀπετόλμησαν ἐν τῇ ἐν Ἀργεῖ συγκροτηθείσῃ Ἐθν. Συνελεύσει νὰ μεμφθῶσιν Ἡλείοι τινὲς πληρεξούσιοι ἐκ φθόνου τοὺς Ἑπτανήσιους, ἡγέστη ἐμπλεως ὀργῆς ὁ συμπατριώτης των (Ἡλείος) Γεώργιος Σισίνης, ὅστις ἦτο Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως ἐκείνης καὶ τοὺς ἀπεστόμωσεν, εἰπὼν : «Ἐάν, Κύριοι, ἔξη ὁ Εὐάγγελος Πανᾶς, διὰ τὰς πολὺς θυσίας καὶ ἐκδουλεύσεις τῆς οἰκογενείας ταύτης πρὸς τὴν πατρίδα, ἔπρεπε αὐτὸς νὰ κατέχη, ἢ κατέχευε γὰρ ἡθὺς τὴν θέσιν τοῦ Προέδρου τῆς Συνελεύσεως ταύτης». Ὁ Εὐάγγελος Πανᾶς ἠγωνίσθη καὶ ἐν τῇ πολιτικῇ τῆς Πύλου (Ἰστορ. Δοκ. Ἑλλήν. Ἑπαναστ. Ἰπ. Φιλήμονος (ἔκδοσις 1880. Τόμος Γ' 158 στίχοι 27 - 31) καὶ Ἰστορ. Ἀπομν. Κωνσταντ. Μεταξᾶ (ἔκδοσις 1878) σελίδες 19, 24, 25, 31, 32, 37, 46, 47, 51, 195, 196). Ἐν δὲ σελ. 200 - 201 ἀναφέρει ὅτι : «Ὁ Εὐαγγελινὸς Πανᾶς ἦτον πρῶτος, ὅστις ἐξεστράτευσεν ἐν Κεφαλληνίᾳ, ὡς διηγῆθημεν, καὶ ἀπέβη εἰς Πελοπόννησον, εὐρίσκειτο μέχρι τοῦ θανάτου του ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς στρατοπέδοις ἔχων πάντοτε ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν του Κεφαλληνίας καὶ εἰς Νεόκαστρον καὶ εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα ἠρίστευον δὲ εἰς διαφόρους μάχας, ἔδωκάν τε τὴν περιουσίαν του διὰ τὸν ἀγῶνα καὶ τέλος ἀπεβίωσε πένθης, ἐγκαταλιπὼν ἐν τέκνον καὶ τὴν χήραν του εἰς ἣν δὲν ἀνεμεμήθη ἡ ἐλαχίστη ἀμοιβή. Οὗτος θνήσκων ἐκέκτητο τὸν βαθμὸν τοῦ Ἀντιστρατήγου Ἀρμοστεία τοῦ Ἰονίου Κράτους, ἐπειδὴ ἦτο ἡ Ἀγγλία καὶ τότε σύμμαχος τῶν Τούρκων, ἐκήρυξε τὸν Εὐαγγέλην Πανᾶν διὰ τῆς ἀποφασεῖς της ἀπὸ 18 Ἀπριλίου 1821 ὡς «Προδότῃν» δημεύουσα καὶ τὰ κτήματα αὐτοῦ, ὡς ἔπραξε καὶ διὰ τοὺς ἄλλους. Ὁ Δανιὴλ Μαρίνου Πανᾶς, στρατηγός, εἶχε σπουδάζει τὰ Νομικὰ εἰς τὰ Πανεπιστήμια τῆς Παδοῦας καὶ Παρισιῶν. Ἀμα δὲ τῇ ἐκρήξει τοῦ Ἰ. Ἀγῶνος (1821) ἐστάλη παρὰ τῶν Ἀγγλῶν ὡς Φιλικός πρὸς θανάτωσιν εἰς τὸν ἐν Ἰωνίνῳ «Ἄλῃ - Πασσᾶν ἀλλὰ κατὰ νόμον νὰ ἀφεθῇ ἐλεύθερος καὶ διεπεραιώθῃ εἰς Κεφαλληνίαν ἔνθα ἐσχημάτισεν ἰδίῳ σῶμα ἐθελοντῶν καὶ ἀπῆλθεν εἰς Κυλλήνην. Ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Λάλα (22 Ἰουνίου 1821) ἐπληρώθη εἰς τὴν σωτῆρα. Εἶτα δὲ μετέβη τὸν μαζὸν Ὁρωποῦ καὶ Αἰγίου, μεταβὰς κατόπιν εἰς τ' Ἀργαφά. Ἐπίσης διεκρίθη εἰς τὰς μάχας κτλ. Σπλίντες, Μεσολογγίου, Ἀμυκλίας καὶ Κρεμμυδίου κτλ. Ὁ Δανιὴλ Πανᾶς ἐτραυματίσθη ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Κρεμμυδίου, ἦτο φονικῶς ἀχμάλωτος, ὡς καὶ ὁ Ἡλίας Πανᾶς σοβαρῶς καὶ ἡχηματωπόθησαν ἀμφότεροι ὑπὸ τοῦ Ἰμπερατῆ πασιᾶ, φυλακισθέντες εἰς Μεθώνην, ἀπὸθεν ἀφῆθησαν ἐλεύθεροι ἀφ' οὗ ἀπέτιοναν βαρεὰ λύτρα (18 Σεπτεμβρίου 1825) παραμεινάντες 5 1) 2) μῆνας αἰχμάλωτοι. Ὁσάτως ἐπληρώθη ὁ Δανιὴλ Πανᾶς καὶ ὁ Χαράλαμπος Μαρίνου Πανᾶς ἐφρονεῖσθαι τῷ 1828 εἰς τὸν Ἰσθμὸν τῆς Κορίνθου, ὁ πρῶτος Χιλλάρχος καὶ ὁ δευτέρως Ταξίαρχος. Ὁ Σπυρίδων Κωνσταντῖνου Πανᾶς (Ἀλεξανδρινός) στρατηγός, διεκρίθη ὡσαύτως εἰς πλείστας μάχας (Ἰστορ. Ἑλλήν. Ἑπαν. Σπυρ. Τρικούπη, ἔκδ. Γ' 1888) Τόμ. Γ' σελ. 152 στίχ. 6 - 8 : «... ἦσαν καὶ τινες Κεφαλλῆνες ὑπὸ τὸν Σπύρον Πανᾶν τὸν ἀριστεύσαντα ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Πάνα...».

Περὶ τῆς μάχης τοῦ Λάλα ἦτις ἐκινδύνευσε ν' ἀποβῇ πρὸς ὀλεθρον τῶν Ἑλλήνων ἅμα ἐφρονεῖται ὁ ἐκ τῶν συναρχηγῶν Γ. Πλαπούτας συνεπέα οὕτως ἤθελον νὰ ἀπέλθουν οἱ Πελοποννησιοὶ πλείστοι λιποτακτησάντων, ἀναφέρουν ὁ Ἀναστ. Ν. Γούδας ἐν τῷ ἔργῳ του : «Βίῳ Παρ. Ἀλλήνων (Τόμ. Ζ' ἔκδ. 1875, σελ. 134, Στίχ. 5 - 13 καὶ σελ. 134, στίχ. 14 - 27) καὶ ὁ Ἑπ. Φιλήμων ἐν Ἰστορ. Δοκ. Ἑλλήν. Ἑπαν. (Τόμ. Δ' σελ. 58)». Ἐπειτα ὅμως πεσόντος τοῦ ἀρχηγοῦ ἐνὸς τῶν κεφαλῶν Γ. Πλαπούτα, ἐπῆλθε δυστυχῶς ἡ λιποταξία εἰς ἑκάτερα τὰ κέρατα καὶ τὸ κέντρον (οἱ Ἑπτανήσιοι) δὲν εἰδοποιήθη νὰ πέμψῃ ἐπακουρίαν. Τούτου ἕνεκα τὸ στρατόςπεδον ἐκεῖνο ἐκινδύνευσε νὰ διαλυθῇ ἕνεκα τῆς λιποταξίας... καὶ ὁ... Αὐτὴν λοιπὴν βλέποντες τὴν ἀνάγκην οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Πελοποννησίων, ἔνθεν μὲν ἐπεκαλέσθησαν βοήθειαν ἐκ τοῦ γενικοῦ στρατοπέδου τῶν Τριφυλίων, ἔνθεν δ' ἐσκέφθησαν, ἵνα ἀποσυρθῶσιν ὅλοι ἐκ τοῦ

Λάλα, πρὶν ἢ παθῶσιν θεινότερόν τι. Ζητηθείσης δὲ πρὸς τοῦτο καὶ τῆς συμφωνίας τῶν Ἰονίων, ὁ Ἀνδρέας Μεταξᾶς ὁμίλησεν ἀποφατικῶς, ἀλλὰ περιόχως, ἐν ὀνόματι αὐτῶν (τῶν Ἑπτανησίων), καὶ τὴν σκέψιν τῶν Πελοποννησίων κατέκρινεν πολλῶ ἀπέχουσαν τῆς ἀνάγκης κινήσου ἐλκευμένου. Ὁ λόγος, εἶπε, τὸν ὁποῖον ὀφείλομεν νὰ δώσωμεν μίαν ἡμέραν πρὸς τοὺς μεγάλους ἀρχηγούς τοῦ ἔθνους, μᾶς ὑποχρεώνει νὰ μὴ παρασσεύσωμεν ἀπὸ τὰς θέσεις μας. Ἡμεῖς δὲν βλέπομεν τὸν κίνδυνον, ὅτε ν' ἀναγκασθῶμεν νὰ ἀποχωρήσωμεν. Ἡ ἀπόφασίς μας εἶναι νὰ κάμωμεν τὸ χρέος μας καὶ χρεωστοῦμεν νὰ σᾶς εἴπωμεν, ὅτι ἂν ὑμεῖς ἀναχωρήσητε, οἱ Ἑπτανήσιοι θέλομεν μείνει εἰς τὰς θέσεις μας. «Καὶ οὕτω χάρις εἰς τὴν σύνεσιν τοῦ Ἀνδρ. Μεταξᾶ καὶ τὸν πατριωτισμὸν τῶν Ἑπτανησίων (οἵτινες οὐχὶ μόνον χάριν τοῦ Ἰ. Ἀγῶνος κατέθεσαν τὰς περιουσίας των καὶ ἐχυσαν ἀφειδῶς τὸ αἷμά των, ἀλλὰ καὶ ἱκανὲς χιλιάδες Πελοποννησίων καὶ Στερεοελλαδίων προσφύγων συνετήρουν ἐν Ἑπτανήσῳ), κατέληξεν ἡ ἐν Λάλα μάχη εἰς περιλαμπρὸν νίκην τῶν Ἑλλήνων κατὰ τοῦ Τούρκου. Ὁ δὲ Εὐγένιος Ρίζου Ραγκαβῆς ἀναφέρει ἐν τῇ γαλλιστὶ συγγραφείσῃ : «Χρυσὴ Βίβλος» (Β' Μέρος 2ου Τόμ. (Κεφαλληνία) ἔκδ. 1926 Ἀθηνῶν σελ. 492 - 512) κτλ. ὅτι : «... Ὁ Πέτρος Πανᾶς κατέλθε, μετὰ τῶν υἱῶν του (Ἡλίας καὶ Γεωργίου) εἰς τὸ σῶμα τοῦ πρίγκηπος Ὑψηλάντου... Κατόπιν ἐπανήλθεν εἰς Κεφαλληνίαν καὶ ἐξώπλισεν ἰδίας δαπάναις μέγα σῶμα ἐθελοντῶν, ἐξ οὗ ἐσχημάτισε τὸ σῶμα τῆς οἰκογενείας Πανᾶ, ἔπειτα ἐκαλύφθη ὑπὸ ἰδέας ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Λάλα. Καὶ ἀλλοῦ : «... ὁ υἱὸς τοῦ Πέτρου αὐτοῦ, ὁ διάσημος οὗτος Ἡλίας Πανᾶς (Καπιτῆς)...».

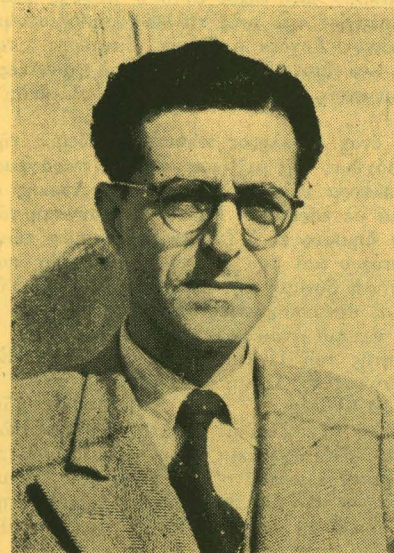
Ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, ἔλαβον οἱ Κεφαλλῆνες ἐνεργὸν μέρος καὶ εἰς τὸ ὑπὸ τὸν πρίγκηπα Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην κίνημα τῆς Μολδοβλαχίας, ὅπου ἀδρόως προσέτρεξαν ἐκ Ρωσίας, Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἀλλοῦθεν. Μεταξὺ τούτων προεβήρχον οἱ Λουκάς Βαλασμάκης, ἀδελφοὶ Ἀναστάσιος καὶ Νικόλαος Ἰγγλέσης, ἀδελφοὶ Μαργάροι, οἱ δύο ἀδελφοὶ Βουτσαῖνα, ὁ πλοίαρχος Μπαμπιλιάρης, ὅστις ἀφῆκε τὸ πλοῖον τοῦ ἐν Ὀδησῶν ἀλλ' ἔδραμε μετὰ τοὺς ναύτας του εἰς Ἰάσιον, ὁ Ἀνδρέας Σφαῆλος μετὰ τοῦ ἐκ 13 πλοίων στολίσκου δν διώκει, ὁ Παναγῆς Μάρκου Πανᾶς (Τσιμπουκῆς), ὅστις κατέλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὁ ἱατρὸς Τυτάλδος Κοζάνης ὁ καὶ συντάκτης τῆς ἀποκρυφῆς τοῦ τῆς ἐθνεγεσίας Ἰερού Ἀγῶνος, ἦτις ὑπεγράφη τῇ 27 Φεβρ. 1821 ἐν Ἰασίῳ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξ. Ὑψηλάντου.

Ἐκτὸς τῶν τεσσάρων πλοίων ἅτινα προσέφερον ὑπὲρ τοῦ Ἰερού Ἀγῶνος οἱ ἀδελφοὶ Πέτρος, Παῦλος καὶ Μαρίνος Πανᾶς καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῶν Ὀνούφριος, Νικόλαος καὶ Παναγῆς Πανᾶς καὶ ὁ Δανιὴλ Πανᾶς, ὅστις κατέβαλε, λαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ Μαρίνου, καὶ 500.000 γροσίων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Μεγάλως συνέδραμε τὸν Ἰερόν Ἀγῶνα καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀγαθάγγελος Τυτάλδος Κοζάνης ὁ ἐπὶ τούτῳ εἶτα ἀγρίως παρὰ τοῦ Ἀρμυστοῦ τῶν Ἰονίων νήσων Τράβελς, διαταγῇ τῆς Ἀγγλίας καταδιωχθείς.

Μυριάδες γυναικοπαίδων ἐκ τῆς τότε Τουρκοκρατουμένης Ἑλλάδος καὶ ἰδίως ἐκ Πελοποννήσου κατέφυγον εἰς Ἑπτανήσον ἔνθα εἶδον ἀσυλον καὶ περιθαλψιν, ἀφ' οὗ μόνον ἐν τῇ νήσῳ Ζακύνθῳ ὑπερέβη ὁ ἀριθμὸς τῶν προσφύγων ἐν τῶν κατοίκων, τῶν Ζακυνθίων ἐπιδειξάντων ἐν τῇ περιπτώσει ἐκείνῃ ἅπασαν τὴν ἀφιλοκέρδειαν αὐτῶν καὶ τὸν ἐνθον πατριωτισμὸν των, πρωτοστατήσαντες εἰς τὴν περισυλλογὴν τῶν θυμάτων τῆς Ὀθωμανικῆς θηριωδίας καὶ ἀποκορύφου.

Ἀπὸ τυχάνει ἐν πενυχρῇ περιλήψει ἡ συμβολὴ τῶν Κεφαλλήνων εἰς τὸν Ἰερόν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας τῆς Τουρκοκρατουμένης Ἑλλάδος Ἀγῶνα. Περὶ τούτων δυσχλίους ἐξ αὐτῶν προσέτρεξαν εἰς τὸν καλλίνικον οὗτος πίστει καὶ πατριδὸς ἀγῶνα οἱ πλείστοι ἔλαβον πληγὰς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον σοβαρὰς, μέρος τούτων ἀπέθανεν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, αἱ εἰς ἡγῆμα καὶ πλοῖα θυσιάων ὀφείλαντες κολοσσάται, ἀφάνιστοι οἱ ἀγῶνες τῶν δὲ ἐπὶ νηυσὶν εἶτα κατὰ τῶν Ἀγγλῶν ἀπὸ τοῦ 1863 καὶ εἶτα κατὰ Τούρκων καὶ Βουλγάρων (1854, 1866 - 69, 1878 - 1897, 1912 - 1913 καὶ 1917 - 1923) μετὰ τὴν ἰδίαν αὐτοθυσίαν.

— ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ Ι. ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ —

ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΛΙΩΚΗΣ

(Ὁ ζωγράφος ποὺ ἀπεικόνισε μετὰ ἀλήθεια τὴν ἀθλιότητα καὶ τὸ ἀνθρώπινο μόχθο).

Ὁ Ἐπαμεινώνδας Λιώκης γεννήθηκε στὸ Ληξοῦρι τὸ 1908.

Πατέρας του ἦταν ὁ γνωστὸς ἀγιογράφος καὶ προσωπογράφος Νικόλαος Λιώκης καὶ μητέρα του ἡ Μαρίκα Ἀραζοῦ. Σὲ πολὺ μικρὴ ἡλικία ὁ πατέρας του ἀρχισε νὰ τοῦ μαθαίνῃ ζωγραφικὴ. Κατόπιν, πῆρε μαθήματα στὴν Ἀθήνα ἀπὸ τὸ διακεκριμένο ζωγράφο, φίλο καὶ συμφοιτητὴ τοῦ πατέρα του στὴ Σχολὴ Καλῶν Τεχνῶν, Σπύρο Βικᾶτο.

Τὰ πρῶτα γράμματα τὰ ἔμαθε στὸ Ληξοῦρι καὶ τέλειωσε τὸ γυμνάσιο στὸν Πειραιᾶ. Σύμφωνα μετὰ τὴν ἐπιθυμία τῶν δικῶν του γράφτηκε στὴ Νομικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Δὲ μπόρεσε ὅμως νὰ φοιτήσῃ, γιὰτὶ χάνοντας τὸν πατέρα του στὰ δεκάξη του χρόνια καὶ μὴ ἔχοντας τοὺς ἀπαιτούμενους πόρους, ἀναγκάστηκε νὰ ἐργασθῇ καὶ νὰ βοηθήσῃ τὴν πολυμελὴ οἰκογένεια ποὺ ἐκεῖνος ἀφῆκε κατόπιν του.

Στὴν ἀρχὴ ἔπιασε δουλειὰ σ' ἓνα συμβολαιογραφεῖο στὸν Πειραιᾶ καὶ ἔπειτα σ' ἓνα γραφεῖο γιὰ κινηματογραφικὰ εἶδη στὴ Θεσσαλονίκη. Οἱ πολλὲς στεροήσεις, οἱ κακουχίες καὶ οἱ κόποι, σιγὰ - σιγὰ ἐκλόνισαν τὴν ὑγεία του καὶ τὸν ἔστειλαν τὸ 1932 γιὰ τρία χρόνια στὴ «Σωτηρία».

Τὸ 1934 γνωρίστηκε μετὰ τὴν συμπατριώτισσά του Φωτεινὴ Τετене. Ἡ γνωριμία τους μετὰ τὸν καιρὸ ἐξελεγχθηκε σ' ἓνα βαθμὸ αἰσθημα ἀγάπης καὶ ἀλληλοεκτίμησης, ποὺ τὸ 1937 κατέληξε στὸ δεσμὸ τοῦ γάμου.

Ἡ Φωτεινὴ Λιώκη, μορφωμένη καὶ ἔξυπνη κοπέλλα, δὲ στάθηκε ἐμπόδιο στὴ σταδιοδρομία του, ἀπεναντίας, ὅχι μόνον πόνασε τὸ ἠθικόν του, ἀλλὰ καὶ τὸν ἔσπρωξε ἀκόμα περισσότερο στὸν καλλιτεχνικὸ δρόμο, πιστεύοντας ἀπόλυτα, πὼς γι' αὐτὸν εἶχε γεννηθῇ.

Πέρασαν χρόνια, γεμάτα βάσανα, στεροήσεις καὶ μ' ἐξαντλητικὴ ἐργασία, μόνον καὶ μόνον γιὰ νὰ τὰ βγάλουν πέρα στὴ δύσκολη ζωὴ τους.

Στὴν ὁδὸν Κύμης μέσα σ' ἓνα «πλυσταριό», δεκαπέντε ὁλόκληρα χρόνια εἶχε ὁ Ἐπαμεινώνδας Λιώκης τὸ ἐργαστήριό του. Σ' αὐτὸ εἶδαν τὸ φῶς τὰ περισσότερα ἔργα του : Ὅπως οἱ περίφημες ἑλαιογραφίες του, οἱ «Φτωχογειτονιές», ἔργο μετὰ βαθὺ κοινωνικὸ νόημα, ποὺ τὸ παῖνεσαν οἱ σοβαροὶ κριτικοὶ τοῦ κόσμου, τὰ θαυμάσια παστέλ του καὶ τὰ διάφορα σχέδιά του, ποὺ καὶ πάλι κατὰ τὴ δική του γνώμη, εἶχον ἑξαιρετικὴν τὸ φράγμα τῆς ποικιλομορφίας.

Ἀργότερα, στὸ σπίτι τους, στὴν ὁδὸν Σκύρου, ὅπου ἀπέθανε τὸ 1960 ὁ Σπύρος, ἔχον 44 σχέδια τῶν Βυζαντινῶν Ἐκκλησιῶν Ἀττικῆς, ποὺ

γιὰ νὰ τὶς ἀποδώσῃ μετὰ ἀκρίβεια, ἔπρεπε νὰ τρέχῃ, ἐπὶ τόπον, δυὸ σχεδὸν χρόνια, ἀπὸ τὴ μὴν ἄκρη στὴν ἄλλη.

Κατόπιν τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας τὸν ἔστειλε στὴν Εὐβόια καὶ στὴ Σκύρο γιὰ νὰ ἀνακαινήσῃ (RESTAURATION) Βυζαντινὲς Ἐκκλησίες τους.

Ὁ Λιώκης ζωγράφιζε ἐπίσης μετὰ μεγάλη ἐπιτυχία πίνακες μετὰ «καρναγία», μετὰ ἀγροτικὰ στίβια καὶ μετὰ ἀγαπημένο του δέντρο, τὴν ἑλῆ.

Ὅλο τὸ ἔργο του εἶναι διαποτισμένο ἀπὸ μιὰ εὐγενικὰ μελαγχολία, κυρίαρχο στοιχεῖο τοῦ ψυχικοῦ του κόσμου.

Ἐμφανίσθηκε πρώτη φορὰ τὸ 1939 καὶ ἀμέσως διακρίθηκε. Ἐπειτα τὸ 1940 στὴν Ἑπαγγελματικὴ Καλλιτεχνικὴ Ἐκθεσί, ποὺ ἔγινε στὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο καὶ ὅπου τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας τὸν τίμησε, ἀγοράζοντας ἓνα ἔργο του.

Στὰ χρόνια τῆς κατοχῆς κυκλοφόρησε ἓνα «καλλιτεχνικὸ λεύκωμα» μετὰ δέκα εἰκόνες, ἐμπνευσμένες ἀπὸ δέκα ποιήματα τοῦ Καβάφη.

Τὸ 1952 παρουσιάστηκε στὸν «Παρνασσό» μετὰ ἀτομικὴ ἐκθεσί τὸ 1955 καὶ τὸ 1956 ἐπίσης στὴν ἴδια αἴθουσα καὶ συνέχισε στὸ Φοναγίε τοῦ «Δημοτικοῦ Θεάτρου» Πειραιῶς. Τὸν ἴδιο χρόνον ἔγινε καὶ συνέδρο μέλους τοῦ Καλλιτεχνικοῦ Ἐπιμελητηρίου. Τὸ 1960 ἄλλη ἀτομικὴ ἐκθεσί στὸ ξενοδοχεῖο «Νέον Ἀγγλίας» καὶ συνέχεια πάλι στὸ «Δημοτικὸ Θέατρο» Πειραιῶς.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς παραπάνω ἀτομικὲς ἐκθέσεις του, ποὺ τὸν ἐκαμῖν πασίγνωστο στὸ Ἀθηναῖο καὶ στὸ Πειραιῶ καὶ ὅπου, πῆρε μέρος σ' ὅλες τὶς Πανελληνίους ἐκθέσεις, καθὼς καὶ σ' ἐκείνῃ τῆς ὁμάδας «Στάθμη». Τὸ 1961 στὴν ὁμαδικὴ τῶν Κεφαλλήνων στὸν Παρνασσό καὶ συνέχεια ἔπειτα στὴν IV-η Μπιεννᾶ τῆς Ἀλεξανδρείας, ὅπου τιμήθηκε μετὰ μᾶλλον.

Τὸν τελευταῖον χρόνον τῆς ζωῆς του ἀγιογράφησε, σὲ Βυζαντινὴν τεχνικὴν, ἓνα μεγάλο μέρος τῆς Ἐκκλησίας «Ἁγία Σκέπη» τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Οἰκισμοῦ Παπάγου.

Ἀρρωστος πιά, ἔλαβε μέρος στὴν Ζ' Πανελληνίῳ ἀπ' ὅπου καὶ πάλι τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας ἀγόρασε ἓναν πίνακά του.

Πέθανε τὶς 14 Ἰουνίου στὸ Ἰπποκράτειο νοσοκομεῖο, σὲ ἡλικία 55 χρόνων, ἀπὸ οὐρία, προερχομένη ἀπὸ «πολυκυστικούς νεφρούς».

Μετὰ τὸ θάνατό του, ἐξετέθησαν τὸ 1963 πίνακές του στὴν ὁμαδικὴ Κεφαλληνῶν, στὸ Ἀργασόλι, καὶ τὸ 1964 στὴν Πανεπτανησιακὴ τοῦ Ζαπτείου, ὅπου καὶ αὐτὴ τὴ φο-

ρά ἀγόρασε ένα ἔργο του τὸ 'Τπουργεῖο Παιδείας.
'Ο Ν. 'Αλεξίου, σ' ένα ἀραϊότατο ἄρθρο που στὴν «Ελευθερία» (15 'Ιαν. 1965), γράφει ἀνάμεσα στ' ἄλλα :... χαρακτηριστικὸ εἶναι τὸ ἔργο τοῦ Λιώκη «στὴν ἀκρὴ τῆς πόλης» ποὺ συμπυκνώνει καὶ ἐπισημαίνει τὴν εἰκαστικὴ του φυσιογνωμία...»

Τὸ ἔργο τοῦ Λιώκη ἀναγνωρίσθηκε ἀπὸ ζῶντας του, ἀπ' ὅλους τοὺς κριτικούς μας, πρῶτα πολὺ σπάνιο γιὰ τὸν τόπο μας. 'Αναφέρω παρακάτω ἀποστάσματα ἀπὸ μερικὲς κριτικὲς τοῦς :

Στὴν ἐφημερίδα «Προοδευτικὸς Φιλελεύθερος» (24 'Ιαν. 1952), ὁ ἀρχαιολόγος Διευθυντὴς τῆς 'Ακροπόλεως Γιάννης Μηλιάδης, γράφει :

«... τὰ παστὲλ του καὶ ἡ ἐλαιογραφία του τῆς «Φτωχογειτονιάς» εἶναι θαυμάσια δείγματα τῆς ἱκανότητος τοῦ ζωγράφου καὶ γνήσια ἔργα τέχνης».

'Επίσης, ὁ Διευθυντὴς τοῦ «Μουσείου Μπενάκη» Μανώλης Χατζηδάκης, γράφει στὴν «Ελευθερία» (7 Φεβρουαρίου 1952) :... τὸ θέμα του εἶναι «ἀθλιες παράγκες», γωνίες ἀπὸ τὴς «φτωχογειτονιᾶς» αὐτὲς ποὺ μὲ τὴν τυχαῖότητα τῆς κατασκευῆς τοὺς καὶ μὲ τὴν εὐτέλεια τοῦ ὕψους ἐκφράζουν ὅλη τὴν κακομοιριά τους. Τὴ συμπίνοια γι' αὐτὴν τὴν ἀνθρώπινη ἀθλιότητα θέλει νὰ μᾶς ἐκφράσει ὁ ζωγράφος καὶ τὸ κατορθώνει.

'Ο Γ. Πετρεῖς στὴν «Επιθεώρηση Τέχνης» (Ματίου 1956) λέγει ὅτι :... αὐτὴ τὴ φορὰ ὁ Λιώκης μᾶς παρουσιάζει μὲ μιὰ σειρά ἔργα του καμωμένα μὲ κάρβουνο. Εἶναι γεγόνος ἀναμφισβήτητο πὺς ὁ καλλιτέχνης αὐτὸς εἶναι ἐντονα συγκινημένος ἀπὸ τὸ θεματογραφικὸ του κύκλο. 'Η «φτωχογειτονιά» του μιᾶ, ὁ ἐμώχθος τοῦ ἐργαστασίου» του εἶναι πολὺ κοντινός, τὸ ἀντὶμαγο ἐσωτερικὸ ὅπου ὁ ἐργάτης περνᾷ τὴ ζωὴ του, στὸ σπίτι ἢ στὸ ἐργαστάσιό του εἶναι μιὰ ζωντανὴ πείρα...»

'Επίσης ἡ 'Ελένη Βακαλό στὰ «Νέα» (24 Φεβρ. 1956) λέγει ὅτι : «... στὴν ἐργασία τοῦ Λιώκη, τὸ θέμα ἀποτελεῖ κύριο παράγοντα. Μὲ τὴ ζωγραφικὴ του δείχνει τὴς ἀθλιες συνθήκες ὅπου ζεῖ ἕνα πλῆθος ἀνθρώπων, σὲ δρόμους γε-

μάτους θρόμους νερά, σὲ μισογκρεμισμένα σπίτια ὁ ἕνας ἐπάνω στὸν ἄλλον... Στὸ θέμα αὐτὸ ὁ Λιώκης ἀποφεύγει τὴς εὐκόλες φιλολογίες καὶ τοὺς πολλοὺς αισθηματισμούς».

Στὸ περιοδικὸ «Ζυγὸς» ὁ Τῶνης Σπητέρης τονίζει :... ἡ 'Ελλάδα δὲν ἀποτελεῖται μονάχα ἀπὸ γραφικὲς γωνίες, γαλάζιους οὐρανούς καὶ θάλασσες καὶ εἰδυλλιακὲς βοσκοποῦλες.

'Υπάρχει ἕνας ὁλόκληρος κόσμος, ὁ κόσμος τῆς δουλειᾶς καὶ τοῦ μόχθου, τῆς μιζέριας καὶ τῆς παράγκες. Τὴν πραγματικὴ αὐτὴ πλευρὰ θέλησε νὰ τονίσει ὁ Λιώκης σὲ μιὰ σειρά ἀπὸ σχέδια μὲ κάρβουνο. Μὲ τὴ λιτὴ δύναμη τῶν φωτοσκιάσεων ποὺ δημιουργεῖ ὁ ἐντεχνος χειρισμὸς τῶν ἀντιθέσεων, τοῦ μαύρου καὶ τοῦ ἄσπρου, χάρε στὴν ποιότητα καὶ τὴν ἐκφραστικὴ δύναμη τῆς ἐργασίας του, μὲ εὐαίσθητο διακριτικὸ καὶ συναισθηματικὸ τρόπο, κατόρθωσε πολλὰς φορὲς νὰ θίξει πὺς πὺς ἀνθρώπινες χορδὲς μας».

'Ο καθηγητὴς τοῦ Πολυτεχνείου μας Δ. Ε. Εὐαγγελίδης, ἐγκωμιάζοντας τὸ Λιώκη στὸ περιοδικὸ «Νέα Ἑστία» (15 'Απριλίου 1956) λέγει :... ὁ Λιώκης μᾶς δίνει πλαστικὰ σχέδια μὲ τὸ μολύβι μὲ θέματα παρμένα ἀπὸ λαϊκὰ φτωχικὰ σπιτάκια καὶ δρομάκια, ντοκουμέντα μᾶς πτωχῆς στενῆς ζωῆς. Κάπου - κάπου σ' ἕνα ἐσωτερικὸ ἔχομεν μιὰ καινούργια ἐντύπωση ἀπὸ μιὰ κρυσταλλικὴ γραμμικότητα καὶ κάποια μεταλλικὴ λάμψη στὴς ἐπιφάνειες, στοιχεῖο ἀξιόλογο καὶ προσωπικὸ μέσα στὴν ἀπόδοση τῶν πραγμάτων».

Σ' ἕνα ἄρθρον τῆς στὸ περιοδικὸ «Ἡχὸ τοῦ 'Ιονίου» (Ματίου - 'Ιουνίου 1963) ἡ ἐμπνευσμένη καλλιτέχνης Δίς Ντιάνα 'Αντωνιάδου γράφει ὅτι : «... αὐτὴ ἡ ὁμαδικὴ ἀναγνώριση ἀπ' τὴν κριτικὴ, δυστυχῶς δὲν βοηθήθηκε ἀπὸ τοὺς ἰδρυτοὺς. Μὲ παράπονο ἔφυγε ὁ καλλιτέχνης ἀπ' τὸν κόσμον τοῦτο, ποὺ μὲ τόση ἀγάπη ζωγράφιζε. 'Ίσως γιὰ τὸ ἴδιον ἦταν φύση διακριτικὴ καὶ διακριτικὰ ἦταν τὰ ἔργα του. 'Αλλὰ τόσο ἀξιόλογα στὴν ποιότητά τους, ποὺ καὶ μετὰ τὸ θάνατό του δημιουργοῦ τους, εἶναι μάρτυρες τῆς ἀξίας τέχνης του.

ΜΑΡΙΑ Ι. ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΧΑΡΤΟΠΟΙΪΑΣ

Γενικὴ Διεύθυνσις: ΕΛΕΥΘ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 10

Τηλεγρ. Διεύθυνσις: ΠΑΠΥΡΙΣΚΟΣ

ΤΗΛΕΦΩΝΑ:

Διευθύνωντος Συμβούλου 625.403. 'Εντεταλμένου Συμβ. 625.402. Γραφείων 625.401

'Εμπορικὸ Τμήματος 626.341. 'Αποθῆκαι (Βουλῆς 6) 633.170 καὶ ἀποθῆκαι

('Ιερᾶς 'Οδοῦ 180) 564.729.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΕΝ ΑΙΓΙΩ

Προϊόντα 'Εργοστασίου: Χάρτης γραφῆς

Τυπογραφίας, Περιτυλίξεις, Χαρτόνια

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ
ΤΗΣ ΛΕΥΚΑΔΟΣ

Η ΦΟΥΡΝΑΡΙΣΣΑ

★ ΤΟΥ ΠΑΝΤΑΖΗ ΚΟΝΤΟΜΗΧΗ ★

'Η Λευκαδίτισσα εἶναι πολὺ ἐργατικὴ καὶ σ' ὅλες σχεδὸν τὴς ἀγροτικὲς ἐργασίες συναγωνίζεται τὸν ἄντρα μὲ ἀξιοσύνη καὶ ζήλο. Μὲ τὴ βροχὴ καὶ τὸ κρύο ξυπόλυτη πὺς περισσότερες φορὲς, δουλεύει στὴν ἐξοχὴ καὶ δὲν ἀφήνει ὥρα νὰ πάη χαμένη. Παράλληλα εἶναι καλὴ καὶ προκομμένη νοικοκυρά. 'Ασπάζει πολλὰς φορὲς τὸ χρόνο τὰ πεζούλια καὶ τοὺς τοίχους τῆς αὐλῆς καὶ ἔχει τὸ φτωχικὸ της, ποὺ μοσχοβολᾷ ἀπὸ τὴν «π ἄ σ τ ρ α», πάντα ἔτοιμο νὰ δεχθῇ τὸ γείτονα καὶ τὸν ξένο ἐπισκέπτη. Δὲν παραμελεῖ νὰ καθαρίσῃ τὸ κοτέτσι, νὰ ταῖσῃ τὴς κότες, νὰ συγγυρίσει τὸ ἀχούρι καὶ νὰ ρίξῃ τροφὴ στὰ «π ρ ἄ μ α τ α», (στὰ ζῶα τοῦ σπαιτοῦ). 'Εξασκεῖ ὅστος καὶ μερικὰ ἐπαγγέλματα, καθαρὰ γυναικεῖα, ὅπως τὸ ἐπάγγελμα τῆς ρ ἄ φ τ ρ ι α ς καὶ τῆς φ ο υ ρ ν ἄ ρ ι σ σ α ς, ἐνῶ σὲ μερικὰ ἄλλα ἀντικαθιστᾷ ἐπάξια τὸν ἄντρα, ὅπως στὸ ἐπάγγελμα τοῦ μυλωνᾶ.

Στὰ χωριά τῆς Λευκάδας πάλι στοὺς οἰκονομικοὺς φοῦρνους ὑπάρχουν καὶ οἱ μεγάλοι φοῦρνοι, οἱ λεγόμενοι μ ι τ ζ ῖ τ ι κ ο ι. 'Αν δὲν κάνω λάθος, λέγονται μιτζίτικοι ἀπὸ τὴν τούρκικὴ λέξη μιτζή, ποὺ θὰ πεῖ ν τ ε λ ἄ λ η ς, δημόσιος κήρυκας, αὐτὸς ποὺ φωνάζει δυνατὰ λέγοντας τὰ μαντάτα. Γι' αὐτὸ λένε στὰ χωριά γιὰ κάποιον ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ κρατήσῃ μυστικὸ, ἀλλὰ φωνάζει νὰ τὸ μάθουν καὶ οἱ ἄλλοι: «Αὐτὸς ἔκαμε τὸ μιτζή» ἢ «τὸ μιτζή θὰ κάμῃ τώρα» κ. ἄ., ἀνάλογες ἐκφράσεις. 'Ετσι καὶ ἡ φουρνάρισσα, λοιπὸν, προκειμένου νὰ εἰδοποιήσῃ τὰ σπίτια ποὺ θὰ ψήσουν, βγαίνει σ' ἕνα παράθυρο ἢ στὴν πόρτα τῆς καὶ «βαράει κόρνο». 'Ο κ ὀ ρ ν ο ς ἢ τὸ κόρνο εἶναι κοχύλι μεγάλο, σὺν πρῶτο κυδώνι, μὲ κοχλιοειδὲς τὸ ἐσωτερικὸ του. Τὸ τρυπᾷ σὲ πρῶτο μέρος κ' ἀπὸ κεῖ φουσοῦν. Τὰ κ ὀ ρ ν ο ἰ δὲν ἦταν ἀγνωστοὶ καὶ στοὺς ἀρχαίους. 'Ενα τέτοιο κοχύλι κερατοειδὲς κρατοῦσε ὁ θαλασσινὸς θεὸς Τ ρ ῖ τ ω ν, ὁ γλυκόλαλος τραγουδιστής, πάντα καθὼς πῆγαν μπροστὰ ἀπὸ τὸν πατέρα του Ποσειδῶνα. Τὸ κοχύλι αὐτὸ τοῦ θεοῦ ἔβγαζε, καθὼς τὸ φουσοῦσε ὀξεῖς καὶ γλυκοὺς ἤχους. Τὸ σημερινὸ κόρνο τῆς φουρνάρισσας βγάζει, παρόμοιο κ' αὐτό, ἕνα ὀξύ ἀλλὰ γλυκὸ καὶ συμπαθητικὸ ἦχο, σὺν τοῦ θαλασμοῦ τὴν σφυρίκτρα, ὅταν ἀκούεται ἀπὸ μακριά.

'Ο μιτζίτικος φοῦρνος δὲν κουλάει ψωμί, ἀλλὰ ψήνει τὸ ψωμί, τὰ φαγά καὶ τὴς πίτες τοῦ χωριοῦ. Γιὰ πληρωμὴ δίνουν ἕνα καρβέλι ψωμί — ὅχι χρήματα — ποὺ τὸ λένε ζ ε ι σ τ ο φ ο ὦ ρ ν ι. 'Η φουρνάρισσα δουλεύει ἀπὸ τὸ πρῶτ' ὥς τὸ βράδυ γι' αὐτὸ τὸ ψωμί. Στὴς γιορτινὲς μέρες — Χριστούγεννα, Πάσχα, 'Απόκριες — ψήνει καὶ τὴν νύχτα. 'Επαιτεῖ τὸ καθήκον τῆς μὲ ἐπιμέλεια καὶ προσοχὴ. Γι' αὐτὸ οἱ γυναῖκες ἔχουν ἐμπιστοσύνη πάντα στὸ μιτζίτικο φοῦρνο.

Εἶναι ἡλικιωμένη καὶ κατὰ κανόνα παντρεμένη. Τὸ φοῦρνο τὸν κάνει μὲ δικὰ τῆς ξύλα. Σ' αὐτὸ βοηθοῦν καὶ τὰ ἄλλα μέλη τῆς οἰκογενείας. Κουβαλοῦνε χειμῶνα καλοκαίρι ξύλα ἀπὸ τὸ λόγγο καὶ γεμίζει ἡ αὐλὴ φρύγανα καὶ λιόκλαρα. Τὰ ἔχει καλὰ μὲ ὅλους μέσα στὸ χωριό, εἶναι γλυκομίλητη καὶ νοικοκυρά καὶ ἡ ἔργονα τῆς εἶναι νὰ ἀποκτήσῃ μεγαλύτερη πελατεία. Προπαντὸς ὅμως νὰ μὴν ποῦν πὺς τὸ ψωμί ἔμεινε ἀψηπτο ἢ κάρκε. Τότε κοντεύει νὰ σκάσει ἀπὸ τὸ κακό της.

Ἄν ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι μιτζίτικοι στὸ χωριό, μοιράζονται τὰ σπείρα καὶ ἔχει ὁ καθὲς φοῦρνος 10—15 ἀνάλογα. Συνήθως τὰ πὺς γεμίζουν. Ἡ πελατεία εἶναι μόνιμη. Ἡ κάθε μιὰ νοικοκυρά φέρει μιὰ φορὰ τὴν εβδομάδα, ὀρισμένο ἄ-

ριθμὸ καρβελίων. 'Ετσι ἡ φουρνάρισσα ξέρει πότε περὶ-ποῦ ἔχει σειρά τὸ κάθε σπίτι. 'Εννοεῖται πὺς κ' ἐκεῖνη ποὺ θὰ ψῆσῃ εἰδοποιεῖ μιὰ δυὸ μέρες πρὶν γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακό.

'Ο φοῦρνος κάνει 3—5 φουρνιὲς τὴν ἡμέρα. Κανονίζουν ἀπὸ τὴν παραμονὴ σὲ ποῖα φουρνιά ἐμπῆκε ἡ κάθε μιὰ: «θὰ ψῆσῃ στὴ δεύτερη προγιαστὴ μου γιὰτὶ διάζεται ἡ Βῆγ-γελιώ, ἔχει ἐργάτες».

'Εκεῖνη ποὺ θὰ ψῆσῃ στὴν πρώτη πρέπει νὰ σηκωθῇ μεσάνυχτα νὰ ζυμώσῃ, ὥστε τὰ χαράματα τὸ ψωμί νὰ εἶναι ἀπὸ φοῦρνο. Τὰ μεσάνυχτα λοιπὸν θὰ «λ α λ ἡ σ η ὁ κ ὀ ρ ν ο ς» κ' αὐτὴ θὰ σηκωθῇ γιὰ τὸ ζύμωμα. Μετὰ θὰ λαλήσῃ, πάλι νύχτα γιὰ τὸ πλάσιμο τῶν καρβελίων καὶ τρίτη φορὰ θὰ λαλήσῃ γιὰ νὰ πάει τὸ ψωμί στὸ φοῦρνο. 'Ετσι ὅλη τὴ νύχτα ἀκούεται χειμῶνα καλοκαίρι ὁ κόρνος ποὺ συντροφεῖ τὸν ὕπνον τῶν ἀποσταμένων καὶ πολυθαλασσιμένων χωρικοῦν. Τὸν ἔχουν συνηθίσει καὶ δὲν ξαφνιάζονται. Πολλὰς φορὲς κανονίζουν καὶ τὴν ὥρα τοὺς μὲ τὸν κόρνο. Σκέφτομαι πόσο ἀταίριαστο θὰ ἦταν ἂν ἀντὶ τοῦ συμπαθητικοῦ κόρνου ἀκούονταν μέσα στὴ νύχτα μιὰ στεργγλιάρικη τρουμπέττα. 'Εκεῖνοι ποὺ τὸ καθιέρωσαν καὶ τὸ διατηροῦν ἀκόμα, παρὰ τὴν ποικιλία συγχρόνων μέσων κατὰ ἥξερα.

'Ο κόρνος λαλεῖ τρεῖς φορὲς σὲ κάθε εἰδοποίησιν. Σὲ κακοκαιρίας ὅμως, ἕνας ἀπὸ τὸ σπίτι τῆς φουρνάρισσας σηκώνεται καὶ μ' ἕνα φανάρι στὸ χέρι χτυπάει τὴς πόρτες καὶ εἰδοποιεῖ.

Τὴν ὀρισμένη ὥρα μιὰ - μιὰ οἱ γυναῖκες μαζεύνονται στὸ φοῦρνο — μὲ τὴς π ι ν α κ ω τ ῆ ς στὰ κεφάλια — τυχαίνει ὅμως τὸ χειμῶνα μὲ τὰ πολλὰ κρύα καὶ καμμιὰ καθυστέρηση. Ἡ στενοχώρια τῆς φουρνάρισσας: Μὲ τὸ κρύο τὸ ζυμάρι παγώνει στὸ σκαφίδι καὶ δὲν γ ί ν ε τ α ι, δὲν φουσκώνει. Τότε τρέχει ἡ φουρνάρισσα, τρέχει ἡ νοικοκυρά, ζεσταίνουν τὰ ρούχα ποὺ σκεπάζουν τὸ ζυμάρι, ζεσταίνουν ταψιά καὶ τὰ βάνουν ἀπὸ πάνω γιὰ νὰ καταφέρουν νὰ γίνεῖ τὸ ψωμί.

— «'Ας πα κουμπάρα μου εἶδαμε καὶ πάθαμε, νὰ ξεσταθῇ». Τότε τρέχει καὶ καθησυχάζει τὴς γυναῖκες ποὺ περιμένουν στὸ φοῦρνο. γιὰτὶ κ' αὐτὲς στενοχωροῦνται μήπως π α ρ α γ ί ν ε ι τὸ δικό τους.

'Η φουρνάρισσα μὲ τὸ σ υ δ α ὕ λ ι στὸ χέρι κανονίζει τὴ φωτιά. 'Επειτα παίρνει τὴν π ἄ ν α καὶ καθαρίζει τὸ φοῦρνο ἀπὸ τὴ στάχτη. Στὸ μεταξὺ τὸ κουβεντιλοῦ καὶ τὸ κουτσομπολιὸ δίνει καὶ παίρνει. 'Εκεῖ θὰ ἀκουστοῦν ὅλα τὰ νέα τοῦ χωριοῦ. 'Απὸ κεῖ θὰ βγοῦν οἱ κουβέντες καὶ τὰ μαντάτα.

Μόλις ψηθῇ τὸ ψωμί ἡ φουρνάρισσα ξ ε φ ο υ ρ ν ῖ ζ ε ι καὶ βάζει τὸ ψωμί τῆς κάθε μιᾶς στὴν πινακωτὴ τῆς. Ἡ νοικοκυρά ἀφήνει τὸ «ξεαστοφοῦρνο» παίρνοντας στὸ κεφάλι τῆς τὴν πινακωτὴ καὶ φεύγει. 'Ο τόπος μωσκοβολᾷ ἀπὸ τὸ εὐλογημένον ζεστὸ ψωμί. Λίγο πρὶν εἶχε πάει πάλι στὸ φοῦρνο καὶ πῆρε τὰ κουλούρια γιὰ τὰ παιδιά, ποὺ περιμένουν πάντα τὸ ζεστὸ κουλούρι τοὺς μὲ πολλὴ ὄρεξη.

Στὴς γιορταστικὲς μέρες ποὺ ψήνουν πίτες, δίνουν χρήματα στὴ φουρνάρισσα ἀλλὰ καὶ βασίλευσαν. 'Εκεῖ πάλι σ' ἕνα μέρος περιμένει, τὴν παραμονὴ τῆς πρωτοχρονιάς τὸ πανεράκι ποὺ δάνει ἡ κάθε μιὰ τὸ φίλεμά της γιὰ τὸ φοῦρνο. Τὴν Λαμπρὴ πάλι μὲ τὰ ἀρνιά καὶ τὴς 'Απόκριες μὲ τὰ β ο υ τ ρ ὀ φ ω μ α δίνουν χρήματα.

Πάντω σὺν τὴ δουλειᾷ τῆς ἡ φουρνάρισσα ἐξασφαλίζει ὀλοχρονίς τὸ ψωμί τῆς φαμελιάς της. Τὰ σπίτια ποὺ ἔχουν μιτζίτικο θεωροῦνται στὰ χωριά εὖπορα.

Λευκάδα, ΜΑΝΑ ΓΗ

Α'

Ἀπ' τ' ἀνανθο τῆς ξενιτειᾶς μπαλκόνι
 ἡ σκέψη μου, τοῦ νόστου ὡς εἶναι σκιάδα,
 παλιῦ ἀδραχτιοῦ ξετύλιξε τὸ διάβα
 καὶ κάποιου λογισμοῦ φτερούγα ἀπλώνει.
 Ταινία μπροστά μου οἱ περασμένοι χρόνοι·
 ὦ, φτερουγάτε πήγασέ μου, τράβα
 νὰ γίνεις τοῦ χωριοῦ μου χελιδόνι
 κι' αὐρὰ θροσάτη κάνε μου τὴ λάδα.
 Φανέρωσε καλέ μου ἀγάλια - ἀγάλια
 τοῦ τόπου μου τίς ὁμορφιές τριγύρω,
 τ' ἀπόσπερνο στὰ κατάσπρα ἀκρογιάλια
 μυρτιάς κι' ἀλιφασκιᾶς νὰ πιῶ τὸ μύρο
 καὶ νὰ λουστῶ μέ φῶς τ' ἀποσπερίτη
 πλάϊ στή λυγιά, στὸ πατρικὸ μου σπίτι.

Β'

Χαρούμενέ μου λογισμὲ περπάτει
 προτοῦ τῆς μέρας τὸ λαμπρὸ ἄστρο σήσει
 τῆς μάνας μου ἡ αὐλὴ εἶναι λουλουδάτη
 καὶ κρουσταλένια τοῦ χωριοῦ μου ἡ θρύση.
 Σπιρούνισε τὸ παινεμένο σου ἄτι
 γιατί στοῦ τόπου μου κάποιο ξωκκλήσι,
 κάποιο χωράφι ἢ κάποιο μονοπάτι,
 πρὶν νὰ βραδιάσει θέλω νὰ μ' ἀφήσει.

Νὰ ξανακούσω μπιστικὸ φλογερά
 καὶ χαλογιάνγνου μάγια μελωδία
 ποὺ ὑφαίνει στὰ πεντάγραμια τ' ἀγέρα.
 Στὸ Θεό μου νὰ ὑψώσω μιὰ ὕμνωδια,
 τίς φουχτες μου μ' ἀστέρια νὰ γιομίσω
 καὶ τὸ ποτῆρι μέ χυμὸ ἀμπελίσω.

Τοῦ ΤΑΣΟΥ Ι. ΣΙΔΕΡΗ

Γ'

Κι' ὡς ὁ ἄνεμος μέ χίλια—μύρια στόματα
 θά μοῦ ξυπνάει παλιὸ ἓνα ρεμβασμὸ
 καὶ θά μοῦ φέρνει κάτου ἀπ' τὰ «λακκώματα»
 τῆς Μάνας μου τὸ γλυκανασασμὸ
 Ἰκέτης καὶ προσκυνητῆς στὰ χῶματα
 τὰ πατρικά νὰ σκύψω γιὰ ἱλασμὸ
 καὶ μέσα στ' αὐγινὸν τὰ φωτοχρώματα
 νὰ νοιώσω στὴν ψυχὴ μου γλυκασμὸ.
 Νὰ πιῶ ἀπ' τῆς Χαρᾶς τὸ τάσι ἡδύποτο
 νὰ ξαναθυμῶ τὰ τοτινὰ
 μέ γλέντι καὶ γιορτάσι ἀνείπωτο.
 Ἀπ' τὸ «Χεῖλᾶ» ν' ἀκούσω τὰ βελάσματα
 καὶ κάποια ἡλιογραμμένα δειλινὰ
 νὰ γίνω χορευτῆς σ' ἀρραδωνιάσματα.

Δ'

Βόλτα νὰ ξαναδῶ στὸν ἀνεμόμυλο,
 κελᾶῖσμα ν' ἀκούσω γαρδελίσσο
 χωμένο στὰ ροδάνθια στὸ χαμόμηλο
 τ' ὁλόμορφο χωριὸ μου ν' ἀντικρύσω.
 Τὰ «Σταυρωτά» νὰ μοιάζουν μέ καπέλλο του
 νόνυφῃ κι' ὦρια νὰ φαντάζει κορασιά
 πίσω ἀπὸ κάποιο συνεφένιο θέλο του
 ἢ μιὰ πολυπτυχὴ ἀπὸ πάχνη φορεσιά.
 Ὁ μπατής νὰ τὸ λούζει μέ φιλήματα
 κι' οἱ πρώτες σὰ θὰ βγαίνουν ἡλιαχτίδες
 νὰ τὸ τυλίγουν στὰ νεραϊδονήματα.
 Λυωτὰ διάμαντια τοῦ οἱ θροσσταλίδες
 στὶς νερατζιές ἐπάνω ἢ στὶς μηλιές,
 γλυκόνυχες νότες οἱ ντοπιολαλιές.

Λύρα καὶ λίρα

Ἐφάντωναν στὸν Ὀλυμπο ψηλά,
 οἱ Ἀθάνατοι, μέ ἀνταύγειες καὶ πορφύρες,
 ποὺ σὲ συμπόσιο θεϊκὸ μεθυστικά,
 ξεχώνονταν τὸ γέκταρ, μ' ἀμβροσίες.

Παντρεύονταν ὁ Ἥφαιστος χωλός,
 μέ τὴν πανώρεια ἐξαίσια Ἀφροδίτη.
 Σὰν πολυμήχανος τοῦ μετάλλου θεός,
 σὲ ὑμέναιο ἢ θεὰ συνεκινήθη.

Στὸ γλέντι χαροκόποι τριφυλοί,
 ὡς κι' ὁ Ἀπόλλωνας παιάνιζε τὴν λύρα.
 Σύμβολο αἰώνιο, ἐφάνταζε ἡ γιορτὴ
 κοσμογονίας ποὺ ἐπλεκεν ἡ Ἥρα.

Στὸ γάμο εἶχε φθάσει κι' ὁ Ἑρμῆς,
 μέ τὸ κηρύκειο ποὺ βάσταγε στὸ χέρι.
 Καὶ μιὰ λίρα πέταξε εὐθύς
 σὰν ἀμοιβή, στὸ μουσικὸ ποὺ παίζει.

Κουδούνισεν ἡ λίρα ἡχηρή,
 ποὺ πεταχθῆκαν μελωδίας τόνοι,
 κι' ὅλο τὸ Πάνθεον τὴν θεῖα προσοχή,
 μέ μιὰ κατάνυξι, ἐκεῖ τὴν προσηλώνει,

στοὺς χρυσοὺς τόνους, ὅπου μεθυστικά
 ἐμέλπανε ἐξαίσια οἱ θεοὶ ἦχοι,
 καθὼς κροτάλιζεν ἡ λίρα ἡχηρά,
 μέ τοῦ Ἑρμῆ τὴν τέχνη καὶ τὴν τύχη.

Μένει ὁ Ἀπόλλωνας, στὴν ἄκρη ἐνεός
 καὶ μόνος του παιάνιζε τὴν λύρα,
 καὶ ὅλοι οἱ Θεοί, γιγῆχαν ἐξαλλοὶ καθῶς,
 τὴν λίρα ὁ Ἑρμῆς ἰδοῦσε, σὰν κινύρα.

Νὰ μάθουν θέλαν ἂν στὴ τέχνη τοῦ Ἑρμῆ
 ἢ στὸ χρυσὸ ὑπάρχει ἡ μελωδία.
 Καὶ χύθηκαν μέ ἀνθρώπινη ὁρμή,
 τὴν λίρα νὰ κροτοῦνε μέ μιανία.

Μὰ ὁ Ἑρμῆς μέ ζήλεια τεχνικά
 παίζει καὶ μέ ἄλλες λίρες στὸ Τραπέζι.
 κι' ἡ Ἀφροδίτη θαμπωμένη παρατὰ
 τὸν Ἥφαιστο, μέ τὸν Ἀπόλλωνα ποὺ παίζει.

Ἔτσι ὁ Ἥφαιστος ποὺ χάλκειε θεσμά,
 κι' ὁ Ἀπόλλωνας ποὺ ἐπαίξε τὴν λύρα,
 κι' ὁ ὑμέναιος ποὺ λειτουργοῦσε θεϊκά,
 μέ τοῦ Ἑρμῆ νικῆθηκαν τὴν λίρα.

ΦΑΓΝΟΣ

Κούλουμα

Κρεμμύδια, σκορδάκια, βρεχτέρια κουκιά,
 προσήλιο τοῦ Ἀλάσης σὲ μέρα γλυκειά,
 καὶ μέσα σὲ κόσμῳ ποὺ πίνει κρασί
 σὲ σπρώχνουν, σὲ σπρώχνω καὶ σπρώχνεις καὶ σύ.

Καρότσες καὶ κάρα, νυφάδες, γαμπροί,
 ἡ σκόνη σὲ κάνει σὰν ἄσπρο καμπρί,
 πολλοὶ ἐπισκέπται κι' ἐξ ἄλλων μερῶν,
 Κανάλης κι' Ἀγγούριαν κι' οἱ δύο παρόν.

Κομφές φιφτυτοῦδες
 καὶ βάγιες μέ κοῦδες
 κυράδες καὶ δοῦλες
 ἀνάκατες οὔλες.

Κοπέλλες σκανδαλιάρες σοῦ ρίχνουν κοιφετὶ
 Διλήνηδες χορεύουν στὰ νύχια τοὺς ὄρτοι
 κι' ἐμπόριον, π' ἂν πάρης καρέκλα καὶ ρακί,
 πληρώνεις... ἓνα ναῦλο γιὰ τὴν Ἀμερικὴ!

ΓΕΩΡ. ΜΟΛΦΕΤΑΣ

Μνημόσυνο

«Στὸν ἀδικοσκοτωμένο μου ἀδελφό»

Στὸ φωτεινὸ κρανίῳ σου ποὺ δούλευε ρολοῖ
 καὶ στέκει τώρα ἀκίνητο καὶ ἡ σκουριά τὸ τρώει
 σκέψι καμμιὰ κι' ἀπαντοχὴ δὲν κατοικεῖ κρυμμένη
 ἀπὸ τὰ μνήματα νὰ σηκωθοῦν μιὰ μέρα οἱ πεθαμένοι.

Ὅτι παρὰ τὸν κληρικὸ καὶ ψευτοκαλογέροι
 εἶναι καπνοί, σταχτόσκονες ποὺ τίς σκορπᾷ τ' ἀγέρι.
 Τὸ εἶναι σου ὁλόκερο τώρα μιὰ φουχτα σκόνη
 δὲν θοῖσκειται σὲ κίνησι στρώτες νὰ σαπικῶν
 ἐδῶ κι' ἐκεῖ νὰ τριγυρνᾷ σὲ γευτονιές καὶ ρούγες
 νὰ κυνηγᾷ τῆς χίμαιρας τίς ἀπιαστες φτεροῦγες
 βδέλλες νὰ τρών τὴ σάρκα του κι' ὀχιεντρες τὸ μεδοῦλι
 γυπαιοὶ καὶ κόρακες τὴν ὑπαρξὴ που οὐλῇ
 κι' ἀπ' τὴ στερνὴ σου τὴ πνοὴ ποὺ σόδχε ἀπομείνει
 ὁ χλευασμὸς νὰ τρέφεται καὶ ἡ ἀγνωμοσύνη.

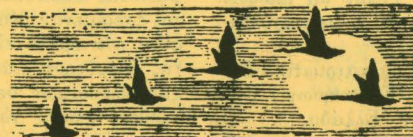
Ὡσπου μιὰ μέρα, ὁ τροχὸς τῆς μηχανῆς, μέσα στὴ στράτα
 ποὺ πάγαινες σὲ μιὰ χαρὰ, βιαστικά, τρεχάτα
 σὲ πήρε καὶ σὲ πέταξε σὲ μι' ἄκρη, σ' ἓνα ῥέμα
 νεκρὸ καὶ μωροζόντανο πλημμυρισμένο αἶμα.

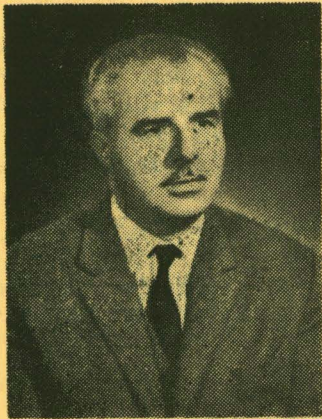
Τὶ κι' ἂν σὲ κλαίω ἀδελφε καὶ στίχους ἂν σου γράφω;
 ἀπ' τὸν ἀραχνιασμένο δὲ μπορῶ νὰ σ' ἀναστήσω πᾶφο.
 Καλὰ σοι κεῖ ποὺ ξάπλωσες καὶ ἀλαφροπλαγιάζεις
 τὸ ἄψυχο καὶ περὶ τὸ κουφάρι ξεκουράζεις.

Τὴ γόμνια του ἀπὸ τὴ ταφόπετρα κάτω τὴν ἀποκρύβεις
 δὲν τὸ φροντίζεις ἄλλο πιά, στὸν πόνο του δὲν σκύβεις
 πὸ νυχταπνοσκάταδο ποὺ τὸ περιτυλίγει
 γιὰ τρεφεῖ κάθε του πληγὴ καὶ δὲν τὴν ξανανοίγει.

ΒΑΣΙΛΗΣ Σ. ΚΑΝΕΛΛΟΣ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
 ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

● ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

‘Ο «Έπτανησιακός Ριζοσπαστισμός» άφορη ενδιαφέρουσας έκπομπής

ΤΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ

‘Ο Κ. Σπ. Μουλᾶς

Με τὸ τίτλο ‘Επτανησιακός Ριζοσπαστισμός ἐκυκλοφόρησαν τελευταίως εἰς τόμον κείμενα τοῦ ‘Ηλία Ζερβοῦ ‘Ιακωβάτου. ‘Ο κ. Σιμόπουλος, σχολιάζων τὸ βιβλίον ἀπὸ ραδιοφώνου εἶπε τὰ ἑξῆς :

Με τὴν εὐκαιρία τῆς ἐκατονταετηρίδος τῆς ‘Ενώσεως τῆς ‘Επτανήσου μὲ τὴν ‘Ελλάδα, κυκλοφόρησε μὲ τὸν τίτλο «‘Επτανησιακός Ριζοσπαστισμός» ἕνας τόμος 180 σελίδων μὲ κείμενα τοῦ θαρραλέου Κεφαλονίτη πολιτικοῦ καὶ δημοσιογράφου ‘Ηλία Ζερβοῦ - ‘Ιακωβάτου.

Τὰ κείμενα παρουσιάζει ὁ Σπύρος Μουλᾶς μὲ πολυσέλιδη εἰσαγωγή σὴν ὁποία ἱστορεῖται ὁ ρόλος τοῦ ‘Ηλία Ζερβοῦ στοὺς ἐπτανησιακοὺς ἐθνικοαπελευθερωτικοὺς ἀγῶνες.

Σπουδασμένος στὰ πανεπιστήμια τῆς ‘Εσπερίας καὶ θαύματα ἐπηρεαζόμενος ἀπὸ τὰ συγκλονιστικὰ πολιτικὰ μηνύματα τῆς γαλλικῆς ἐπανάστασης, τῶν ἐξεγέρσεων τῶν ‘Ιταλῶν πατριῶν καὶ πῶν ἄλλων δημοκρατικῶν κινήσεων τῆς Δύσης, ὁ ‘Ηλίας Ζερβὸς ἀφιέρωσε τὴ ζωὴ του ἀπὸ τὸ 1839 στοὺς λαϊκοὺς ἐπτανησιακοὺς ἀγῶνες γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῶν ‘Ιονίων ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴν προστασίαν καὶ τὴν ‘Ενωσὴ μὲ τὴν ‘Ελλάδα.

Μὲ ἀποτέλεσμα νὰ γίνῃ στόχος πῆς ἀγγλικῆς κατοχῆς καὶ νὰ ὑποστῇ διώξεις, καταδίκες καὶ ἐξορίες.

‘Η ἐπανάστασις τοῦ 1848 στὴ Γαλλίαν ἔγινε σύνθημα πανευρωπαϊκὸ γιὰ τὴν κατάλυση τῶν ἀπολυταρχικῶν καθεστώτων. Καρπὸς αὐτοῦ τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κλίματος ἦταν καὶ τὸ δημοκρατικὸν κίνημα τοῦ κεφαλονίτικου ριζοσπαστισμοῦ.

‘Ο ‘Ηλίας Ζερβὸς ἀποτελεῖ μία ἀπὸ τὶς ἡγετικὰς μορφὰς τοῦ ἀντισπασιακοῦ κινήματος κατὰ τοῦ ‘Αγγλου δυνάστη. ‘Ο ἀντίπαλος τοῦ 1848 ἔφτασε ἀμέσως στὰ ‘Επτάνησα. ‘Ο λαὸς ξεσηκώθηκε.

‘Ο Μουλᾶς ἱστορεῖ σὴν εἰσαγωγή του τὸ περιστατικὸ τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς πὺν συναράξαε τοὺς ‘Αγγλους.

Κατὰ τὴ λιτανείαν τοῦ ‘Επιταφίου, ὁ λαὸς τοῦ ‘Αργοστασιοῦ θ’ ἀρνήθῃ νὰ σταματήσῃ κάτω ἀπὸ τὸ σπῆτι τοῦ ‘Αγγλου Τοποτηρητῆ, ὅπου ἀπὸ τὸ 1836 γινόταν δέσφηση ἀπὸ τὸν ‘Αρχιεπίσκοπο καὶ τοὺς ἱερεῖς ὑπὲρ τῆς ὑγείας τῆς Βασιλείας τῆς ‘Αγγλίας, τοῦ Μεγάλου ‘Αρμυστοῦ, τῆς Γερουσίας καὶ τοῦ Τοπατηρητοῦ. Γιὰ πρώτη φορὰ δὲν ἔγινε δέσφηση. ‘Ο λαὸς μὲ τὴν ὁρμὴ του ἐμπάδισε τὸν ‘Αρχιεπίσκοπο νὰ δεηθῇ ὑπὲρ τῶν τυράννων του.

Οἱ συνέπειες τοῦ λαϊκοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος ἦταν ἄμεσες. Καὶ πρῶτα - πρῶτα ἡ διακήρυξις τῆς ‘Ιονίου Βουλῆς γιὰ τὴν ἐλευθεροτυπία.

‘Η ἐλευθερία τοῦ Τόπου ὑπάγεται μόνον εἰς κατασταλτικὰ μέτρα. Κάθε εἶδος προληπτικῆς λογοκρισίας καταργεῖται. ‘Η κατασταλτικὴ νομοθεσία διὰ τὸν Τόπον θὰ ἀποφασίζεται ἀπὸ τὴν Βουλὴν καὶ δὲν ἐπιτρέπεται ἡ μεταρρύθμισις τῆς χωρὶς τὴν συγκατάθεσίν της.

Σαλπίσματα ἐλευθερίας ἦταν τὰ φλογερὰ πατριωτικὰ ἄσφδρα τοῦ ‘Ηλία Ζερβοῦ. ‘Απαλλαγὴ τῶν ‘Επτανήσων ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴν τυραννίαν καὶ ἔνωσις μὲ τὴν ‘Ελλάδα.

‘Εγραφε τὸ 1849 στὸ Φιλελεύθερον πὺν κυκλοφόρησε μὲ νάχα σὲ τρία φύλλα.

«Θέλομεν νὰ γίνωμεν ἐλεύθεροι καὶ ὄχι νὰ λεγώμεθα ἐλεύθεροι».

Τὰ ἱστορικὰ κείμενα πὺν ἀναδημοσιεύει ὁ Σπύρος Μουλᾶς στὸ βιβλίον του «‘Επτανησιακός Ριζοσπαστισμός» εἶναι πὰ περίφημα «Κεφαλονιακὰ ἡ ἀναφορὰ συνταχθεῖσα διὰ τὴν Βουλὴν ‘Αντιπροσώπων τῆς ‘Ιονίου ‘Επικρατείας».

Αὐτὴ ἡ ἀναφορὰ εἶναι μὴ συγκλονιστικὴ μαρτυρία. ‘Εξιστορεῖ μὲ στοιχεῖα ἀδιαφιλονίκητα τὰ δραματικὰ γεγονότα πὺν ἀνεστάσαν τὴν Κεφαλονίαν τὸ 1848 - 1849, τὰ φρικαλέα ἐγκλήματα τῆς ἀγγλικῆς προστασίας, τὶς κρεμῖλες, τοὺς βασανισμοὺς, τὶς μαστιγώσεις, τὶς φυλακίσεις, τὶς ἐξορίες, τὴν ἄγρια τρομοκρατία.

‘Η ‘Αναφορὰ τοῦ ‘Ηλία Ζερβοῦ ‘Ιακωβάτου πὺν γράφτηκε στὰ Κῦθηρα ὅπου βρισκόταν ἐξόριστος ὁ ἀνυπότακτος Κεφαλονίτης ἀγωνιστὴς προκάλεσε θαυμάτιη ἐντύπωση στὸ ἐξωτερικὸ καὶ προώθησε τὸ ἐπαναστατικὸν κίνημα γιὰ τὴν ἐθνικὴ ἀποκατάστασις τῶν ‘Ιονίων.

‘Αναδημοσιεύονται ἐπίσης τὰ φλογερὰ ἄσφδρα πὺν ἔγραφε ὁ ‘Ηλίας Ζερβὸς ‘Ιακωβάτος στὸν Φιλελεύθερον ἐγὰ τὸ ἐνωτικὸ ζήτημα καὶ τὴν ἀγγλικὴν πολιτικὴν, γυρίζοντας ἀπὸ τὴν ἐξορία. Αὐτὰ τὰ φωτισμένα ἄσφδρα ἔπαιξαν σπουδαῖο ρόλο στὶς δραματικὰς πολιτικὰς μάχες πὺν ἀπολούθησαν καὶ τὸνῶνα τὸ ἐθνικὸ φρόνημα τοῦ ‘Επτανησιακοῦ λαοῦ.

Διαβάστε τώρα ἕνα ἀπόσπασμα τῆς περιφημῆς ἀναφορᾶς τοῦ ‘Ηλία Ζερβοῦ ‘Ιακωβάτου. Στιγματίζει τοὺς ‘Αγγλους ἐπειδὴ τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθεροτυπίας πὺν ἀναγκάσθησαν νὰ παραχωρήσουν στοὺς ‘Επτανησίους τὸ ἐνωσασοῦσαν δικαίωμα δουλοπρεπῶν ἐγκωμίων στοὺς ξένους δυνάστες. «Εἶναι ἐλεύθερος ὁ Τύπος φτάνει μόνον νὰ μὴ γράφῃ». 2 ‘Απριλίου 1849.

Τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθεροτυπίας δὲν μᾶς ἀνεγνωρίσθη διὰ τὸ ὑποστηρίζωμεν τὰς κατασχρήσεις, νὰ προσφέρωμεν θυμῖματα εἰς τὴν τυραννίαν καὶ νὰ διαιωνίσωμεν τὰς ἀλύσεις μας, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐκφράζωμεν τὰ παρὰπὸνά μας, νὰ στηλιτεύωμεν τὰς αὐθαιρεσίας καὶ νὰ ἀνακτήσωμεν τὰ δικαιώματά μας.

Δὲν ἀγνοοῦμεν ὅτι οἱ δυνάστης τῆς μᾶς ἀποκαλοῦσι ληστὰς καὶ ἀγρίους, ταραξίας καὶ ἀγχονιαίους τοὺς λαοὺς οὗτινες ἀπαιτοῦν τὰ δικάμα των. Αὐτὴ ἐστάθη καὶ εἶναι πάντα ἡ γλώσσα των. ‘Οσᾶμας ἀπεναντίας θυμιάζονται καὶ θεωποιοῦνται, ἀπὸ τοὺς λαοὺς, οὗτοι δὲ στασιάζουν μεταξὺ των, ἀλληλοπλητρίζονται καὶ ἀλληλοκτονοῦνται, τότε ὄχι μόνον ἀνέχονται ἀλλὰ καὶ ἐπαινοῦνται ἀπὸ τοὺς δυνάστες. Τοῦτο φαίνεται ἀπαιτούσαν ἀπὸ τὸν ‘Ιόνιον λαὸν οἱ προστάταί του, καὶ ἐπερίμεναν θέβαια μετὰ τὴν ἐλευθεροτυπίαν νὰ ἴδωσι αὐτὰ φαινόμενα εἰς τὴν ‘Επτανήσον. ‘Αλλὰ τοιαύτη πορεία τῆς ἐλευθεροτυπίας ἤδελεν ἀναδείξει τὸν ‘Ιόνιον λαὸν ἀνάξιον ἐλευθέρων θεσμῶν καὶ ἡμᾶς πὺς ἴδιους ἐγκληματίας. ‘Ακούσατε ἐπίσης τὸ πορτραῖτο τοῦ ἀλόγιστου ἀγωνιστῆ τῆς

‘Επτανησιακῆς ἐλευθερίας ὅπως διαγράφεται ἀπὸ τὰ ἴδια του τὰ λόγια :

Δὲν εἶναι τοῦ χαρακτῆρος μου νὰ ἀλλαξοπιστίζω καὶ ἀπὸ ριζοσπάστης νὰ γίνωμαι μετριόφρων καὶ ἐπὶ τέλους ἀγύρτης καὶ τύραννος. ‘Αποβλέπων εἰς τὴν εὐήμερίαν καὶ δόξαν τοῦ ἔθνους μου, ἔχων ὡς σημάειαν τὴν ἀλήθειαν καὶ ὡς ὅπλον ἀκατομάχητον τὸν λόγον, βαδίζω θαρραλέως καὶ μετὰ πεποιθήσεως εἰς τὴν πραγματοποιήσιν τῶν ἀρχῶν μου. ἤθελα δὲ ποδοῶν καὶ Θεὸν καὶ ‘Εθνος καὶ συνειδητὸν ἂν δι’ οἰανδήποτε ἀφορμὴν παρεκτρεπόμεν ἀπὸ τὴν πορείαν ταύτην.

‘Εάν δέ τις μ’ ἔλεγεν : ἔχεις τέκνα, σύζυγον, συγγενεῖς, κατάσπασιν καὶ τὰ παρόμοια καὶ, θυσιάζόμενος σὺ, θυσιάζεις ὅλα ταῦτα, ἤθελα τοῦ ἀπαντήσῃ ὅτι μεγάλως ἀπατάται. Διότι ὅπου βασιλεύει ξένος, καὶ ξένος μὲ ἰσχὺν ἀπειριόριστον, τὰ πάντα εἶναι ψεῦδος καὶ σκιά.

‘Ο νόμος ἐκεῖ εἶναι ἐνέδρα, ἡ δικαιοσύνη σκευωρία, ἡ ἀρετὴ ἐγκλημα, ἡ ἐλευθερία κακούργημα, ὁ πλοῦτος πλεκτάνη, ἡ ἐπὶ τοῦ λαοῦ ἐπιρροὴ δυστύχημα, ἡ πατρις ψιλὸν πηνομα, ἡ σύζυγος, τὰ τέκνα, οἱ συγγενεῖς ἀνεξάντηται πηγαὶ πικρῶν καὶ ἀλγηδόνων. ‘Οστις εὐαρεστεῖται νὰ ζῇ εἰς τοιαύτην κατάστασιν πραγμάτων καὶ νομιζόμενος εὐδαίμων νὰ κολακεύηται ἐν αὐτῷ, ὅτι δύναται καὶ κάποτε νὰ στενάξῃ ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἀλύσεων του, ὁ τοιοῦτος βέβαια, ἔχασε πᾶν αἰσθημα ἀνθρωπισμοῦ, καὶ ἡ ἐγεννήθη δούλος, ἡ εἶναι ἄξιος νὰ διδάγῃ βίον δουλοπρεπῆ.

‘Εδῶ τελειώνει ἡ ἐκπομπὴ τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ ‘Αθηνῶν γιὰ τὸ βιβλίον τοῦ ἐπτανησιοῦ λογοτέχνη κ. Σπύρου Μουλᾶ «ὁ ‘Επτανησιακός Ριζοσπαστισμός» πὺν μὲ τόση ἀγάπη γιὰ τὸν ‘Ηλία Ζερβὸ ἔγραψε τὴν εἰσαγωγή ὁ ἐκλεκτὸς μελετητὴς τῆς ἱστορίας τῆς ‘Επτανήσου. Μὲ τὴν, εὐκαιρίαν σημειώνωμεν ὅτι γιὰ τὸ βιβλίον αὐτὸ ὁμίλησε ἀπὸ τὸ ραδιόφωνο καὶ ὁ κριτικὸς ‘Ανδρέας Καραντώνης καθὼς ἐπῆλθε ἐπαινετικὰ σχόλια ἔγραψε καὶ ὁλόκληρος ὁ ἀθηναϊκὸς τύπος.

Τὸ βιβλίον πωλεῖται καὶ στὸν ΟΛΕΒ — Βερανζέρου 26α — τηλ. 538.190.

Γ. ΒΑΛΕΤΑ : Κονεμένος (Τόμος Α’)

‘Ο κ. Βαλέτας θὰ παραμείνῃ ὁ μοναδικὸς χαλκέντερος ἀνευρέτης τῶν καταχωνιασμένων τῆς γραμματιολογίας μας, κείμενων πὺν οἱ σύγχρονοὶ πους δὲν τοὺς ἀντελήφθησαν καθὼς τὸ πνεῦμα τοὺς ἔχει φαίνεται προτρέξει τοῦ καιροῦ τοὺς καὶ θυμίζει τοὺς λόγιους τῆς Βενετίας τοῦ προπερασμένου αἰῶνα, πὺν ἐπιμελοῦντο τὶς ἀπειρες ἐκδόσεις τῶν τυπογραφείων τῆς στὶς ὁποῖες τόσα χρωστὰ ἡ Νεοελληνικὴ Παιδεία.

‘Επίθετα σὰν ἐκεῖνα, πὺν μεταχειρίζεται ὁ Κάλβος δὲν θὰ ἦταν ἀρετὰ ν’ ἀποδώσουν τὴν ἀμιλλήθηρίαν του παρόρμηση καὶ τὸ «ἀκάμαντος» τῆς ἐπιμονῆς του, ἐκδήλα σὲ ὅλες τὶς μέχρι σήμερα ἐκδόσεις ἔργων, πὺν ἐπιμελήθηκε, οἱ ὁποῖες εἶναι καὶ πάμπολλες καὶ ἀξαναόμενες σὲ ὄγκο διαρκῶς ὡς εἰ τῆς ἐκλογῆς πολυχυδέστερων συγγραφέων, ἀλλὰ καὶ παρέχουν εἰγμία στὰ τόσα ζητήματα πὺν μὲ τὴν παρουσίαν τοὺς ἐμφανίσθησαν τῆς κριτικῆς δξύνουσας τοῦ ἀναστυλωτῆ τοὺς.

‘Οταν στὴ Γαλλίαν ἡ ἔκδοσις ἀπὸ τὸν Μολᾶν (1883) τῶν ἔργων τοῦ Βολταίρου ἔφθασε τοὺς 52 τόμους, παρ’ ὅλο πὺν κ’ ἐκρίθη ἀσυμπλήρωτη γιὰτὶ δὲν διελάμβανε ὅλες τὶς ἀνέκδοτες ἐπιστολές του, καὶ ἡ ἔκδοσις τῶν ἔργων τοῦ Ρουσσὸ ἀπ’ τοὺς Μυσσέ-Παπεῦ (1826) τοὺς 23, μὲ πρόσθετο συμπλήρωμα 2 τῶμων (1828) ἀπὸ τὰ ἀνέκδοτα ἀκόμα ἔργα του, ἀρχίζει νὰ γίνεται καὶ γιὰ τὴν χώραν μας ἐνθαρρυντικὴ ἡ ἐνιαία καὶ πλήρης παρουσίασις τοῦ ἔργου, λ.χ. τῶν Παπιδιαμάντη καὶ Κοραῆ.

‘Αλλὰ τὸ ἐξηκνημένο κριτικὸ αἰσθητήριον τοῦ κ. Βαλέ-τα δὲν ἀποβλέπει μόνον σὴν τελειοποίησι τῶν ἐκδόσεων, πὺν μᾶς ἔχον ἀφῆσι τὸ μεγάλο κενὸ τους ὡς τὰ σήμερα, ἀλλὰ καὶ σὴν ἀπορροή καὶ ἀπορρόαση τῆς προσοχῆς μας στοὺς συγγραφεῖς ἄξιους, πὺν μελέτησαν τὰ φλέγοντα καὶ βασικά θέματα τοῦ ‘Ελληνισμοῦ ὡς ὁ Κονεμένος κ’ ὅσους ἄλλους σκέπτεται ἀκόμα νὰ ἐκδόσῃ.

‘Ο κ. Βαλέτας μὲ τὴν ἐμβριθῆ πρόλογόν του στὸν πρῶτο τόμο τοῦ Κονεμένου μᾶς ἔδωκε μὴ γρήγορα εἰκόνα τοῦ

γλωσσολογικοῦ ἀπορρυθμιστῆ καὶ ἐγκυκλοπαιδιστῆ συγγραφέα ὑπογραμμίζοντας τὴν καθολικότητα τοῦ πνεύματός του καὶ δὲν παρέλειψε νὰ μᾶς ἐνημερώσῃ γιὰ τὶς ‘Ηράκλειους προσπάθει-ες πὺν κατέβαλε μέχρις ὅτου πραγματοποιήσῃ τὸ ἐπίτευγμά του, ἐπεφυλάχθη δὲ ὡς πρὸς τὰ σχόλιά του νὰ τὰ διαλάβει σὴν ἔκδοσις τοῦ Β’ τόμου του.

Τοῦ ἐκφράζομε ἀνεπιφύλαχτα τὸ θαυμασμὸ, ἂν καὶ κάποια μικρὴ ἀντίρρηση μᾶς γεννιέται ὡς πρὸς τὸν χαρακτή-ρισμὸ τοῦ Κονεμένου σὰν εἶδος Ρουσσὸ τῆς ‘Ελλάδος.

‘Ο Κονεμένος φυσικὰ εἶν’ ἕνας ἀκαμφορτής, ὅπως κ’ ὁ Παλαμᾶς τὸν παραδέχτηκε τοῦ τύπου Λασκαράτου, πὺν θέ-λει νὰ φέρει τὶς προοδευτικὰς ἰδέες τῆς δύσεως σὴν χώρα μας καὶ πὺν τὸν χαροῦμαστε γιὰ τὶς ὥραιες θέσεις πὺν παίρ-νει ἀπὸ τῶν εἰδῶνς ζητήματα, τὴν λαγαρότητα τοῦ στο-χασμοῦ καὶ τὴν φευστὴ διήγησή του, ἀλλ’ εἶναι ἀδύνατο νὰ τὸν τοποθετήσωμε περισσότερον ὡς ὡς ἡγῆ. ‘Ο Ρουσσὸ λ.χ. ἦταν ἀπόλυτα νεωτεριστὴς, ἔχει πραγματοποιήσει καθαρὰ δι-κό του τρόπο τοῦ αἰσθάνεσθαι καὶ τοῦ γράφειν. Οἱ ἰδέες του μορεῖ νὰ ἦταν μέτρες ἀλλ’ ἔχον τεράστια ἀπήχησι σὴν εὐαίσθησίαν τοῦ ἀναγνώστη. Ἦταν ὁ εἰρηγῆτης μῖος νέας φι-λοσοφίας, τοῦ φιλοσόφου πὺν αἰσθάνεται, ὅποτε κ’ ἔχει τὴν ὑπόστασις ἀνθρώπου κ’ ὄχι τοῦ φιλοσόφου πὺν σκέπτεται ἀ-πλῶς, κείμεν σὴν ἀνάλογη βαθμίδα τοῦ ζῶντος. Κατ’ ὁρθεω-ν’ ἀσκήσει ἐπίδρασις μεγαλύτερη κ’ ἀπ’ ἐκείνη τοῦ Μοντε-σκιέ, πὺν τὸν ἀποκαλοῦσαν «Ποταφὸν τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων», κ’ ὁ ὁποῖος ἦταν ὁ κατ’ ἐξοχὴν πόλιτης τῆς οἰ-κουμένης, πὺν κ’ ἐσατίρρισε τὰ ἤθη κ’ ἐδημιούργησε μὲ τὴν ἐξαντλητικὴ γνώσῃ τῶν θεσμῶν τὸ ἀναγκαῖον κλίμα τῆς σύγ-χρονῆς νομοθεσίας (Πνεῦμα τῶν Νόμων).

‘Ο Ρουσσὸ ἔξ ἄλλου, δὲν ἔγραψε τυχαία καὶ κατὰ τὰς περιστάσεις. Τὸ ἔργο του εἶν’ ἐμψυχωμένο ἀπ’ τὴν μοναδικὴν ἰδέαν τοῦ νὰ γκρεμίσῃ τὴν σαθρὴν κοινωνίαν κ’ ἀντὶ αὐτῆς νὰ ἐδραϊώσῃ τὴν ὀρθή, τὴν λογικὴ, πρᾶγμα πὺν καὶ τὸ ἐπέτυχ-ε γιὰτὶ ὁλόκληρον τὸ «Κοινωνικὸ συμβόλαιόν» του περιελήφθηε στοὺς νόμους τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας. ‘Ο Ρουσσὸ ἔγραψε σὲ γλώσσα θεσμὴ καὶ λυρὴν τονίζοντας τὴν ἠθικὴν, τὸ πάθος, καὶ τὸ αἰσθημα τῆς φύσεως, στάθηκε δὲ πατέρας τοῦ ρομαν-τισμοῦ (Νέα ‘Ελπίς) πολλαπλασιάζοντας τὶς εἰκόνας καὶ προ-σέχοντας τὴν ἀρμονίαν, τὸν χρωματισμὸ, τὸν παθητικὸν τόνο σὲ σημείον, πὺν τὰ θέματά του φλογίζουν τὶς φαντασίες καὶ τὴν καρδιά.

‘Ο Κονομένος ἀποτελεῖ μὴ Θετικὴ ὁποσδήποτε ἐνθάρ-ρυνσις γιὰ τὴν χώρα μας. Εἶναι ὀπλισμένος μὲ γνώσεις καὶ κατατοπισμένος στὶς φιλοσοφικὰς θεωρίες καὶ τὴν κοινωνιο-λογίαν. ‘Η θεωρία του γιὰ τὴν γλώσσα εἶναι ἀξιοπρόσεχτη. ‘Εχει τὸ πείσμα τοῦ αὐτοπεποιθητοῦ (βλέπε διόρθωσις τοῦ ἔργου τοῦ Σαρπτολίου) καὶ τὴν ἐρεση νὰ ἐκταθῇ σὲ πλατύ-τερον πεδίο. Στὸ ἔργο του εἶν’ κ’ ἡ ἀμύσφαιρα τοῦ καιροῦ του. Μᾶς ἐνδιαφέρουν οἱ γνώμες του ἀκόμα καὶ γιὰ τὰ τό-σα πρόσωπα πὺν τυχὸν ἀναφέρει. ‘Η διάσωση καὶ περισσώλο-γῇ τῶν ἄσφδρων του ἀπὸ τὸν κ. Βαλέτα, πραγματικὴ ὅπως ἔγινε μᾶς ἱκανοποιεῖ ἀπόλυτα.

Καὶ εἰδικὰ σὰν ‘Επτανήσοι ὑπογραμμίζομε τ’ ἀμέριστο εὐχαριστῶ μας.

MIX. K. ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΣ

ΣΤΥΡΟΥ ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗ

ΚΕΦΑΛΟΝΙΤΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Διατίθενται τὰ τελευταία

ἀντίτυπα

‘Ενα σπαρταριστὸ βιβλίον

KENTRIKH ΠΩΛΗΣΙΣ: Ο.Δ.Ε.Β.

BEPANZEPOY 26α - ΤΗΛ. 538.190

(Συνέχεια εκ του υπ' αριθμ. 212 τεύχους)

Σπύρου Ν. 'Αβούρη. Κύθηρα εις σελ. 10, 13, 15, 43, 74 76—78, 85, 86, 105, 106 111 117. (Τὰ 'Εκ. κλησιαστικά της 'Επτανήσου 1815 - 1867). 'Αθήναι 1965.

'Η Θεία και ιερά 'Ακολουθία της υπεραγίας δεσποίνης ημών Θεοτόκου και άειπαρθένου Μαρίας της Μυρτιδιώτισσης κλπ... και αθής μετατυπωθεύσα επιμελεία Νικολάου Α. Πολλάνη. Κεφαλληνία, εκ του τυπογραφείου ή Σάλπιγγ 1849 σελίδες 72.

Ντιάνας 'Αντωνακάτου. Κύθηρα τὸ μυθικὸ νησί της 'Αφροδίτης (πίναξ τὸ Κατζάλι) 'Εφημερίς 'Ελευθερία 9 Αὐγούστου 1964.

Βασιλείου 'Ατέση. 'Επισκόπου Ταλαντίου. 'Ο 'Αρχιεπίσκοπος Αιτωλίας και 'Ακαρνανίας Γεράσιμος Καλοκαιρινός (1866 - 87) εις σελίδας 35 - 36. 'Επισκοπή Κυθήρων. Εὐγένιος Μαχαριώτης. Κ. Στατούλης σελ. 124 Εὐθ. Καβαθάς σελ. 78 - 79 εισαγωγή εκ της του Χριστού Μεγ. 'Εκκλησίας εις Ι. Σύνοδον σελ. 119 ('Επίτομος 'Επισκοπική 'Ιστορία της 'Εκκλησίας της 'Ελλάδος ἀπὸ τοῦ 1833 μέχρι σήμερα, τόμος Α'. 'Εν 'Αθήναις 1948.

Μαρίου Βαϊάνου. Μονόλογος (ποίημα) Περιοδικὸ Πειραϊκά Γράμματα. 'Οκτώβριος 1942.

Α. Βακᾶ Σοφοκλῆς Λογοθέτης (νεκρολογία) τὸ Βῆμα 14 'Οκτωβρίου 1965.

'Ανιῆς Βαρντά. Ταξίδι στὰ Κύθηρα. 'Αχ' αὐτὰ τὰ 'Ελληνικά σενάρια (ἐφ. «Τὸ Βῆμα» 11 Αὐγούστου 1964).

'Η λιλία Βενέζη. 'Ανάργυρος Φατσέας (Οἱ ἀπόδημοι, τὸ μέλλον τῶν ξεριζωμένων 'Ελλήνων) ἐφ. «Τὸ Βῆμα» 8 'Οκτωβρίου 1957.

Δημοσιεύματα.

1) 'Ανακοίνωση γιὰ τὴν Μινωική Πόλη τῶν Κυθήρων («Τὸ Βῆμα» 11 Φεβρουαρίου 1965).

2) Αἱ πρόσφατοι ἀνακαταλὰς εἰς τὴν τοποθεσίαν Καστροὶ τῆς νήσου Κυθήρων, ἐκ φύλλου τοῦ μηνὸς αὐτοῦ τῶν «Τάμης» τοῦ Λονδίνου («Ξένια» Φεβρουαρίου 1965 σελ. 38 - 39).

3) 'Επιστολαὶ ριζοσπαστῶν ἀπὸ τ' 'Αντικύθηρα (Καλλινίκου καὶ Δομενιγίνης) ἐφημερίδας «Φιλαλήθης» τῆς Κερκύρας ἀρ. φύλλου 34, 40 καὶ 44 τοῦ 1852.

4) 'Αρχιεπίσκοπος 'Ακαρνανίας Γεράσιμος Καλοκαιρινός περιοδικὸν «'Εκκλησία» 1927 φύλλον 31 - 32 σελίδες 231 - 232.

Ε. Δοῦμα. Στὰ 'Επτάνησα (ποίημα) «Νέα 'Εστία» 1 Σεπτεμβρίου 1936.

Ε. Ι. Ρ. ('Εθνικὸν 'Ίδρυμα Ραδιοφωνίας) Περιγραφή καὶ Παρουσίασις τῆς Περιοχῆς Κυθήρων ('Ηθογραφικὰ ταξίδια στὴν 'Ελλάδα - Θέατρο - 'Ομιλοῦν οἱ εἰδικοί. 'Αθήναι 1961).

'Η λιλία Ζερβοῦ - 'Ιακωβάτου, ἐξορίστου εἰς Κύθηρα. «Τὰ Κεφαλληνικά» ἢ ἀναφορὰ συνταχθεῖσα διὰ τὴν βουλὴν τῶν ἀντιπροσώπων τῆς 'Ιονίου 'Επικρατείας. 'Εν Κεφαλληνίᾳ 1850 (ἐπανέκδοις ὑπὸ τὸν τίτλον «'Επτανήσιακός Ριζοσπαστισμός», ἐπιμελεία Σπύρου Μυλωνά. 'Αθήναι 1964).

Κώστα Καιοφύλα. Περί Κυθήρων σελ. 25, 50, 77, 84, 143, 175 καὶ 272 ('Η 'Επτάνησος ὑπὸ τοὺς Βενετούς, 1942).

Ν. Σ. Καλούτση. 'Αρχαιολογικὰ 'Κύθηρα». (Περιοδικὸν «Νέα Πανδώρα» τομ. Γ' Φεβρουαρίου 1853 σελ. 500).

Δημητρίου Γρ. Καμπούρογλου. 'Επιστολαὶ Μαργουνίου σ. 102 - 107. 'Αθανάσιος Βελεριανός σ. 132 καὶ 135 - 136 ('Ιστορία τῶν 'Αθηνῶν Τουρκοκρατία 1458 - 1687 τόμος Α' 'Αθήναι 1959).

Γεωργ. Α. Καρανικόλα. 'Επαναστάσεις στὴ Λευκάδα καὶ τὰ Κύθηρα ('Ελευθερία 21 Μαΐου 1964).

Γρηγόρ. Π. Κασσιμάτη. 1) Οἱ 'Επτανήσιοι καὶ ὁ πολιτικὸς βίος μετὰ τὴν 'Ενωσὴν (Παρνασσός 1965 σ. 351 - 380). 2) Περί τοῦ 'Επτανήσιου Πολιτισμοῦ ('Ανακοίνωσις εἰς τὸ Γ' Πανιόνιον Συνέδριον κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 25.9.65 ἐν 'Αργοστολίῳ.

Κατάλογοι.

Μιχ. Βελουδάκης, 'Εμμ. Καβάκος, Χαράλ. Κορωναῖος, Σ. Παπακυρόπουλος, Ι. Πατσάβος. Πληροφορικὰ σημειώματα καὶ ἐκτυπώματα ἔργα. (Κατάλογος τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς 'Εορτασμοῦ 'Εκατονταετηριδίου 'Ενώσεως 'Επτανήσου 1864—1964. Πανεπτανησιακὴ καλλιτεχνικὴ ἔκθεσις. Αἶθουσα Ζαπτείου 6—26 Νοεμβρίου 1964).

Ντίνου Κονόμου. 'Ο Φραγκίσκος 'Δαμιενγίνης καὶ ὁ Δημ. Καλλίνικος γιὰ τ' 'Αντικύθηρα («Ζακυνθινὸι Ριζοσπάστες» εἰς «Νέαν 'Εστία Χριστούγεννα 1964 σελ. 183—184 καὶ 189—192).

Τάση Κουκούλη. «Ματιὲς στὰ Κύθηρα» ὁμιλία εἰς τὴν αἰθούσαν τοῦ Πειραϊκοῦ Συνδέσμου τὴν 31 'Ιανουαρίου 1965.

Κουπρέν. «Καμπάνες τῶν Κυθήρων» μουσικὸ κομμάτι γιὰ τσίμπολο.

Κύθηρα. 'Εμπορικὸν Πλοῖον ('Ιστορία τοῦ ναυτικοῦ πολεμίου 1912—13, ἔκδοσις ἐφημερίδος Σκρίπ, σελ. 200).

Κύθηρα σελ. 343—345 (Τουριστικὸς δὴγῆς γιὰ τὴν 'Ελλάδα τόμ. Α' 1965).

Θ. Π. Αλαπάνου. Χαμένα Κύθηρα. Ποιήματα σελίδες 54. Πάτρις 1964.

Σπύρ. Π. Λάμπρου. 'Ο 'Ιωάννης Βηλαράς ἐν Βενετίᾳ (Μιλτ. Α. Οἰκονομίδου 'Ηπειρωτικὸν 'Ημερολόγιον 1914 σελ. 170—204).

Λόγοι.

Λόγος ἐπικήδειος ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ τοῦ Κ. Σακελαριάδου δημοσιογράφου εἰς τὸν 'Ιωάννην Καλούττην ἐν τῷ ἐν Κυθήροις ναῷ τοῦ 'Αγίου Γεωργίου τῇ 18 'Ιουλίου 1857, σελίδες 15.

Κ. Λομβάρδου. Κοσμάς Πανάρετος, ἀνέκδοτο γράμμα σὺν Γ. Γερτσέτην ('Επτανήσιακά φύλλα Γενάρης 1959 σελ. 205).

Δημ. Σ. Λουκάτου. Κύθηρα ('Επτανήσιοι Λαογράφοι πρὶν ἀπὸ τὴν 'Ενωσὴν). «Νέα 'Εστία» 1964 σελ. 207.

Γερασίμου Μακρογιαννανίτη, μοναχοῦ. 1) Κανὼν Παρακλητικὸς εἰς τὴν 'Υπεραγίαν Θεοτόκον τὴν Θαυματουργόν Μυρτιδιώτισσαν. 'Αθήναι 1961 σελ. 16. 2) 'Ακολουθία τῆς 'Οσιοπαρθενομαρτύρου 'Ελένης ἐν τῇ νήσῳ Κυθήρων ἀλλήλας. Παρακλητικὸς Κανὼν καὶ εἰκοσι τέσσαρες τῇ 'Αγίᾳ οἶκον. 'Επομήθησαν ἐν τῷ 'Αγίῳ 'Ορος. 'Αθήναι 1961 σελ. 48.

Τίμος Μάλας σελ. 487—489 ('Η 'Ελληνικὴ ποίησις ἀνθολογημένη ὑπὸ Μ. Αὔγουστο—Μ. Παπαϊωάννου.—Β. Ρώτα—Θρ. Σταύρου, Δ' τόμος 1959).

Μελετίου. Μητροπολιτικὸν Κυθήρων. «'Αχολογία καὶ Παρακλητικὸς Κανὼν τοῦ ὁσίου Πατρὸς Θεοδώρου

τοῦ ἐν Κυθήροις». 'Αθήναι 1961 σελ. 46.

'Αναστασίου Μιλλάνου. Στρατηγὸς οὐλόου. EMBARGUE MENT POUR C'YTHERE. (Γ. Δροσίνη 'Ημερολόγιον τῆς Μεγάλης 'Ελλάδος 1925 σελ. 242).

Φαίδωνος Κ. Μπουμπουλίδου. 'Η ἀπὸ 15.9.1871 ἐπιστολὴ τοῦ Κωνστ. Λομβάρδου (σελ. 530) καὶ ἀπὸ 5.12.1882 καὶ 26.2.1891 ἐπιστολαὶ ἐκ Κυθήρων Ν. Σ. Καλούτση (σελ. 539—540). Τὸ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ Σπ. Λοβέρδου ἀρχεῖον Παναγ. Χιώτου, ἐπιστολαὶ πρὸς τὸν Π. Χιώτην. Περιοδικὸν σύγγραμμα «Παρνασσός» τόμος Β' 1960.

Χαραλ. Μ. Νικολακάκη. 'Ιστορία τῆς νήσου 'Αντικύθηρα.

Ν. Οἰκονομίδη. 'Ο βίος τοῦ 'Αγίου Θεοδώρου Κυθήρων (10 αἰών). 'Ανακοινώσεις εἰς τὸ Γ' Πανιόνιον Συνέδριον κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 25.9.1965 ἐν 'Αργοστολίῳ.

'Ο Φεμπαχ. 'Απ' τὰ Κύθηρα καράβι. ('Οπερέττα ἐπὶ ὥρασις 'Ελένης).

'Ομιλίαι.

'Η 'Αρχιεπισκοπὴ τῆς Χώρας τῶν Κυθήρων ὑπὸ τῶν Νικολ. Καργαδούρη, 'Ελένης Κυρίτση, Δημ. Νικολακοπούλου, 'Αθηνᾶς Οἰκονομίδου καὶ Εἰρήνης Τζεβελέκα (ἐν τῷ 'Αμφιθέατρῳ 'Αρχιεπισκοπικῆς τοῦ Πολυτεχνείου 'Αθηνῶν τὴν 22 Φεβρουαρίου 1966).

Μήτσου Παπανικολάου. Πάνου Φύλη τὰ Τσιρινγίτικα («Νέα 'Εστία» τόμος 28 σελ. 1164).

Τάκη 'Αρ. Παπασταματίου. 'Ο 'Ιπότης Λικάριος. 'Αθήναι 1939.

'Αθαν. Χ. Παπαχαρίση. 'Οταν ἡ Κυθηρεὶα θὰ γίνῃ Τσιρινγίτισσα ('Η Καθημερινή, γράμματα πρὸς τὸν 'Αθηναῖον, 7 'Οκτωβρίου 1964).

Μ. Παρασκευαΐδη. 1) Εἰς τὰ Κύθηρα ἀπεκαλύφθη Μινωικὴ ἀποικία. 'Η ἀρχαιότερα τῶν χρόνων τῆς θαλασσοκρατίας τῶν Κρητῶν. ('Η Καθημερινή, 11 Δεκεμβρίου 1964). 2) Αἱ ἀνασκαφαὶ τῶν Κυθήρων. Τὰ ἀρχαιολογικὰ εὑρήματα τῶν Κυθήρων (Αἱ χθεσινὰ ἀρχαιολογικὰ ἀνακοινώσεις ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως). 'Η Καθημερινή 11 Μαΐου 1965. 3) 'Απὸ τὸ 2.000 ἕως 1450 π.Χ. Οἱ Κρήτες τῆς Μινωικῆς ἐποχῆς εἰς τὰ Κύθηρα καὶ εἰς τὸ Αἰγαῖον. ('Η Καθημερινή, 10 'Οκτωβρίου 1965).

Γεωργ. Παυλίνη. 'Ιστορία τῆς κατὰ τὸ 1803 'Ιονίου Δημοκρατίας.

Μιχ. Κ. Πετροχειλίου. 1) Τὰ 'Αντικύθηρα — ἡ νῆσος τῶν ἑξορίστων ἀγωνιστῶν τῆς 'Επτανήσου—('Η Καθημερινή 17 Μαΐου 1964). 2) Κυθηραϊκὰ θέματα ('Ιόνιος 'Ηχώ) ἦτοι ποῖος ὁ γράφας τὸ περὶ Μυρτιδιῶν φυλλάδιον, καὶ ἰταλικὸ ἐγκωμιαστικὸ σονέττο (τεύχος 222 τοῦ 1965) Τὸ λιοντάρι καὶ οἱ Μεσαιωνικὲς 'Εκκλησίαις (τεύχος 226). Κυθηριοὶ μεταφρασταὶ (τεύχος 230). 3) 'Ανεπίσημο ταξίδι τοῦ στρατηγοῦ Κορωναίου στὴν Κωνσταντινούπολιν στὰ 1886 ('Ιόνιος 'Ηχώ τεύχος 224). 4) Τὸ ἡμερολόγιον Ν. Σ. Καλούτση (Παρνασσός 1965, σελ. 405—414). 5) 'Ο 'Εμμανουὴλ Στάης ὡς δραματικὸς (ἀνακοίνωσις εἰς τὸ Γ' Πανιόνιον Συνέδριον κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 28.9.1965 ἐν Ζακύνθῳ. 6) Κυθηραϊκὰ ἔγγραφα, ἦτοι ὁ Προφήτης 'Ηλίας καὶ ὁ 'Αγιος Θεόδωρος, δύο ἐπιστολὲς τῶν Κουντουριώτιδων σὺν 'Εμμ. Καλούττην, Διαβατήριον καὶ ψήφισμα ('Ιόνιος 'Ηχώ τεύχος 228 τοῦ 1965).

'Εμμ. Ροῖδου. 'Ενας πολιτικὸς (Στυλιανὸς Κασμάτης). 'Επιστολαὶ ἐκ Σύρου (Τὰ 'Εργα τόμος Β' σατυρικὰ καὶ πολιτικά, 171—176).

Χ. Σακελαρίου. Κυθηραϊκὸς (50 ἑλληνικοὶ χοροὶ συλλογή, ἀγγλικὴ μετάφρασις Θ. Στεφανίδου, μουσικὴ καὶ στίχοι 1941).

'Αν. Σοκοπέτου. 'Ο 'Αντώνης Φατσέας ὡς μεταφραστὴς τῆς 'Οδύσσειας (περιοδ. σύγγραμμα «Παρνασσός» 1960 σελ. 234—242).

Θεοδ. Στάθη—Μπιρμπιλιόυ. Πρὸς Νικόλαον Στῆν Σατούνη 'Εδὴ, μετ' ἐμμέτρου ἰταλικῆς μεταφράσεως.

ΙΑΝΝΕΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΘΟ ΜΑΛΕΑΣ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΕΟΥΡΙΟΥ

ΙΟΝΙΟΣ ΗΧΩ

Ο ΑΠΟΚΡΗΑΤΙΚΟΣ ΧΟΡΟΣ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΚΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΚΕΦΑΛΟΝΙΤΙΚΟ ΑΣΗΜΕΡΩΤΟ ΚΕΦΙ ΣΤΗ... "ΜΕΓ. ΒΡΕΤΤΑΝΙΑ,

'Εξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν, ὅπως πάντοτε, ἐσημείωσεν καὶ ἐφέτος ὁ χορὸς τῆς Κεφαλληνιακῆς 'Αδελφότητος 'Αθηνῶν, ποὺ ἐδόθη στὸ Ἑσπεδοχεῖον τῆς Μεγάλης Βρεττανίας. Καὶ οἱ δύο μεγάλες αἰθούσες ἦσαν κατὰ μέσους καὶ τὸ κέφι διετηρήθη ἀδιάπτωτον μέχρι τῶν πρωϊνῶν ὥρῶν. Εἰς τοῦτο συνετέλεσε ἡ ὥραία ὀρχήστρα Μουραμπᾶ καὶ τὸ τραγούδι τῆς Κλειτοῦς Λενάρδου, ἐχορευθήσαν μετὰ πολλὴν μυστρίαν καὶ καντριλλίες μετὰ διδασκαλίαν τῆς διδῆς Μαρίας 'Αλιβιζάτου. Τὸ λαχεῖον πλουσιώτατον μετὰ ὥραία δῶρα.

Παρευρέθησαν ὁ ὑφυπουργὸς κ. Εὐάγ. Δεδρινός, ὁ βουλευτὴς καὶ ἡ κ. Γερ. Βασιλάτου, ὁ καθηγητὴς καὶ ἡ κων. 'Αλιβιζάτου, ὁ καθηγητὴς κ. Διονύσιος Τραυλός, ὁ κ. καὶ ἡ κ. Νικόλ. Πενιατῶρου, ὁ κ. καὶ ἡ κ. Σπυρ. Λειβαδά, ὁ στρατηγὸς κ. Κων. Μαρκάτος, ὁ καὶ ἡ κ. Α. Βασιλειάδης, ὁ κ. καὶ ἡ κ. Διον. Τζαναετᾶτος, ὁ κ. καὶ ἡ κ. Γεώρ. Καβαθάς, ὁ κ. καὶ ἡ κ. Κων. Ρασιᾶ, ὁ κ. καὶ ἡ κ. Σπ. 'Αλιβιζάτου, ὁ κ. καὶ ἡ κ. Χαρ. Μεσσάρη, ὁ κ. καὶ ἡ κ. Γ. Κουράτου, ὁ κ. καὶ ἡ κ. Νικ. Τζουγανάτου, ὁ κ. καὶ ἡ κ. Σπ. Γασπαρινάτου, ὁ κ. καὶ ἡ κ. Σπ. Κυπριώτου, ὁ κ. καὶ ἡ κ. Γερ. Μαρῖνη, ὁ κ. καὶ ἡ κ. Κων. Παπαδοπούλου, ὁ κ. καὶ ἡ κ. Γερ. Βλάχου, ὁ κ. καὶ ἡ κ. Κ. Σγούρωφ, ὁ κ. καὶ ἡ κ. Παν. Κοσμετάτου, ὁ κ. καὶ ἡ κ. Πολυδ. Βαρδουλάκη, ὁ κ. καὶ ἡ κ. 'Εμπερίδου, ὁ κ. καὶ ἡ κ. Κων. Κόλλια, αἱ κυραὶ 'Ελένη Κονιδάρη, Βιθὴ Θωμῶπούλου, Ρ. Χατζηλία, Α. Βαλλιάνου, Ζαχ. Εὐθυμιάτου, ὁ κ. καὶ ἡ κ. Α. Μοθωνίος, Γερ. Μεταξᾶς, Φώτης Κονιδάρης, Γερ. Μολφέτας, 'Ιωάν. Μεταξᾶς, Θ. Δουρμούσογλου, Γερ. Βλάχος, Β. Βασιλάτος καὶ αἱ διδῆς Εὐη Κοσμετάτου, 'Ελένα Βλάχου, 'Αντα Τζαναετᾶτου, Ρ. Κυπριώτου, Δανάη 'Αλιβιζάτου, Νίκη Δουρμούσογλου, Νάγια Τσιρούκη, 'Αλεξανδράτου, Κούλα Νίκα κ. ἄ.

—ταξιδιωτικὲς σελίδες («Νέα 'Εστία» 1930 σελ. 801)—

'Ανδρ. Τριανταφύλλου 'Αρχιμανδρίτου. 'Η 'Επισκοπὴ Κυθήρων ('Ιερατικὸς Σύνδεσμος 1915 ἀρ. φύλλου 255 σελ. 13).

Νικόλ. Β. Τωμαδάκη. Τὰ σκάφη «Μίνα» καὶ «Κίσα» εἰς 'Αντικύθηρα (28 'Ιουλίου 1896). 'Ο Λαυρέντιος Μαβίλης καὶ ἡ Κρήτη. «Νέα 'Εστία» 1933 σελ. 859—862).

'Αντών. Φατσέας. 1) 'Εκ τῶν Εὐχῶν τῆς Πρωτοχρονιάς («Παρνασσός», ἦτοι ἀπάνθισμα τῶν ἐλλεικτοτέρων ποιημάτων τῶν νεωτέρων 'Ελλήνων ποιητῶν, παράρτημα 'Αμάλθειας τόμ. Α' σελ. 410—443). 2) Νεκρολογία, εἰς ἐφημερίδα «Καίροι» 23 Δεκεμβρίου 1872.

Eliz Bizland. The life and letters Lafcadio Hearn. Boston 1960.

Edouard Driault et Michel Lhetier. Cérigo (Histoire diplomatique de la Grèce de 1821 à nos Jours. Tome 15) εἰς σελίδας I. 58, 59, 74, 80, 159.—II 337 - 339, 445.—V. 287.

José Germain. Venus à Cythère. Homage romancé dédié à la Grèce, Paris 1961.

G. M. Gould. Concerning Lafcadio Hearn 1908.

D'Alexis Piron. Cythère (oeuvres complètes. Tome neuvième. A. Trones an VIII εἰς τὰς σελίδας 20, 22, 76, 130, 136, 140, 147, 195, 197, 198, 227.

ΑΦΑΝΕΙΣ ΕΡΓΑΤΕΣ ΣΤΗ ΝΟΤΙΟ ΛΕΥΚΑΔΑ

ΤΟΥ ΘΑΝ. ΜΕΛΑ, Δασκάλου

Λέγονται και γράφονται πολλά για τη Λευκάδα κάθε φορά, που ή προσοχή όλων των Ελλήνων, μα και των ξένων στρέφεται στ' όμορφο νησί μου επ' ευκαιρία των γιορτών «Λόγου και Τέχνης».

Μα γίνεται και κάτι άλλο στη Λευκάδα και συγκεκριμένα στο νότιο τμήμα της στα μεγάλα, μα και στα πιο μικρά κι' απρόσιτα χωριά. Πρόκειται για την αθρόωση, αλλά θετική εργασία που επιτελεί το κλιμάκιο της ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΕΙΡΗΝΗΣ, το οποίο από τέσσερα ήδη χρόνια βρίσκεται στο χωριό μου.

Ήταν άνοιξη του 1962, όταν ή 'Ιουδήθ Κένιχ — Άσασία την ξέραμε εδώ — δασκάλα από τη Βέρνη της Ελβετίας, έφτανε μαζί με την 'Ελισάβετ Έκκερ, νοσοκόμα από τη Γερμανία, στον Άγιο Πέτρο.

Κανένας δεν ήξερε τι ήθελαν, τι ζητούσαν, ποιός ήταν ο σκοπός τους.

Ο καιρός όμως το φανέρωσε!

Χωρίς διακρίσεις κι' επιπολαιότητες, χωρίς κομπασμούς και επιδείξεις, χωρίς ύληση, μα και σχεδόν χωρίς ήθικη αναγκάση δουλεύουν άπουστα!

Δεν μένουν μόνα τα δυο κορίτσια. Από τότε άρχεται μέλη της οργάνωσης αυτής ήρθαν και δουλεύαν και πάλι έφταναν αφήνοντας πίσω τους ένα θαυμάσιο έργο και μια λαμπρή ανάμνηση.

Άρκετοι όμως έμειναν κι' έτσι το γκροπ μέγαλωση και άπλωσε τους σπασμούς της δραστηριότητάς του σ' όλους τους τομείς της κοινωνικής και οικονομικής ζωής του τόπου.

Δασκάλοι, νοσοκόμες, μηχανικοί και γεωπόνοι είναι οι δέκα νέοι και νέες, οι οποίοι αποτελούν το κλιμάκιο.

Η δραστηριότητά τους είναι πολύμορφη και ιανάλογη με την ποικίλη και πλατιά μόρφωσή τους. Κάτοχοι δύο και τριών γλωσσών οι περισσότεροι δουλεύουν μ' ένα σκοπό:

Να κάνουν τους ανθρώπους της περιοχής αυτόχεις σέ υλικά αγαθά, να τους ξυπνήσουν το ζήλο για δουλειά, να τους υποδείξουν τους αποδοτικότερους τρόπους ανηψώσεως του βιοτικού των επιπέδου μέσα στα γεωργοκτηνοτροφικά πλαίσια. Έτσι ασχολούνται όλημερίς με δειροφυτεύσεις, με κατασκευή σταύλων, με επιδιόρθωση δρόμων, με συστηματική έκτρωση αγελάδων και μόσχων, προβάτων, πουλερικών, με την προβολή του Λευκαδίτικου κεντήματος και της ντόπιας χειροτεχνίας. Τέλος ενισχύουν υλικά και ήθικά κάθε δημιουργική πρωτοβουλία κοινοτική, ομαδική και άτομική.

Μεγάλη είναι ή μέριμνά τους στους τομείς της κοινωνικής δραστηριότητας. Οι νοσοκόμες και κοινωνικοί λειτουργοί προσφέρουν πολλά από τις γνώσεις τους στις γυναίκες της υπαίθρου. Με αγάπη και κατανόηση σκύβουν πάνω στους δυστυχισμένους και με κάθε τρόπο προσπαθούν να απαλύνουν τον πόνο τους.

Και στον πνευματικό τομέα πολλά προσφέρουν: προσαπούν να εξημερώσουν πνευματικά και πολιτιστικά τους κατοίκους δημιουργώντας στο κάθε χωριό λαϊκές βιβλιοθήκες με βιβλία για μικρούς και μεγάλους. Χάρη δε στην υλική τους ενίσχυση και στις ενέργειές τους στις δημοσίες αρχές, λειτουργεί ο παιδικός σταθμός του χωριού μου.

Καταδεχτικοί και άπλοι συνεργάζονται με κάθε άνθρωπο, που δείχνει κατανόηση για το βαρύ έργο που επιτελούν χωρίς και να υποχωρούν μπροστά στις αντιδράσεις τις οποίες οι κακοπιστοι προβάλλουν.

Αυστηρώς συμβαίνει κι' αυτό το τελευταίο, όπως πάντα σε κάθε προοδευτική προσπάθεια. Έτσι, εκτός από τη δύσκολη εργασία που καθημερινά επιτελούν, έχουν να παλέψουν και με την κακοπιστία των ανθρώπων.

Όμως με βεβαιότητα πιστεύω πως δεν δράζεται μα-

ΑΠΟ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

ΔΑΝΕΙΑ ΕΠ' ΕΝΕΧΤΡΩ ΕΛΚΤΣΤΗΡΩΝ ΠΡΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΝ ΕΑΡΙΝΩΝ ΑΡΟΣΕΩΝ:

Πό της Διοικήσεως της Αγροτικής Τραπεζής εδόθη έντολη προς τα Έποκαταστήματα αυτής όπως προβαίνουν εις την χορήγηση δανείων προς ιδιώτας και Συνεταιρισμούς, ιδιοκτήτας γεωργικών έλκυστήρων, δια την έπασκευήν και έγκαιρον προετοιμασίαν των προς διενέργειαν εαρινών άρöseων. Ως ανώτατον όριον χορηγηθησόμενου κατά έλκυστήρ δανείου ώρίσθη το ποσόν των 10.000 δραχμών.

Η ΔΕΙΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΟΓΗΣ ΕΚ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΔΑΣΩΝ ΣΤΡΟΓΓΥΛΗΣ ΕΤΑΕΙΑΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΜΗΚΟΥΣ:

Η Δοίκα της Αγροτικής Τραπεζής δι' έγγραφου της προς τας Περιφερειακάς Τεχνικάς Έπιτροπείας της, καθιστά γνωστόν ότι ή Δημοσία Έπαχίση της Ηλεκτρισμού (ΔΕΗ) προκειμένου να διευκολήνη την αξιοποίησιν της παραγομένης εκ των Έλληνικών δασών στρογγύλης ξυλείας μεγάλου μήκους (στόλοι διανομής ρεύματος, ξυλοδοκοί κλπ), άπεφάσισεν όπως προμηθεύεται την ξυλείαν ταύτην έλευθέως άνευ δημοπρασίας από τους άσכולομένους με την εκμετάλλευσιν των δασών ιδιώτας και Δασικούς (Συν)σμούς. Η παράδοσις των στόλων θα γίνεται κατόπιν έλευθέρας συμφωνίας μετά της ΔΕΗ δια ποσότητος 50 τεμαχίων και άνω εις το έν Κατερίνη έργοστάσιον έμποτισμού των ΣΕΚ.

ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΡΙΘΟΣΠΟΡΟΥ:

Τπό της Έπιτροπής Πιστώσεων της Αγροτικής Τραπεζής ένεκρίθη ή χρηματοδότησις της ΚΤΔΕΠ δια δραχμών 24.000.000 δια την εκ του έξωτερικού προμήθειαν κριθοσπόρου.

ΣΤΝΕΤΑΙΡΙΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΑΙ:

Μακροπρόθεσμον δάνειον εκ δραχ. 1.500.000 χορηγείται υπό της Αγροτικής Τραπεζής προς τον Πτηνοτροφικόν Συνεταιρισμόν Μεγάρων δια την άνεγερσιν παραπλεύρως του Παρασκευαστηρίου του πτηνοτροφών, κτιριακού συγκροτήματος έκτάσεως 1.924 μ2 δια την κάλυψιν αποθηκευτικών κλπ, αναγκών του (έναποθήκευσις πτηνοτροφών, ειδών συσκευασίας, συγκεντρουμένων αυτών κλπ.).

Εξ άλλου, ή Ένωσις Γεωργικών (Συν)σμών Κυνορίας ένισχύεται υπό της ΑΤΕ δια μακροπρόθεσμον δανείου δραχ. 500.000 δια την άνεγερσιν επί ιδιοκτήτου οικόπεδου της αποθήκης έκτάσεως 500 μ2 προς αντιμετώπισιν των αποθηκευτικών αναγκών της.

ΤΟ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΓΑΛΑΚΤΟΣ ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ:

Πέραν των χορηγηθέντων ήδη προς την Ένωσιν Γαλακτοκομικών Συνεταιρισμών Αργολίδος μεσοπρόθεσμων δανείων εκ δραχμών 7.000.000 έν συνόλω δια την κατασκευή των κτιριακών εγκαταστάσεων και τον μηχανολογικόν εξοπλισμόν του άνεγερθέντος Έργοστασίου της Γαλακτος, ή Έπιτροπή Πιστώσεων της Αγροτικής Τραπεζής ένέκρινε κατά την παρελθούσαν έβδομάδα την χορήγησιν προς την ανωτέρω Ένωσιν (Συν)σμών συμπληρωματικού μεσοπρόθεσμου δανείου εκ δραχ. 500.000 δια την άγοράν 4.500 τυροβαλλών δια τας ανάγκας του έν λόγω Γαλακτοκομείου της.

και ο χρόνος που το αθρόωτο έργο τους θα λάβη διάφανο από τα αποτελέσματα, και οι δύσπιστοι θα γίνουν καλόπιστοι συνεργάτες στο ανθρωπιστικό έργο τους. Ένα έργο όλο τε-λα Χριστιανικό που μεριάζει τα σύνολα, καταργεί τις διακρίσεις και βλέπει όλους τους ανθρώπους σε δημιουργήματα ενός Πλάστη, σαν παιδιά του ίδιου Πατέρα.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ Α.Ε.

Ι.Φ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ (1879) - ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΑΛΑΜΩΝ (1918)

Κεντρικόν:

ΑΘΗΝΑΙ: Πεσματζόγλου 10

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ:

ΑΘΗΝΑΙ: Αθηνάδος 7

» : Ελ. Βενιζέλου 9

» : Πατησίων 37

» : Αθηνάς 29

» : Λεωφ. Αθηνών 90

» : Ηροδότου 29

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ: Εθνικής Αντιστάσεως 9

ΚΑΛΑΜΑΤΑ: Πλατεία 23ης Μαρτίου

ΤΡΙΠΟΛΙΣ: Βασιλέως Παύλου

ΣΠΑΡΤΗ: Κων) νου Παλαιολόγου 54

ΠΑΤΡΑΙ: Μαιζώνος 58

ΘΕΣ) ΝΙΚΗ: Μητροπόλεως 15

» : Δωδεκανήσου 6

ΛΑΡΙΣΑ: Βασ. Σοφίας 23α

ΡΟΔΟΣ: Εθνάρχου Μακαρίου 15α

ΒΟΛΟΣ: Βασιλέως Κων) νου 114

ΙΩΑΝΝΙΝΑ: Αδέρωφ 33

ΠΥΚΝΟΝ ΔΙΚΤΥΟΝ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ & ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

Η Τράπεζα είναι Ίδρυτής της
Α.Ε.Ε. ΓΕΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ «Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ»

Αθήναι: Φωκίωνος 8 & Έρμου

Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΛΑΜΠΤΗΡΩΝ

“ΗΛΙΟΣ,”

Μετέφεραν τα Γραφεία και τας αποθήκας της
ΡΕΘΥΜΝΟΥ 22 — ΑΘΗΝΑΙ
ΤΗΛ: 822-685, 822-746.

ΔΙΑΘΕΤΟΜΕΝ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΤΥΠΟΥΣ ΛΑΜΠΤΗΡΩΝ ΕΙΣ ΟΛΑ ΤΑ ΒΟΛΤ ΚΑΙ ΒΑΤΤ.

ΟΙ ΛΑΜΠΤΗΡΕΣ «ΗΛΙΟΣ» έπεβλήθησαν διεθνώς λόγω της ύπεροχής των εις ποιότητα και διαρκείαν.

Έχουν κατ' αποκλειστικότητα δι' όλον τον κόσμο (άρθ. 24862 Διπλώματος εφεσιτεχνίας) το ΜΑΥΡΟ ΔΑΚΤΥΛΙΟΝ ό οποίος είναι ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ εξασφαλίζων απόλύτως τον άγοραστήν.

ΠΡΟΤΙΜΑΤΕ ΤΟ ΝΕΟ ΑΥΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΠΙΠΕΔΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΠΡΑΤΗΡΙΑ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Φλαγγίνη 2 — ΤΗΛ: 33.576 ΠΑΤΡΑΙ: Αγ. Ανδρέου 4.

ΚΛΙΝΙΚΗ
ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ
ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΚΗ
«ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΣΙΣΣΙΩΤΙΣΣΑ»
ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΔΑΝ, ΜΙΧΑΛΑΤΟΥ
ΙΑΤΡΟΥ
ΣΠΑΡΤΗΣ 14 ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗΣ —
876.965 — ΑΘΗΝΑΙ Τ. 823

ΜΙΧΑΗΛ Γ. ΚΑΤΗΦΟΡΗΣ
ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΟΣ
'Ασκληπιοῦ 23 — Τηλ. 613.732
ΑΘΗΝΑΙ
ΔΕΧΕΤΑΙ ΚΑΘ' ΕΚΑΣΤΗΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Μ. ΠΕΦΑΝΗΣ
ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ — ΟΥΡΟΛΟΓΟΣ
'Επιμελητής Κρατικοῦ Νοσοκομ. 'Αθηνῶν
ΔΕΧΕΤΑΙ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΣ 5 - 8 μ.μ.
Βασ. Κωνσταντίνου 6 — Πειραιεύς
Τηλ. 475.848

ΘΕΟΧ. Ν. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ
ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΟΣ
'Ιατρείο: Στουρνάρα 28 — Τηλ. 534.610 'Αθη-
ναι — ὥραι ἐπισκέψεων 5—8 μ.μ.

ΕΛΛΗ ΚΟΥΝΑΔΗ - ΚΑΝΕΛΛΟΥ
Μικροβιολόγος
'Αχαρνῶν 8—Τηλ. 524.498

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Β. ΚΟΥΛΟΥΜΠΗΣ
ΠΑΙΔΙΑΤΡΟΣ
ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗΣ ΚΛΙΝΙΚΗΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΟΙΚΙΑ & ΙΑΤΡΕΙΟΝ ΝΕΑ ΕΡΥΘΡΑΙΑ
ΜΑΡΑΘΩΝΟΣ & ΑΛΕΞ. ΠΑΠΑΓΟΥ 7
ΔΕΧΕΤΑΙ ΚΑΘ' ΕΚΑΣΤΗΝ, Τηλ. 012.318

ΣΠΥΡ. Ν. ΚΟΥΥΒΑΣ
ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ - ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ
ΑΚΤΙΝΟΓΡΑΦΙΑΙ ΟΔΟΝΤΩΝ
ὁδὸς Ρόκκου Βεργωτῇ 1 ἀριθ. τηλ. 3—95
ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΝ

ΚΛΙΝΙΚΗ
“ΠΑΝΤΑΝΑΣΣΑ,,
ΣΠΥΡΟΥ Α. ΚΟΥΝΑΔΗ
Χειρουργοῦ - 'Ιατροῦ
Τηλ. 813.673 Χίου 56 'Αθῆναι

ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΒΙΟΧΗΜΙΚΟΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ
ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΑΝΤΙΠΑ
'Ιατροῦ, Μικροβιολόγου, τέως 'Επιμελητοῦ Εδαγ-
γελισμοῦ ('Ακαδ. 32) ΑΘΗΝΑΙ τηλ. 614.406.

ΔΡ. ΝΙΚΟΣ ΜΑΡΚΕΤΟΣ
ΙΑΤΡΟΣ — ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΟΣ
Δ)ΝΤΗΣ ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΕΙΟΥ
Σόλωνος 128 'Αθῆναι (145) Τηλέφωνον 622.816

ΚΥΠΡΙΑΚΑΙ ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΑΙ
Α)Π «ΚΥΠΡΟΣ»
ΔΙΑ ΒΡΙΝΔΙΣΙΟΝ
'Εκαστον Σάββατον, 3 μ.μ.
ΔΙΑ ΚΥΠΡΟΝ — ΧΑ.Ι.ΦΑΝ
'Εκαστην Δευτέραν, 10 μ.μ.
Φ)Μ «VENUS»
ΔΙΑ ΒΡΙΝΔΗΣΙΟΝ
'Εκαστην Κυριακῇ, 9,30' μ.μ.
ΔΙΑ ΚΥΠΡΟΝ — ΧΑ.Ι.ΦΑΝ
'Εκαστην Τετάρτην, 9 π.μ.

Πληροφορίαι—Κρατήσεις: 'Ακτὴ Μιασούλη 9, Πει-
ραιεύς.—Τηλ. 412.557, 423.185, 477.426
Σημείωσις: Τὰ ἐγκαίνια καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ Φ)Μ
«VENUS» θὰ γίνοντι τὴν 14ην 'Ιουνίου 1966

ΦΕΡΡΥ — ΜΠΩΤ
ΠΑΤΡΩΝ - ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ
“ANNA-MARIA,,
'Αναχωρήσεις Καθημερινῶς: 'Εκ ΠΑΤΡΩΝ διὰ
ΣΑΜΗΝ 12.30 'Εκ ΣΑΜΗΣ διὰ ΠΑΤΡΑΣ
16.45—Τηλ. 'Αθηνῶν: 539.142, 538.419

ΠΡΑΤΗΡΙΟΝ
ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Θ. ΜΑΡΚΕΤΟΣ
ΟΔΟΣ ΚΑΝΙΓΓΟΣ 6 - ΤΗΛ. 621 - 492
ΑΘΗΝΑΙ
ΟΙΝΟΙ - ΠΟΤΑ
ΕΓΧΩΡΙΑ & ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ

ΑΝΘΟΠΩΛΕΙΟΝ
“Η ΑΝΕΜΩΝΗ,,
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΡΑΤΣΟΥ
ΑΓ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ 10-ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ
Τηλ. κατ'τος 423.865, 421.688
Οικίας 584.280
ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΘΕΤΟΝ ΕΝ ΕΚΛΕΚΤΟΤΕΡΑ ΑΝΘΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΑΣ ΕΚΔΗΛΩΣΗ

ΚΑΠΑΡΝΤΙΝΕΣ - ΑΔΙΑΒΡΟΧΑ
ΚΟΣΤΟΥΜΙΑ - ΠΑΝΤΑΛΟΝΙΑ
ΥΠΟΚΑΜΙΣΑ - ΓΡΑΒΒΑΤΕΣ
‘ΤΟ ΦΤΗΝΟ ΜΑΓΑΖΙ,,
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 71 - ΤΗΛ. 232.483
ΑΘΗΝΑΙ
ΤΑΧΕΙΑ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΙΣ
ΦΑΝΕΛΛΕΣ - ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ
ΕΣΩΡΟΥΧΑ
ΖΕΡΣΕ Υ· ΣΑΤΙΝΕ
ΠΕΤΣΕΤΕΣ
ΥΦΑΣΜΑΤΑ - ΒΑΛΙΤΣΕΣ - ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ - ΜΑΝΔΑΛΙΑ
ΚΟΥΒΕΡΤΕΣ

ΚΟΣΜΙΚΗ ΤΑΒΕΡΝΑ
“Η ΣΕΛΗΝΗ,,
ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΤΣΕΛΕΝΤΗ
Ταξιαρχῶν καὶ Κολοκοτρῶν 120
Τέρμα αὐτοκινήτων Κορυδαλλοῦ
ΤΗΛ. 581.872

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
“Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ,, Α.Ε.
ΑΘΗΝΑΙ: Σταδίου — Πεσμαζόγλου
ΤΗΛΕΦΩΝΑ: 237.881 — καὶ 225.663
★
ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ
Πυρὸς-Ζωῆς-Μεταφορῶν - 'Ατυχημάτων

•
'Ιδρυτῆς:
ΤΡΑΠΕΖΑ
ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ Α.Ε.
•
Πᾶσαι αἱ ἀσφαλιστικαὶ ἐργασίαι ὑπὸ
τούς συμφερωτέρους ὅρους

Ταπτιναί Γραμμαί

ΔΙΑ ΓΑΛΛΙΑΝ

ΙΤΑΛΙΑΝ

ΚΥΠΡΟΝ

ΑΙΓΥΠΤΟΝ

ΛΙΒΑΝΟΝ

ΙΣΡΑΗΛ

Δ/η ΑΠΟΛΛΩΝΙΑ Δ/η ΜΑΣΣΑΛΙΑ Δ/η ΛΥΔΙΑ

ΦΕΡΡΥΜΠΩΤ Δ/η ΕΓΝΑΤΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΙ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΜΕΓΑΡΟΝ ΕΝ ΤΗ ΕΡΑΤΕΡΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΘΕΟΥΡΙΟΥ

ΤΗΛ: 474.341-ΤΕΛΕΞ: 125-ΤΗΛΕΓΡ. ΕΛΜΕΣ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ: ΑΜΑΛΙΑΣ 28-ΤΗΛΕΦ. 236.333